Шведска 28.00 SEK
USA 3.50 USD
Македонија 65.00 ДЕН
БиХ 2.00 KM
Црна Гора 1.00 EUR
Хрватска 8.00 KN

ISSN 0032-339-x
9 770032 339010

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

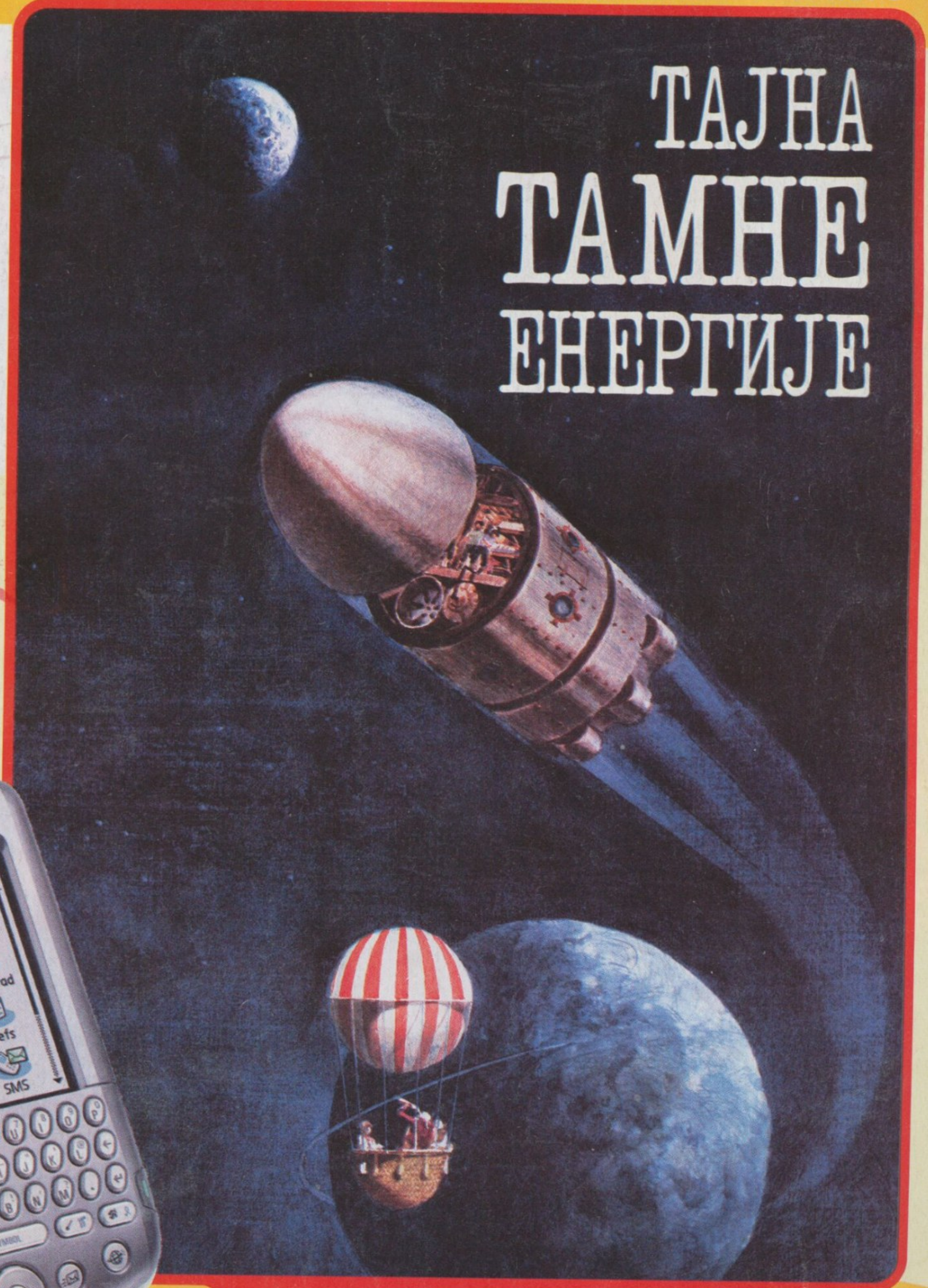
9. 5. 2003. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXV • ЦЕНА 50 ДИНАРА • БРОЈ 2674

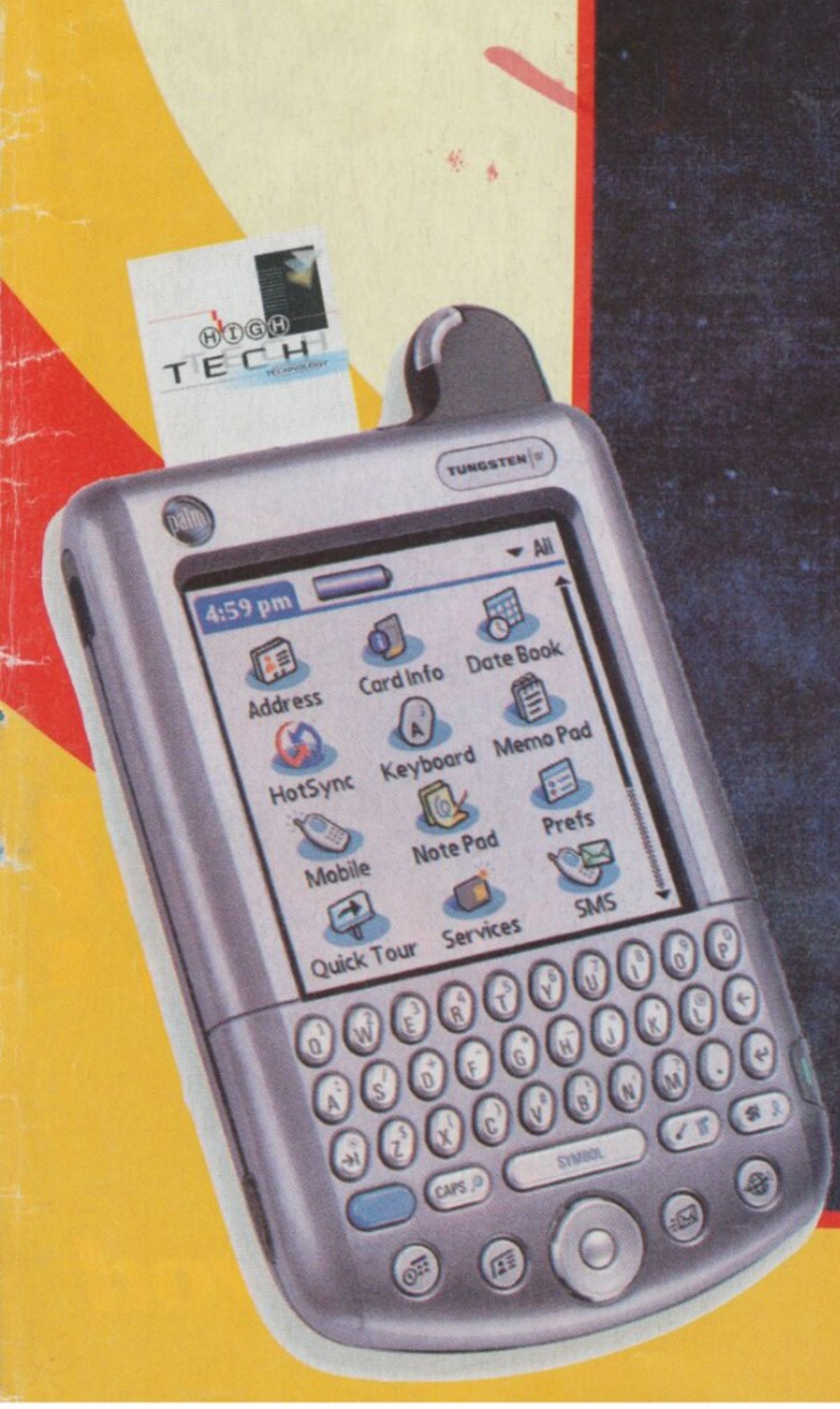
ШТА ЗНАЧЕ, ШТА ЗНАЧЕ...

ПТИЦЕ

ТАЈНА ТАМНЕ ЕНЕРГИЈЕ

За све од 7 до 107!

CIPIRIPI®

MLEČNI I KAKAO KREM PROIZVOD SA LEŠNIKOM
MILKY AND COCOA PRODUCT WITH HAZELNUT
PRODUIT CRÉMEUX LAITIER ET DE CACAO AUX NOISETTES

CIPIRIPI®

TABLA
BAR
TABLETTE

CENTRO proizvod

Prava stvar!

CENTRO proizvod

Ђирдеф

Веровали или не!

НАГРАДУ ОД ПОЛА МИЛИОНА ДОЛАРА ЖЕНИ КОЈА ЈЕ ИЗРОДИЛА НАЈВИШЕ ДЕЦЕ ЗА 10 ГОДИНА

ЗАВЕШТАО ЈЕ КАНАДСКИ МИЛИОНЕР ЧАРЛС ВЕНС МИЛОР. ПОСЛЕ ЊЕГОВЕ СМРТИ, 1926 ГОДИНЕ, НАГРАДА ЈЕ ПОДЕЉЕНА ИЗМЕЂУ 4 ЖЕНЕ КОЈЕ СУ ИМАЛЕ ПО ДЕВЕТОРО ДЕЦЕ.

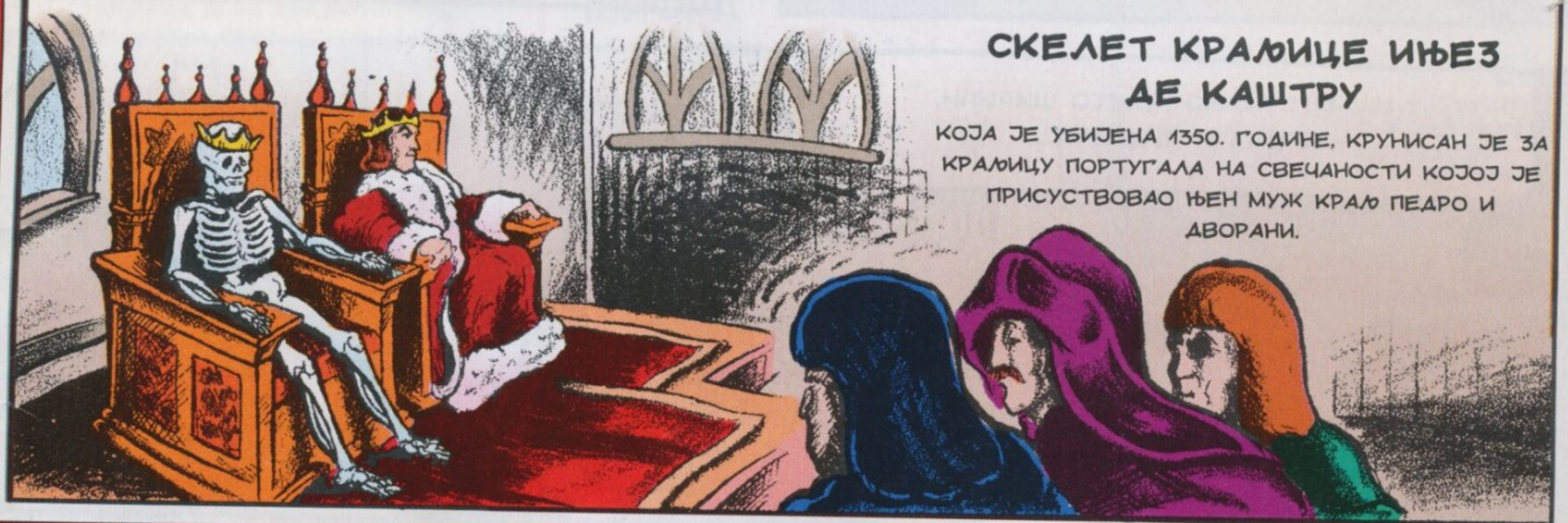
БУДИЛНИК КОЈИ СПАВАЧА БУДИ УДАРЦИМА ДРВЕНИХ ОБЛИЦА ОКАЧЕНИХ ИЗНАД ГЛАВЕ

ЗАВЕДЕН ЈЕ 1882. ГОДИНЕ У АМЕРИЧКОМ ПАТЕНТНОМ ЗАВОДУ ПОД БРОЈЕМ 256,265.

СКЕЛЕТ КРАЉИЦЕ ИЊЕЗ ДЕ КАШТРУ

КОЈА ЈЕ УБИЈЕНА 1350. ГОДИНЕ, КРУНИСАН ЈЕ ЗА КРАЉИЦУ ПОРТУГАЛА НА СВЕЧАНОСТИ КОЈОЈ ЈЕ ПРИСУСТВОВАО ЊЕН МУЖ КРАЉ ПЕДРО И ДВОРАНИ.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

●●● Белгијанац Адолф Сакс (1814 – 1894) начинио је 1840. године први саксофон. Била је то, заправо, замисао композитора Хектора Берлиоза који је охрабривао Сакса да се прихвати тог посла. Назив овог инструмента је сложеница од Саксовог презимена и грчке речи „фон“ која значи тон, глас ■

●●● на великим пространствима после обилних снежних падавина влада необична тишина јер се у снегу који је нападао стварају мали међупростори и просто гутају звук ■

●●● за изумрле праисторијске гмизавце постоји научни, међународни назив диносауруси. Име је настало од две грчке речи: деинос – страшан и саурос – гуштер ■

●●● на јапанском се дивљи каранфил каже „надешико“. Тим именом називају се и младе девојке ■

●●● енглески брачни пар Ен и Берт Иверсон – обоје имају по 96 година – прославили су недавно 79 година брака и тврде да је то, за сада, светски рекорд у дужини брачног живота ■

●●● кад се телесна температура код човека дигне до 41 степена, стање је већ опасно. Код вукова, међутим, толико износи нормална температура ■

●●● Енглескиња Ен Аткин сакупља од 1978. године фигуре патуљака које служе као украс у баштама и до сада их је сакупила 2010. Патуљци се налазе на њеном имању од 1,6 хектара ■

●●● традиција гајења и припитомљавања слонова у Азији дужа је од 2600 година. Према историјским записима, толико је стара и међународна трговина слоновима. Слонове су са Цејлона извозили чак у Македонију јер је Александар Велики био љубитељ ових највећих сувоземних животиња ■

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

КЊИГЕ КОЈЕ СУ ЗАВРШИЛЕ НА ЛОМАЧИ

ЗБОГОМ, ПАМЕТИ!

Уверење таштих властодржаца да историја почиње и завршава се с њима, нипошто није ново. Од древне Кине до данас, историја врви од примера те врсте

ДРЕВНА КИНА. Вођен дивљењем према сопственој личности о којој је мислио све најлепше, 212. године пре наше ере цар Ши Хуанг Ти наредио је да се све књиге у царству имају спалити будући да ништа што је било пре њега није вредно помена и да историја почиње с њим и од њега.

Према легенди, цар је ипак за себе сачувао по примерак сваке на ломачу осуђене књиге наредивши да све буду спаљене после његове смрти. На сву срећу, у царству је било учених људи довољно храбрих да се оглуше о владарско наређење и спремних да по цену живота сакрију најдрагоценија дела. Захваљујући њима, наша сазнања о древној кинеској историји и филозофији данас су далеко већа од онога што је Ши Хуанг Ти веровао да заслужујемо.

АЛЕКСАНДРИЈСКА БИБЛИОТЕКА. Претпоставља се да је у највећој библиотеци старог света било чак 700.000 дела. Не зна се поуздано ко их је и када све спалио. По једнима, библиотека је страдала 640. године када је војска арапског калифа Умара, која је заузела град, нашла да су књиге као створене за загревање тамошњих јавних купатила. Други кажу да је већи део књига прогутао пламен чак неколико стотина година раније и да су за то одговорни александријски хришћани по којима су ишчезла дела проповедала „незнабоштво".

Има и оних који верују да је за све крив поход Јулија Цезара на Египат и потоњи пад Александрије током кога је градска библиотека изгорела до темеља. Ма шта да је истина, остаје чињеница да је највећи број од 700.000 књига похрањених у Александријској библиотеци за нас заувек изгубљен, укључујући ту и Аристотелов трактат о комедији.

САВОНАРОЛИНА ФИРЕНЦА. На врхунцу верске хистерије која је, захваљујући доминиканском калуђеру Ђироламу Савонароли, захватила Фиренцу, 1497. године букнула је ломача у чијем су пламену заувек нестале небројене књиге и драгоцена уметничка дела у којима је овај фанатични реформатор хришћанства препознао поруке моралног проповедања, разврата и отпадништва од Христовог учења.

Иронијом судбине која је могла да се очекује, исте оне масе које су Савонаролином виђењу света дале крила преко ноћи су се окренуле против њега. Стотине дојучерашњих покајника, учесника масовних покора и црквених процесија у његовој режији, одједном су се с подједнаким жаром окомиле на свог дојучерашњег неприкосновеног духовног вођу.

Ђироламо Хијеронимус Савонарола скончао је на ломачи подигнутој насред главног фирентинског трга 1498. године.

КРАЈ ЦИВИЛИЗАЦИЈЕ МАЈА. Када су у 16. веку покорили Маје, шпански освајачи потрудили су се да спале небројена дела из математике, астрономије, историје и митологије пораженог народа. Победнички надобудно, један савременик (Шпанац, разуме се) овако је то објаснио: „У њима није било ничега изузев пуког празноверја и ђавољих лажи." Посао је обављен тако темељно да су до данас сачувана свега три до четири дела (веродостојност једног од њих неки доводе у питање) која је величанствена цивилизација Маја изнедрила.

ПЕКИНШКА БИБЛИОТЕКА. Изгорела је до темеља 1900. године за време такозваног боксерског устанка који су Кинези повели против колонијалних освајача. Ови су на побуну одговорили оснивањем међународног казненог корпуса састављеног од 54 ратна брода Енглеске, Француске, Италије, Аустро-Угарске, Немачке, Јапана, Русије и САД и копнених снага које су испрва имале две, а касније чак 70.000 људи. Устанак је угушен, а у борбама које су се водиле страдала су и бројна стара дела пекиншке библиотеке коју је прогутао пламен.

НАЦИСТИЧКА НЕМАЧКА. Осим што су се злочиначки педантно потрудили да физички истребе Јевреје и све остале који су имали другачији поглед на свет од њиховог, нацисти су себи у задатак ставили и то да заметну сваки писани траг идеологија које су се косиле са „истинама" њиховог поретка. У то име широм Немачке пламтеле су ломаче на којима су гореле „кужне" књиге. Највећа, и вероватно најславнија, букнула је 1933. године пред здањем Берлинског универзитета.

Ревносни следбеници „великог вође" у нарамцима су бацали у пламен дела Алберта Ајнштајна, Ернеста Хемингвеја, Алфреда Адлера, Ериха Марије Ремарка и Хајнриха Хајнеа. Ако ништа друго, испоставило се да им небеса нису била наклоњена. Негде на пола посла на град и ломачу непожељних књига сручио се незапамћени пљусак.

САРАЈЕВСКА БИБЛИОТЕКА. У ноћи између 25. и 26. августа 1992. године, око девет увече, на градску Већницу у Сарајеву кренуле су да падају гранате и запаљиви меци испаљени са положаја босанских Срба изнад града. Буктиња која је прогутала велелепно здање из 1896. године, као и тамошњу збирку књига, часописа, музичких записа, географских карата, писама, посмртница и разгледница неких милион и двеста до милион и по библиографских јединица на којима је била исписана историја народа Босне и Херцеговине – Бошњака, Срба, Хрвата, Јевреја и свих других судбински везаних за тај простор – горела је данима ■

М. И.

Илустровао Растко Ћирић

Припрема
Зоран Живковић

ГДЕ ЈЕ КРАЈ АСТРОНОМИЈЕ?

ТАЈНА ТАМНЕ

Процењено је да у овом часу тамна енергија обухвата око 70 одсто укупне енергије која постоји у васиони. Али, како је она својство самог простора, тамна енергија неумитно ће се увећавати како се свемир буде ширио. Када он буде двоструко старији него што је сада, обим тамне енергије повећаће се чак на 97 одсто што ће целокупну материју учинити безначајном. Као да смо управо спазили једно џиновско чудовиште које лагано тамани све оно што нас окружује. Ако би неко у том будућем свету, кроз петнаестак милијарди година, и даље желео да се бави астрономијом, шта би могао да посматра? Да ли би се уопште нешто видело?

Мрав и балон

Одговор на ово питање покушали су да дају астрофизичари Кентаро Нагамине и Ејбрахам Леб из Хварвард–Смитсонијан астрофизичког центра. Према њиховом компјутерским симулацијама, када космос буде приближно двоструко старији, наша галаксија Млечни пут спојиће се с галаксијом Андромеда и другим звезданим системима у нашем локалном галактичком јату, али гравитација тада више неће бити довољно снажна да га још дуго држи на окупу. Једна за другом, рубне галаксије ће се одвајати, постајући све тамније, да би се коначно потпуно изгубиле.

Неупућеном посматрачу тадашње ноћно небо изгледало би слично ономе које ми данас видимо. Штавише, било би двоструко више звезда као последица спајања Млечног пута и Андромеде, а и њихов размештај на небу постао би равномернији како нова галаксија постаје елиптичнија. Али, кроз још само неколико милијарди година остатак васионе дословно би ишчезао.

До овога ће доћи стога што ће у васиони чије се ширење убрзава брзина галаксија које се удаљавају једна од друге коначно премашити брзину светлости – фотони више неће моћи да се надмећу са све бржим ширењем простора кроз који се крећу. „Замислите“, каже Леб, „мрава који хода по балону што се надувава. Ако би се балон заувек ширио брзином већом од оне којом се мрав креће, онда би овај створ био ограничен само на мајушни део површине.“

Сваку галаксију окружује хоризонт – удаљеност иза које светлост више не може да стигне до ње – баш као што црне рупе окружује такозвани хоризонт догађаја. Немогуће је досегнути погледом иза нашег галактичког хоризонта из истог разлога из кога је немогуће погледати у црну рупу. Као последица ове околности, наше знање о свемиру као целини постајаће све ограниченије. Астрономима ће на располагању стајати само наш локални део укупне слагалице.

Острва – космоси

Галактичка јата постаће својеврсна „острва космоса“. Астрономи у нашем новом галактичком комплексу биће ограничени „размерама хоризонта“. Биће то сфера пречника 12.600 мегапарсека, односно око 40 милијарди светлосних година, чији ће рубови бити непробојан зид. У тами која нас оптаче моћи ћемо да видимо једино нашу галаксију.

Тамна енергија имаће још једно неповољно својство. Она ће осујетити настајање нових галаксија, галактичких јата и суперјата. Гравитационе нестабилности које доводе до стварања ових објеката надјачаће снажнија антигравитациона сила. Уз то, нећемо бити у прилици да посматрамо како се галаксије развијају изнад одређеног нивоа зато што ће нам, пре него што достигну тај ниво, трајно нестати из видног поља. Убрзање ширења васионе довешће и до осујећења наших покушаја да успоставимо везе с разумним створењима – уколико постоје - из

ЕНЕРГИЈЕ

Године 1998. астрономи су дошли до два велика открића: установили су да се ширење космоса убрзава као и да у њему преовлађује тамна енергија. Ови налази уздрмали су саме темеље астрономије. Какву будућност има ова област у све већем свемиру испуњеном тамном енергијом – тајанственом, одбојном снагом која испуњава космички вакуум јављајући се као противтежа гравитацији?

оних галаксија које нам се већ налазе изван домета.

Када свемир постане десетоструко старији него што је данас, нећемо моћи да видимо ништа друго осим наше властите мегагалаксије тако да вангалактичка астрономија тада више неће имати никаквог смисла. Исто ће се тако окончати посматрачка космологија будући да више нећемо бити у прилици да, гледајући у небо, видимо далеку прошлост. Светлост која се отиснула на пут убрзо после Великог праска и која до нас стиже још и данас у виду позадинског микроталасног зрачења неће сасвим нестати, али ће постати толико развучена ширењем космоса да ће таласна дужина фотона премашити дужину видљивог дела космоса тако да они више неће моћи да се открију.

Ако кроз сто милијарди година још буде астронома, они ће се досађивати.

Пошто друге галаксије изиђу из нашег видокруга, астрономима ће остати да проучавају само објекте на нашем малом делу неба. Постојаће, дакле, још једино галактичка астрономија. Наше Сунце сијаће још отприлике пет милијарди година, али звезде с најмањом масом имаће залихе водоничног горива још између десет и двадесет билиона година. И даље ће настајати нове звезде, али уз све мање расположивог градивног материјала – главнина ће згаснути током наредних сто билиона година. Тада ће се нове звезде рађати једино у сударима смеђих патуљака. Како су, међутим, такви судари ретки, у свакој галаксији сијаће само по неколико звезда.

Коб космолошке константе

Звезде понекад напуштају матичне галаксије, па ако довољно дуго чекамо (10^{20} година, рецимо), и саме галаксије престаће да постоје. Неспутане галактичком гравитацијом, мртве звезде раштркаће се на све стране. Та небеска тела водиће самотан живот све док се не дезинтегришу услед природног распадања протона премда је век протона толико велик да још није експериментално одређен.

Последњи преостали астрономски објекти, црне рупе, коначно ће испарити услед такозваног Хокинговог зрачења. Код највећих црних рупа тај процес би требало да потраје 10^{100} година. Ако се изузму фотони развучени до непојамних размера и неке елементарне честице (електрони, протони и неутрони) све остало ће ишчезнути. Неће постојати више ништа да се мери нити ће бити било кога ко би обављао мерења.

Многи видови природе тамне енергије још су непознати. Из садашњих прорачуна происходи да енергија која испуњава вакуум има сталну вредност – посреди је „космолошка константа“, како ју је назвао Ајнштајн. Али, ако се вредност тамне енергије ипак мења с временом, онда се цела слика мења. Космолошка константа, иако још није у потпуности растумачена, најједноставније је објашњење убрзаног ширења свемира. Изложени су, међутим, и неки алтернативни модели. Један од њих заснива се на квинтесенцији, хипотетичком облику материје која се коначно распада.

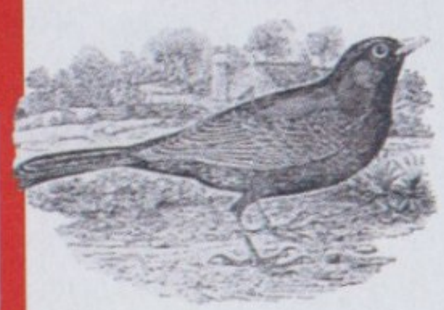
Но, ако се потврди да васиона има непроменљив обим вакуумске енергије, онда ће се он експоненцијално ширити и то ни на који начин не може да се осујети. Преостаје нам само да искористимо прилику која нам се указује данас и да што пре телескопима сакупимо што је могуће више података. Живимо у златном добу астрономије, када целу васиону још имамо као на длану, и та прилика не сме да се пропусти. Видици су били знатно сиромашнији када је век космоса износио само делић садашњег, а биће још оскуднији када у њему преостану само међусобно издвојена острвца ■

ПТИЦЕ (II)

КРАГУЈ

У вези је с више египатских божанстава, женског је предзнака и представља мајчину љубав. Заратустријанци у њему виде „самилосног прочиститеља“ јер у Кулама тишине откида и једе месо лешева■

КОС

Стари Грци волели су ову птицу због њене лепе песме која је и веома заводљива, па је симбол телесних искушења. У неким хришћанским текстовима кос због црног перја означава зло■

СЛАВУЈ

Песма славуја, слатка, милозвучна и сетна, била је од великог значаја у Персији где је славуј симбол љубави, чежње и бола. А како славујева песма објављује рађање дана, славуј је у хришћанству душа која вапи за Христом■

ЦРВЕНДАЋ

Симбол је самилости. Верује се да су му груди добиле црвену боју када се опекао док је носио воду душама прогнаним у пакао. Према другом предању, убо се у груди док је покушавао да из крста на коме је био разапет Христ кљуном извади ексер■

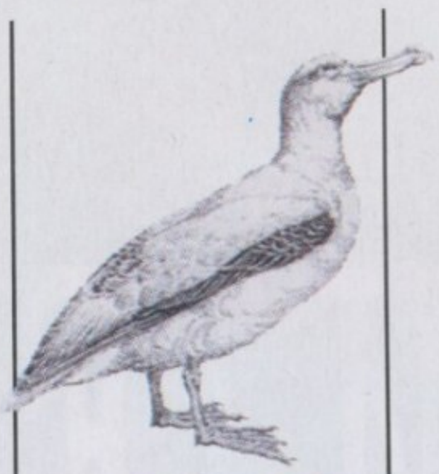
ЦАРИЋ

Мисли се да убити царића доноси несрећу, али није увек било тако. У Енглеској и Француској некада је део божићног ритуала био лов на царића који су потом закопавани у порти цркве чиме се означавао крај године■

ЈАСТРЕБ

Једна је од великих сунчевих птица значења сличних соколовим и орловим. У Египту је био птица бога Сунца Ра и означавао је душу. Амерички Индијанци веровали су да је јастреб, после великог Потопа, помогао да Сунце поново засија и да се обнови свет■

АЛБАТРОС

Због способности да прелеће велике раздаљине изнад воде, симбол је мора и дугих прекоокеанских путовања. Када кружи око брода, најављује олују, па је и симбол невремена. На Западу постоји старо предање по коме је, у срцу морнара албатрос, па убити га доноси велику несрећу■

ДЕТЛИЋ

Веровало се да има магичну моћ и да доноси срећу. У римској митологији био је посвећен богу рата Марсу, а германски народи сматрали су га симболом муње и ватре. У Јапану није значио ништа добро, али се ипак веровало да га је Бог послао да људима покаже како се дуби дрво и од њега праве чамци■

НОЈ

Нојево перо је у Египту било симбол правде, равноправности и истине. Оно се дизало на главу богиње правде и истине Маат која је надгледала вагање душа. Нојево перо, зато, значи свеопшти ред утемељен на правди. И нојева пера од којих су прављене лепезе фараона и високих достојанственика означавала су њихову основну дужност – извршавање правде■

ПУПАВАЦ

Гласник је невидљивог света и на глави носи круну истине. У арапској књижевности описан је као гласник љубави. У Европи ова птица означава ђавола и вештичије работе■

ПРЕПЕЛИЦА

У римском фолклору симболизује Сунце и царство. За Кинезе и старе Римљане била је симбол храбрости и победе, а у кавезу душе заробљене у телу. У другим цивилизацијама знак је среће, пролећа и сексуалне љубави■

ЧАПЉА

Означава и Сунце и воду и предвиђа промену времена. У Египту се повезивала са обновом природе и годишњим плављењем Нила, што је давало плодну земљу и благостање. У Грчкој је чапља била симбол издаје■

СОВЕ

У древној Грчкој сова је била посвећена Атини, богињи мудрости и ноћи, и постала је симбол града Атине названог по богињи као и симбол мудрости. Ова птица налазила се на грчком кованом новцу и била је толико цењена и вољена да су је и Италија, и Турска и Египат ставиле на свој новац■

НОЋНА ПТИЦА

Пошто живи и лови ноћу, сова се сматра злокобним знаком, а њен крик најављује несрећу и смрт. За старе Келте сова је била „ноћна ругоба“ повезана с лешевима. У деловима Африке има везе с магијом и од њене главе справљају се чини■

ОРЛОВИ

Државни симболи моћи и снаге

Украс престола

Орао је краљ птица и симбол Сунца, краљевства и небеских богова. Он означава ауторитет, снагу, победу, понос, неустрашивост, оштровидост. Често се поистовећује с митском индијанском птицом Гарудом у борби на живот и смрт са змијом. Двојност орла и змије означава двојност неба и земље или борбу анђела и демона■

НАПОЛЕОНОВСКИ ОРАО

Сваки француски пук Наполеонове војске имао је знамен у виду бронзаног орла. На слици је орао 105. пука који су Британци узели од Француза у бици код Ватерлоа коју је Наполеон изгубио. Овај бронзани орао на десној канџи носи мању, Јупитеров знак■

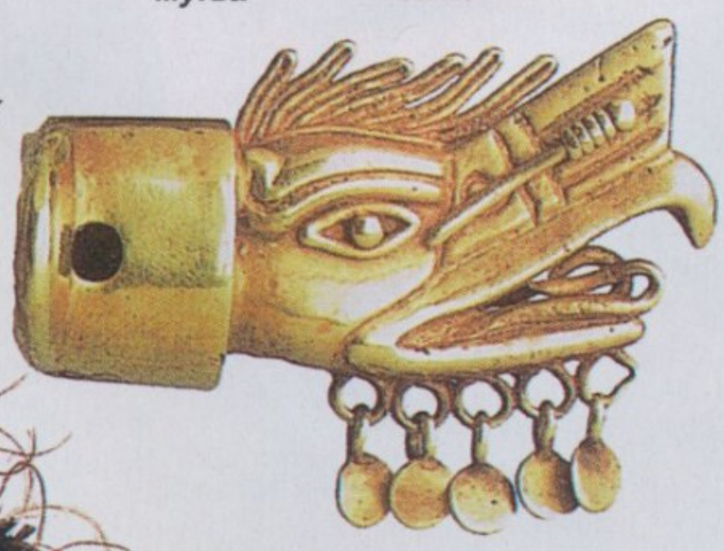
Јупитерова мања

БЕЛОГЛАВИ ОРАО САД

Године 1782. Сједињене Америчке Државе узеле су орла за национални грб. Он је на свим њиховим новчаницама, папирним и кованим, као симбол моћи и снаге. Снагу означавају и раширена орлова крила. Белоглави орао стоји на маслиновој гранчици мира■

Орлова пера доносе успех у лову и рату

УКРАС ЗА УСНЕ

Орао Астека симболизује Сунце које излази и небеску моћ. Ова орлова глава ношена је у рату као заштитни украс■

ОРЛОВА ПЕРА

За Индијанце из племена Сијукса шарени орао суштина је живота, а његова пера сматрају се зрацима Сунца. Поглавице на глави носе украс од орлових пера као симбол Птице – Грмљавине и Универзалног духа■

КРЕЈА

У многим цивилизацијама сматра се брбљивицом и знаком несреће. За америчке Индијанце креја је птица Творац која је помогла да се, после библијског Потопа, свет обнови. Она је заштитник неких племена и упозорава на приближавање непријатеља■

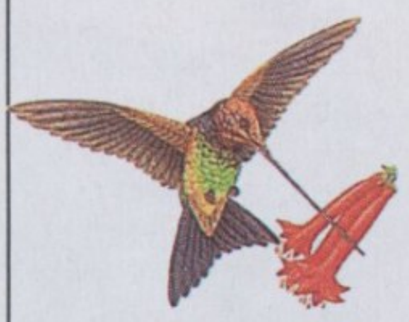
РАЈСКА ПТИЦА

Перје ове величанствене птице толико је лепо да су Европљани, када су га видели, помислили да потиче из самога раја. Рајска птица постала је митска и људи су веровали да се храни капима росе и да цвили када се нађе у заробљеништву. Перје јој је веома цењено и некада је у Европи било важан модни детаљ■

ШТИГЛИЦ

Хришћански је симбол душе и Христовог страдања. Храни се чкаљем и трњем, па симболизује и Христове муке на крсту. Црвена мрља на његовој гуши кап је крви која је канула док је штиглиц вадио трн из Христове обрве■

КОЛИБРИ

Због својих боја и живахности симбол су радости и задовољства. У митовима Индијанаца важе за истинољубиве птице и означавају лепоту и склад. Богови Астека и Маја носили су њихово перје верујући да је чаробно■

ИБИС

У старом Египту симболизовао је душу. Био је посвећен лунарним боговима Изису и Тоту и означавао је Месец. Али, имао је и соларно значење нарочито у борби са змијама, симболима вода. У хришћанској уметности ибис је симбол побожности и истрајности■

Бојана Дожић

ПОСЛЕДЊИ ЖИ

Осамдесетак година после смрти, кад су посмртне остатке песника „Мртвих душа“ преносили на ново московско гробље, примећено је да је његова лобања окренута – на страну. Гласине су кренуле брзином степског пожара...

После дугог путовања од места до места, од Европе до Палестине, у потрази за здрављем и надахнућем, а не налазећи ни једно ни друго, четрдесеттрогодишњи Николај Васиљевич Гоголь последње уточиште налази у московској кући грофа Александра П. Толстоја. Његов читавог живота слабачки организам посве је исцрпљен: већ месец дана узима, а и то повремено, тек гутљај воде и чашу црвеног вина. Двојица лекара упорно покушавају да га лече као обичног лудака.

Један од њих непрестано га убацује у каду с топлом водом и онда му на главу сручује канте хладне. Потом га смешта у кревет са пет-шест дебелих пијавица прилепљених за нос. (Да ли је тада призивао у помоћ мајора Коваљова из приповетке „Нос“ кога је тај веома важан део тела тек тако напустио?!) Гоголь стење и јауче покушавајући да се отргне. Узалуд. У телу нема више ни трунке снаге, чак му је кроз трбух могла да се напипа кичма. И то њему чији је желудац – како је написао Владимир Набоков у биографској студији „Николај Гоголь“ – имао огромну запремину јер нико није могао да усише толико макарона ни да поједе толико пите од трешања колико тај мршави човечуљак.

А неколико година раније, у „Записима лудака“, исписао је ове речи:

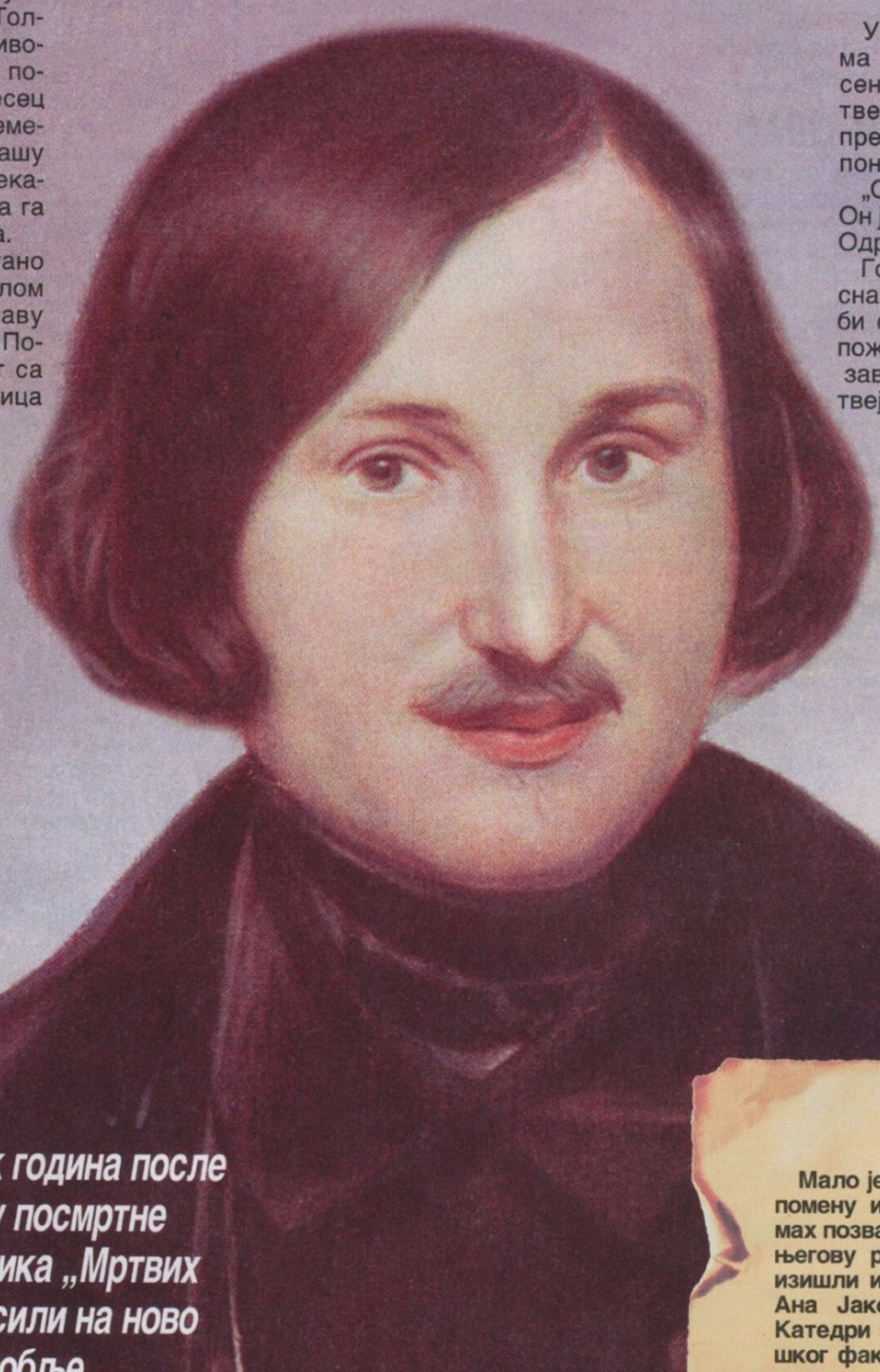
„Не, не могу ово више да трпим. Боже, шта све не раде од мене! Поливају ме хладном водом по глави! Не чују ме, не виде ме, не слушају ме. Шта сам им скривио? Зашто ме муче? Шта хоће од мене сиромаха? Шта бих уопште више могао да им дам? Ја ништа немам. Ја нисам кадар, не могу да поднесем све ове муке, глава ми гори и све ми се врти пред очима. Спасите ме! Поведите ме са собом! Дајте ми тројку коња хитрих као вихор! Седај, кочијашу мој, звецкај, прапорче мој, пропните се, коњи, и носите ме с овога света...“

Рукопис у пламену

У тим и таквим тренуцима његова одскорашња сен у лику свештеника Матвеја Констатиновског непрестано му изнад главе понавља:

„Одреците се Пушкина! Он је био грешник и паганин! Одреците га се...“

Гоголь ћути не налазећи снаге ни да подигне руку да би спречио пијавицу која је пожелела да с врха носа завири у ноздрву. Отац Матвеј не одустаје, без обзира

„Николај Васиљевич Гоголь“, портрет Ф. А. Милера из Третјаковске галерије у Москви

ШИЊЕЛ ИЛИ

Мало је у нас оних који се при помену имена Гоголја неће одмах позвати на Достојевског и на његову реченицу: „Сви смо ми изишли из Гоголјевог Шињела“. Ана Јаковљевић, асистент на Катедри за славистику Филолошког факултета у Београду, каже да су те реченице које се приписују Достојевском под великом сумњом и додаје да и старији и млађи професори на њеном одсеку верују да је то, из само њему знаних разлога, Горки приписао писцу „Злочина и казне“.

Занимљиво је, такође, да професори с овог истог факултета

ДАНИ НИКОЛАЈА ВАСИЉЕВИЧА ГОГОЉА

ВАЉАЛИ ЈЕ САХРАЊЕН?

Надгробни споменик Гоголју на московском Новодевичјем гробљу, рад Н.В. Томског

што примећује да душа песника мртвих душа граби неким својим друмом, лети попут тројке у завршном призору првог дела „Мртвих душа“.

Јер, неколико дана раније, у леденој ноћи 11. фебруара 1852. године, Николај Васиљевич Гоголь неопозиво је умро као писац. По сведочењу савременика, овако:

„Те се ноћи Гоголь дуго молио сам у својој соби. У три сата позвао је свог младог слугу и упитао га да ли су собе на другом крају куће загрејане. Момак је одговорио да нису. – Дај ми огртач – рекао је Гоголь – и хајде са мном, морам тамо нешто да обавим.

Пошао је са свећом у руци и другом правио знак крста у свакој соби кроз коју су пролазили. У једној од њих заповедио је момку да тихо отвори вратанца на пећи, тако да никог не пробуди, па да му донесе мапу која лежи на комоди. Кад му је момак донео мапу, Гоголь је из ње извадио свежањ бележница повезаних врпцом, гурнуо их у пећ и потпалио свећом. Момак је схватио шта се догађа, па је пао на колена и почео да га преклиње да одустане од свог наума. – Шта те брига – рекао је Гоголь – радије се помоли.

Момак је зајецао и наставио да га мољака. Гоголь је опазио да се ватра гаси, а да су нагорели тек крајеви бележница. Зато је извукао свежањ, развезао врпцу и разместио свеске тако да лакше горе, па их поново потпалио свећом, а онда је сео на столицу испред ватре и чекао да сва хартија изгори. Кад је све било готово, прекрстио се, вратио у своју собу, пољубио момка, легао на постељу и бризнуо у плач...“

Пламен је прогутао рукопис другог и трећег дела „Мртвих душа“.

Физички крај збио се двадесетак дана доцније, 4. марта 1852. године.

43 рубље, госпару!

Док су покојникове остатке преносили у малу универзитетску цркву, грофу Толстоју – у чијој је кући Гоголь и умро – пријавио се полицијски чиновник. Полиција је прво тражила документа умрлог колешког асесора (чиновник 8. класе) у оставци Николаја Васиљевича Гоголја а, друго, требало је начинити званичан попис ствари умрлог.

У његовим папирима, на запрепашћење полицијског чиновника, нису нађена никаква документа – ни пасош, ни уверење о оставци које је тада замењивало пасош. Што се тиче пописа личних ствари, обављен је у присуству прописаног броја сведока. Установљено је да је читава имовина износила укупно четрдесет три рубље и осамдесет копејки, мање од четвртину суме коју је његов јунак Чичиков добијао за заложену мртву душу (видети текст у оквиру).

Пуна два дана маса народа окупљала се око Московског универзитета који је и сносио трошкове сахране и где је било изложено тело Николаја Васиљевича Гоголја. Узнемирени генерал-губернатор гроф Закревски је, бојећи се нарушавања реда, затворио многе прилазе испунивши их полицијским одредима и агентима Трећег одељења личне канцеларије његовог величанства. Бојали су га се и мртвог.

Ковчег с посмртним остацима положен је у гроб поред песника Јазикова кога је сматрао литерарном будућношћу Русије. На надгробној плочи уклесан је натпис „Горком ћу се речју подсмехнути“.

И Стаљин у страху

Судбина се, међутим, на неки начин, горко подсмехнула самом мртвом Гоголју. Наиме, он се, по сведочењу најближих пријатеља, целог живота плашио да ће бити жив сахрањен и зато је и у тестамент унео посебну одредницу да после његове смрти помно пазе и да не журе са сахраном, за сваки случај.

А онда се, осамдесетак година после смрти, догодило чудо. Приликом откопавања Гоголјевих посмртних остатака, у мају 1931. године, на Даниловском гробљу – да би се пренели на Новодевичје – гробари и поштоваоци Гоголјевог дела спазили су да је пишчева лобања била окренута – на страну. Шок је био разумљив, посебно за оне који су знали за Гоголјев страх унет чак и у тестамент. Гласине су кренуле брзином степског пожара и запретиле невољом младим совјетским властима. Зато је Јосиф Висарионович Џугашвили, познатији као Стаљин и Бачушка, домаћински наредио свом шефу тајне полиције Јагоди да хитно нађе неко

КАБАНИЦА?

различито преводе ову, по свему, најпознатију, Гоголјеву приповетку. Чак и у истој књизи. Наиме, у предговору књиге „Сорочински сајам и друге приповетке“, а коју је 1995. године издала „Српска књижевна задруга“, професор Миливоје Јовановић преводи је називом „Кабаница“, док професор Зоран Божовић, преводилац, исписује... „Шињел“.

Акакиј Акакијевич Башмачкин, јунак приповести, још се није огласио ■

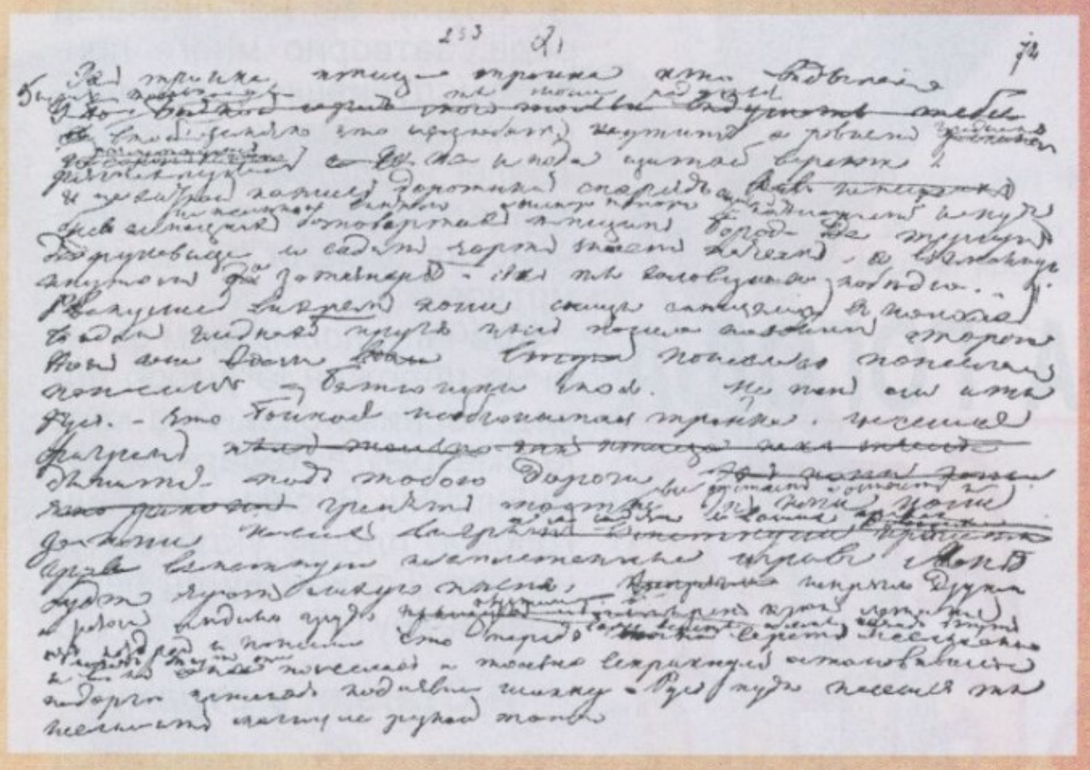
МРТВЕ ДУШЕ... ПО ПУШКИНУ

Своје можда најзначајније дело, поему „Мртве душе“, Гоголь је замислио као трилогију, налик на поступак Дантеа у „Божанственој комедији“. Први део, објављен 1842. године, требало је да буде нека врста Пакла, док би следећа два (нестала у пламену) била Чистилиште, односно Рај. Веровао је да његова реч може упутити Русију на прави пут, осетио се позваним да то учини. Кад је та вера ишчилела, знао је да нема више шта да тражи на овом свету и, запавши у магле свог месијанства, одлучио да умре.

А ко су, заправо, у то време у Русији биле мртве душе? Јуриј Гаецкий, један од Гогољевих биографа, исписује да му је идеју дао сам Александар Сергејевич Пушкин. И то овако:

„Некакав пробисвет у потери за срећом замислио је како да се обогати на брзину. Запазио је да спахија плаћа порез за све своје сељаке – које је иначе могао да купује, продаје и залаже – између два пописа иако су те 'душе' већ одавно мртве. И одлучио је да те мртве душе покупује будзашто и, пошто су у списима администрације и даље били врло живахни, заложио их у Старатељски савет, по двеста рубаља на главу. Више него сјајна и умешна трговина, зар не?!“

И тако су – док је тражио лека многим својим болькама по европским бањама, али се и удаљавао од Русије да би могао боље да је види – настали непоновљиви Чичиков, Собакјевич, Манилов, Пљушкин, Коробочкина... Гоголь је писање започео на обали Женевског језера, наставио у Паризу, а завршио у Риму, шест година касније, и то после осмог преписа, колико је радио на сваком свом делу покушавајући да га доведе до савршенства ■

Разумно објашњење да писац ипак није жив сахрањен. И Јагода је, како у књизи „Стаљин“ сведочи историчар Е. Радзински, с екипом стручњака известио јавност да је случај окренуте пишчеве главе заправо последица рада подземних вода због којих је горњи део сандука иструлио и тако померио лобању.

Можда се после оваквог објашњења и сам Гоголь подсмехнуо, али досад, колико је познато, није послао ниједног ревизора да све то провери■

Петар Милатовић

УА, ГРАДОНАЧЕЛНИК!

Покрајински суд Баварске у Ансбаху наложио је градоначелнику Рехауа да сместа прекине да штоперицом мери време које науштрб радног времена запослени у тамошњем градском већу проводе у WC-у и да сместа прекине са свим сличним мерама застрашивања потчињених којима је иначе склон.

Истом судском одлуком плата првог човека Рехауа, господина Едгара Пеплеа, до даљњег је сведена на четвртину дотадашње.

А да градоначелник Едгар заиста често није имао мере, види се и по томе што је синдикалног представника запослених у градском већу – када му се овај, у покушају да заштити своје чланство, отворено супротставио – из истих стопа послао на психијатријско посматрање.

Изгледа да чак ни најпослушнији никад нису знали када би могли постати мета необузданог беса прераздражљивог градоначелника. Тако је једна, иначе у сваком погледу примерна и ћутљива службеница, доживела да јој једног лепог дана Пепел вриштећи нареди да се сместа баци на дијету, просто зато што је предебела за његов укус...

Осим што му је осетно смањио плату, покрајински суд из Ансбаха упозорио је Едгара Пеплеа да ће га, не призове ли се у најскоријем времену памети, по кратком поступку разрешити одговорне дужности ■

НЕ ПСУЈ, ТАКСИСТА СНИМА!

Четрдесетдвогодишњак за кога се у немачком дневном листу „Експрес“ наводи једино да се зове Петер Л. спрема се да напише књигу о разговорима вођеним у његовом таксију које већ две године тајно снима.

– Укључивао сам магнетофон кад год би ми се учинило да би вожња могла да буде занимљива – изјавио је Петер Л. новинару „Експреса“.

Насупрот Петеровим тврдњама да су – захваљујући налепници истакнутој на видном месту на којој стоји да је реч о возилу „под аудио-присмотром“ – његове муштерије благовремено упозораване на могућност да би све што изговоре могло бити забележено – по садржају снимака, до којих је Петер на овај начин дошао, рекло би се како већина углавном или није видела налепницу или је није озбиљно схватила.

Предузимљиви таксиста забележио је, рецимо, сваку реч старије госпође која му неувијено нуди да га – осим за вожњу – награди и за услугу далеко личније природе. На једној од Петерових трака су и речи којима муштерија, иначе адвокат, описује истакнутог немачког политичара као пацова и криминалца...

У овом тренутку, Петер верује да би „Доживљаји једног таксисте“ био прикладан назив за књигу коју се спрема да објави. Пре тога ће, додуше, морати и да је напише, а како у тај посао није најбоље упућен, одлучио је да претходно у вечерњој школи за одрасле заврши курс креативног писања ■

КАД СРЕЋА ОКРЕНЕ ЛЕЂА

Неколико дана пошто је почео рат у Ираку, четрдесетчетворогодишњи Пол Аладин Алараб, спреман да на свој начин изрази неслагање, зауставио је кола насред моста Голден гејт у Сан Франциску. Око њега се убрзо окупило мноштво радозналаца, а када је стигла и полиција, Алараб је већ успео да веже уже за ограду и да, обмотавши га око струка, скочи с моста. На место су зачас стигле и телевизијске екипе.

Док су камере снимале Алараба како виси везан ужетом, новинари су сазнали да ово није први пут да овај агент за продају некретнина на такав начин исказује бунт. Алараб је 1988. године извео исти подухват дижући глас против високих пореза. У једном тренутку уже је пукло и бунтовник је пао у воду. За дивно чудо, успео је да без већих последица преживи опасан пад.

Ове године Алараб је такође одлучио да привуче пажњу јавности. Уже се поново откинуло, само што је сада и срећа окренула Аларабу леђа. Овог пута пад је био кобан ■

Илустровао Драгутин Вукелић

Бескућник спава на плочнику: статистике казују да је у САД 2001. године било 33 милиона сиромашних људи

И ОСТАЛИ ЖИВИ

„ТОКОМ СЛЕДЕЋИХ ТРИДЕСЕТ ГОДИНА СИРОМАШТВО ЋЕ У САД ПОТПУНО ИШЧЕЗНУТИ.“

Август Хекчер, новинар „Њујорк хералд трибјуна“, 27. августа 1930. године

„СИРОМАШТВО НЕСТАЈЕ ИЗ НАШЕ ЗЕМЉЕ.“

Херберт Хувер, кандидат за председника САД, 1928. године

ЧУДНОВАТЕ КИШЕ

Није тешко замислити с коликим су запрепашћењем и страхом наши преци доживљавали олује које су, с кишом из црних облака, просипале на земљу јата птица, змије, гуштере и друге мање животиње. Метеоролози, физичари и зоолози данас су сагласни у мишљењу како настају тајанствене кише: за њих је крив ветар или, боље речено, вртлози ваздуха и олује попут торнада. Ако се зна да ваздушни вртлог за само неколико секунди може да почупа на десетине дрвећа, сасвим је могуће да у ваздух повуче мање живо-

С неба повремено пада све и свашта: рибе, мишеви, жабе... Будући да је и реч Божија стизала одозго, овакве појаве тумачене су као гнев неба, предзнак невеселе судбине. Данас наука има за то другачије објашњење

тиње и однесе их чак и веома далеко.

Историја необичних киша сеже далеко у прошлост. О томе сведоче многи цртежи и графике из средњег века.

После јаке олује над Лондоном 30. јула 1830. године на град је пала права киша жаба. Како обавештава „Тајмс“, на овај град се и 4. јула 1883. године обрушила олуја која је с кишом поново донела и жабе. Године 1857. на улице Монтреала у Канади пале су на десетине гуштера, а 1886. пужеви су, опет, засули енглески град Редрут. Новинске хронике извештавају да су 3. марта 1876. године у америчкој држави Кентаки, у близини једне школе, падали комадићи крвавог меса. И у неким другим земљама с неба су падале животиње, на пример, читава јата слеђених птица. Снажни вртлози ветра подигну их високо на небо, где се смрзну од хладноће, а кад олуја прође, падају као „град од птица“. Године 1930. у Виксбургу, у САД, једна корњача пречника двадесетак центиметара пала је на земљу обавијена ледом, а усред једног поподнева 1953. године права лавина жаба изненадила је становнике Орланда на Флориди. На хиљаде сардела пало је у двориште брачног пара Роузвуд у Аустралији 6. фебруара 1989. године. Њих двоје нису се претерано узбудили – пустили су у двориште свог мачка који је добио прилику да ужива у неочекиваној гозби. Што није појео мачак, почистиле су птице кукабура.

Ни у Италији овакве појаве нису непознате. Једног дана 1983. године у предвечерје небо над Маћератом прекрило се црвенкастим облацима: пола часа касније олујни ветар нанео је на тоне малих црвених семенки које су по тлу направиле слој од центиметар и по. Касније је утврђено да је реч о семену биљке

Непогода с мишевима, цртеж из једне немачке књиге објављен 1680. године

познате као „Јудино дрво“ из Африке. Наредне године, у ноћи између 8. и 9. новембра, ред је поново дошао на Енглеску, и то на област неколико километара удаљену од Лондона. Ко се тамо нашао, морао је да се брани од кише јабука која је трајала читав сат.

И разни предмети падају на земљу. У јулу 1995. године у америчком градићу Кеокук, у држави Ајова, један пензионер доживео је бомбардовање конзервама газираног пића које је покупио торнадо настао у Моберлију, чак 250 километара северно од његове куће. А код градића Виља Анхел Флорес, у Мексику, торнадо је у јуну 1997. године из једног језерца покупио велики број водоземаца и сручио их право на учеснике народног славља! „Летеће жабе“ видели су и многи возачи који су се 1998. године нашли на друмовима Кројдона у Енглеској.

Један од најновијих оваквих догађаја десио се 8. августа 2000. године у енглеској грофовији Норфолк: после снажне олује улице и путеви били су прекривени рибама. Ваздушни вртлог буквално је усисао рибе које су пливале у плићој води■

М. Ш.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
9. 5. 2003.

ВЕЛИКИ „ЗАБАВНИКОВ" КОНКУРС

ПОГЛЕДАЈТЕ СВЕТ КРОЗ ВРЕМЕПЛОВ!

Како ће изгледати наша планета 2103. године? Како ће изгледати место у ком живимо 2103. године? Како ће изгледати...

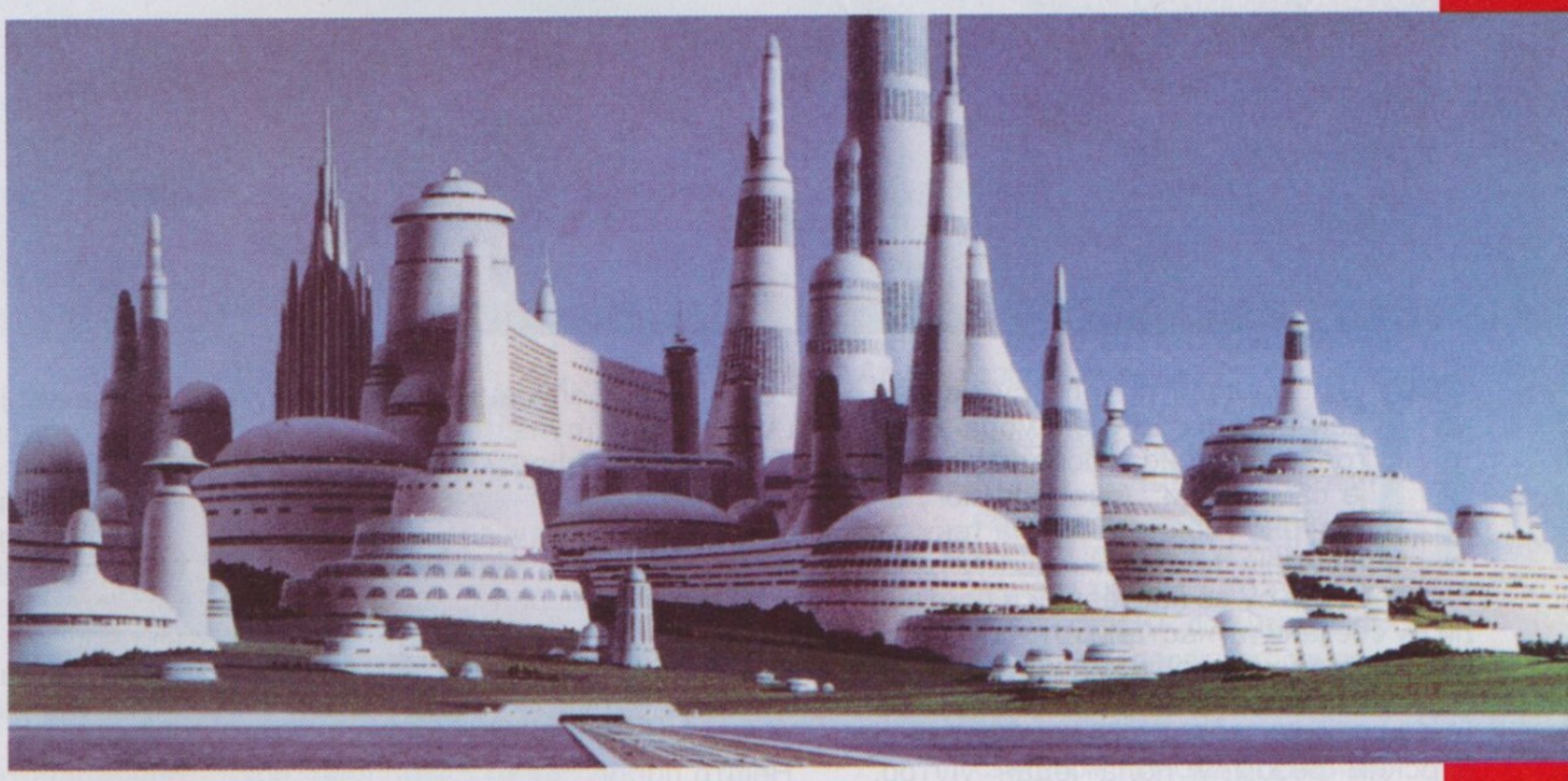
НАПИШИТЕ ИЛИ НАЦРТАЈТЕ!!!

ВЕЛИКИ НАГРАДНИ КОНКУРС ЗА СВЕ НАШЕ ЧИТАОЦЕ, А ПОСЕБНО ЗА УЧЕНИКЕ ОСНОВНИХ И СРЕДЊИХ ШКОЛА!

Конкурс траје до краја маја! За то време треба да пошаљете радове на адресу „Забавника" – Македонска 29, 11000 Београд. Најбоље и литерарне и ликовне радове објавићемо.

- **Најбољи од најбољих радова добиће вредне награде. Награде ће добити и цела одељења која пошаљу највећи број добрих радова.**
- **Биће награђене и све оне школе које пошаљу највише добрих радова.**
- **Припремљене су награде за учитеље, наставнике и професоре чији ђаци освоје награде.**

Како бисмо вам помогли, у наредна три броја објављиваћемо прилоге који би учеснике конкурса могли да подстакну, помогну им да се одлуче или, једноставно, скрену пажњу о чему бисте писали или сликали.

НАГРАДЕ СУ:

РАЧУНАРИ, ТЕЛЕВИЗОРИ, МУЗИЧКИ СТУБОВИ, КЊИГЕ, ПРЕТПЛАТЕ НА ПОШТЕНКИМ ЗАБАВНИК, ЕКСКУРЗИЈЕ ЗА ОДЕЉЕЊА И ЈОШ МНОГО ВЕОМА ВРЕДНИХ НАГРАДА ■

Живот пише драме

ТРЕБА ЛИ ОВА БЕБА ДА ЖИВИ?

Родитељи малог Хорхеа Моралеса морали су да донесу најтежу одлуку на свету: да дозволе да њихов прерано рођени син издржи девет крајње опасних и неизвесних операција и остане богаљ или да стегну срца и пусте га да заспи заувек

Први трудови почели су на сам дан Божића 25. децембра 2000. године. Мариса Моралес рекла је самој себи: „Ово није могуће, сигурно уображавам. Па тек сам на крају шестог месеца трудноће!“ Трудови су се наставили и постајали су све јачи и учесталији. Када је стигла у болницу, порођај је почео.

Дечак, тежак 453,6 грама, дугачак једва двадесетак центиметара, рођен је царским резом у пола један ујутро. „Плакао је када су га извадили и то је једини пут да сам га чула како плаче. Одмах су га однели“, прича Мариса, лепа жена паметних очију.

Беба Моралес, касније ће је крстити Хорхе, рођена је у Бостону, држава Масачусетс, с трахеоезофагусном фистулом, ненормалним отвором између душника и једњака кроз који би, ако се не би обавила операција, храна могла да му улази у плућа.

Три сата по рођењу беба је пребачена у Бостонску дечију болницу, једну од најбољих у свету, где је подвргнута хитном хируршком захвату. Доктор Расти Џенингз затворио јој је рупу између душника и једњака. Операција је трајала шест сати.

Призор за плакање

Нешто после седам сати увече доктор Џенингз посетио је Марису. Њен муж Нестор Моралес, не очекујући да ће постати отац пре краја марта, налазио се у Њујорку код својих рођака.

– Прво што ми је лекар рекао било је да је операција успела и да је беба жива – сећа се Мариса. – Затим је рекао да ће са мном бити отворен и испоручио ми је „списак“.

„Списак“ је био подужи: осим трахеалног отвора решеног операцијом, Хорхе Моралес није имао цео једњак, није имао анални отвор и недостајао му је један бубрег. Кичма му је била деформисана и имао је вишеструке неправилности срца. „Доктор је рекао да ће на беби још морати да се ради и да не може ништа да обећа!“

Нестор Моралес стигао је из Њујорка два сата касније и Мариса му је испричала шта јој је лекар рекао. Нешто после поноћи заједно су отишли у одељење интензивне неге за новорођенчад да виде свог сина.

Глава сићушне бебе била је умотана у белу траку. Уста и нос нису се видели од цеви за вештачко дисање. Бебине ручице, сасвим раширене, танке као гранчице, такође су биле причвршћене

тракама. – Овај призор расплакао би свакога био он бебин родитељ или не.

Пробушити лобању

Током следећих десет дана Хорхе Моралес је живео као што су лекари и очекивали. Његово тело подносило је такозвану гастрономску цев у свом стомачићу. Велике очи биле су му широм отворене и трептао је. Понекад је, начас, могао да дише својим плућима без апарата.

Мариса је код своје бебе долазила свакога дана. Није смела да је узме у наручје јер је била сувише крхка и пуна разних цеви и жица, али је могла да је милује по обрашчићу, да је узме за ручицу, да стави плишаног меду крај њеног инкубатора.

Нестор Моралес посећивао је сина ретко и свако виђење с њим падало му је тешко. Није себе могао да натера ни да му приђе близу, камоли да га боље погледа и помилује. Ипак, и он и Мариса надали су се да за њиховог дечака има помоћи.

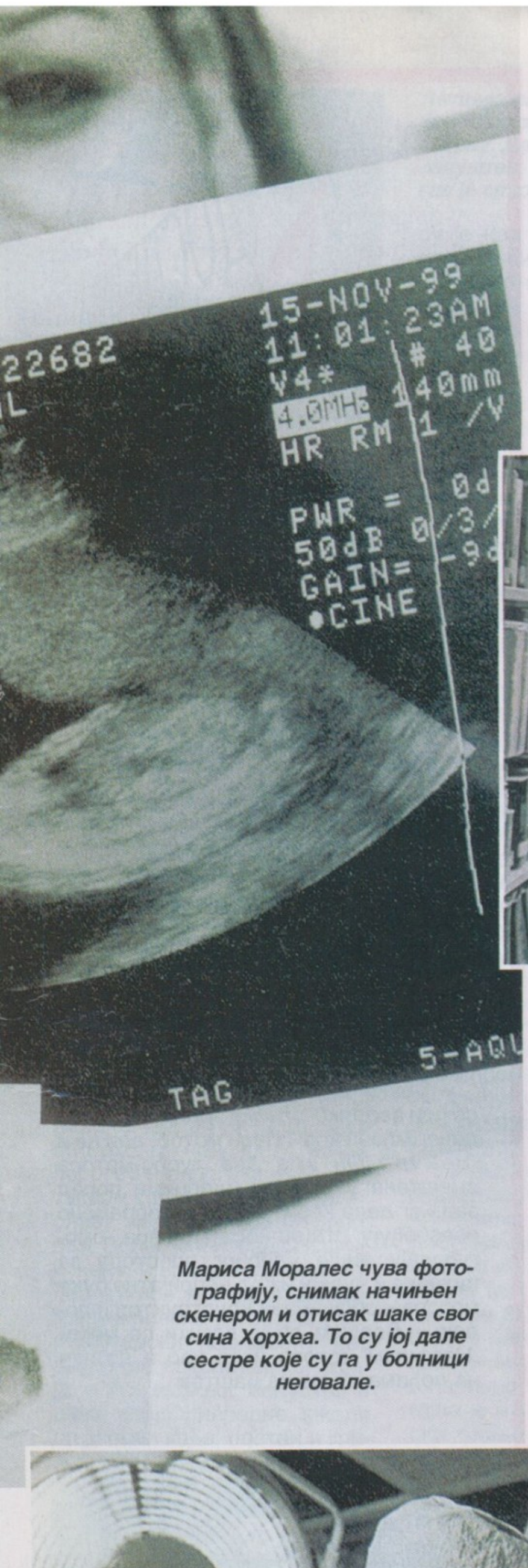
Седам дана после Нове године искрсле су нове тешкоће: ултразвук је открио крварење у лобањи и мали крвни угрушак који је притискао Хорхеов мозак. Крв је морала свакодневно да се извлачи, али је, као стално решење, у мозак требало уградити одређену цев што је, опет, ишло хируршким путем.

Девет засебних операција

Крајње посебно стање Хорхеа Моралеса познато је у светској медицини као синдром VACTERL, што је у енглеском језику скраћеница од почетних слова за седам делова и система организма од којих су један или више погођени: vertebrae (кичмени пршљенови), anus (чмар), cardiac system (срце), trachea (душник), oesophagus (једњак), renal system (бубрези), limbs (удови). Од тих седам Хорхе је имао шест, само су му удови били поштеђени.

Да би се сва оштећења средила, ако је било могуће да се среде, било је неопходно најмање шест, можда и девет засебних операција, веома сложених и крајње неизвесних. У ово није спадала велика вероватноћа слабог вида, церебралне парализе и менталне ретардираности као последица сувише превременог порођаја, а ни крвни угрушак у мозгу.

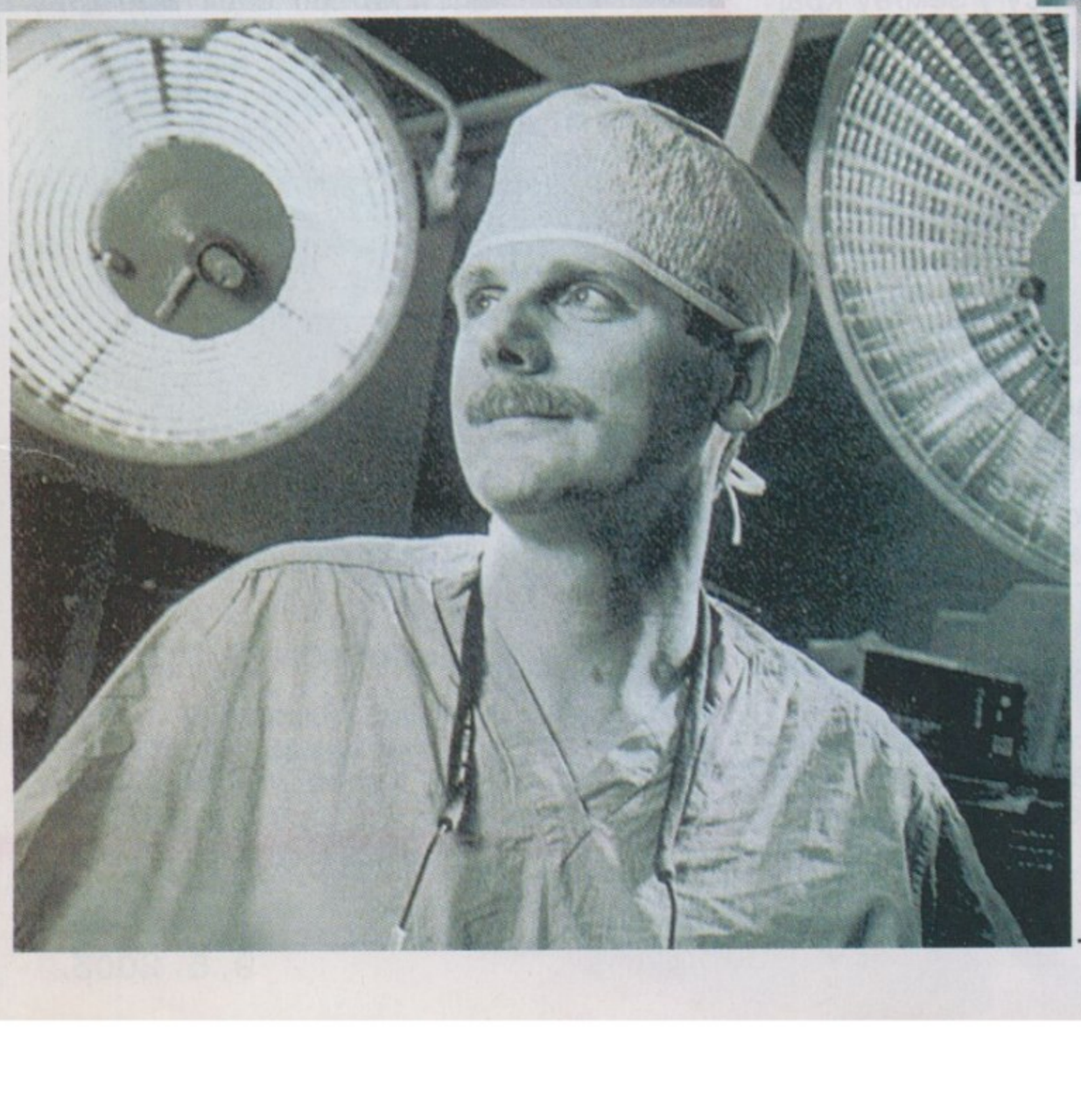
– Одмах ми је било јасно да мој син никада неће играти фудбал – прича сада Нестор Моралес израза лица као да ће да заплаче. – Није важно, неће играти фудбал – рекао сам

Мариса Моралес чува фотографију, снимак начињен скенером и отисак шаке свог сина Хорхеа. То су јој дале сестре које су га у болници неговале.

Кристин Мичел која породицама помаже у доношењу судбоносних одлука.

Главна сестра одељења за интензивну негу новорођенчади Бостонске дечије болнице – људски додир усред најсавременије технологије.

Доктор Расти Џенингз који спасава и отписане случајеве. Замерају му што по сваку цену жели да сачува живот.

самом себи. Онда је дошло све остало. Доктор је прво рекао да је потребна једна операција, па две, три, четири, онда шест или, можда, девет. Чак ни тада, вероватно, неће све бити како треба. Размишљао сам хоће ли моћи да се креће, да ли ће нас препознати. Нисам више ни желео о томе да слушам!

И смрт је избор

По подне 10. јануара Мариса и Нестор Моралес састали су се с Кристин Мичел, директорком болничког одељења за етику. Њен посао је да помогне породицама у доношењу тешких одлука, да им укаже на разлику између „одржавања живота“ и „одлагања смрти“, да објасни да је и смрт избор.

После састанка с Моралесовима Кристин Мичел је забележила: „Разговарала сам с мајком и оцем Хорхеа Моралеса на њихов захтев. Желели су да изразе бригу и наду да њихов син неће бити подвргнут мукама бројних хируршких захвата ако му то неће помоћи да преживи и не буде озбиљно ретардиран и хендикепиран. Разговарали су с доктором Џенингзом и одлучили да сачекају неколико дана и виде како се Хорхеово стање развија.“

Хируршка вештина доктора Растија Џенингза описује се као „невероватна“, „сјајна“, „на оштрици“. Он, с друге стране, важи за „неосетљивог“, „контроверзног“ и „упорног“. Доктору Џенингзу је све ово познато. Он је био сасвим сигуран да „све аномалије, све до једне, могу да се отклоне“ и да би Хорхе „до своје пете године могао да постане сасвим здраво дете“.

Упитан да ли је то рекао и Хорхеовим родитељима, одговорио је да није. – Никада не покушавам да убеђујем. Посао ми је да породица то сама схвати. На њој је да одлучи!

А Мариса је до 13. јануара одлучила да ни она, као ни њен муж, не потпише пристанак да се Хорхеу пробуши рупа на лобањи и у мозак стави цев за развођење крви. Операција је била предвиђена за тај дан поподне. Доктор Џенингз је, разочаран, замолио Кристин Мичел да екипа болничког одељења за етику процени случај.

Родитељи нису дозволили

Следећег дана састали су се Кристин Мичел и још троје људи с њеног одељења, доктор Џенингз, Мариса и Нестор Моралес, преводилац за шпански језик и још неколико лекара, укупно петнаест особа. Задатак свих њих био је да помогну Моралесовима да одлуче шта је за њихово дете најбоље.

Своје мишљење први је изнео доктор Џенингз. Он је рекао да је само мождано крварење питање живота и смрти. Ако се у мозак угради цев да извлачи крв, „многе друге аномалије“ могу да се реше хируршким путем. После овога почела је расправа.

Доктор Џенингз и други хирурзи расправљали су о процентима успеха и сложили се да је свака од операција веома високог ризика. Људе из одељења за етику занимало је којим ће патњама беба бити изложена.

У једном тренутку Нестор Моралес питао је доктора Џенингза како би он поступио да се ради о његовом детету. Одбио је да одговори. Састанак је завршен после деведесет минута. Моралесови су тражили да поразговарају насамо. Вратили су се из суседне собе после неколико минута. Донели су одлуку – неће дозволити ниједну операцију!

Доктор који никад не одустаје

Случај је месецима касније прогонио доктора Џенингза. – Да, био сам утучен. Имали смо прерано рођено дете с кранијалним крварењем трећег степена у модерној болници с најбољом технологијом на свету. Помоћ се никада не ускраћује детету с таквим крварењем. Никад!

Овај лекар искрено верује да је Хорхе могао да буде спасен. – Слушајте – каже он. – Одрастао сам на фарми и знам све о умирању и смрти. До тога понекад мора да дође. У Хорхеовом случају не би!

Упитана да ли је доктор Џенингз у праву, његова главна сестра опрезно је одговорила: – Расти Џенингз је сјајан хирург. Спасавао је децу за коју нико не би помислио да могу да преживе и то сам видела својим очима. Али, веома тешко прихвата када дете умре. Он никада не диже руке.

А шта каже Кристин Мичел? – Медицинска етика није тврда наука. Можете да прочитате све књиге на свету, можете да посматрате случај из свих углова и да ипак донесете погрешну одлуку. Ово није била таква одлука. Потребно је много снаге да се таква одлука донесе, одлука највеће љубави и најмање себичности коју родитељ доноси за своје дете. Тешко је рећи себи: „Сутра ћу дозволити да моје дете умре!“

Да ли су погрешили?

Хорхе, одевен у зелену пиџамицу, скинут је с вештачког дисања 18. јануара 2001. године у шест по подне. Мариса га је држала у наручју све док није издахнуо у осам сати и пет минута.

Одмах после погреба Мариса и Нестор Моралес ставили су у земљу крај гроба дечију „вртешку“ од пластике. Они иду на Хорхеов гроб сваког 26. у месецу, то је датум када је рођен. И тамо се догађа нешто необично. О томе прича Нестор Моралес.

– Када смо први пут отишли на гроб – каже он – није било ни дашка ветра. Вртешка је издалека стајала непомично. Чим смо пришли довољно близу, почела је да се врти, све брже и брже. И није се ни зауставила, ни успорила све док се нисмо удаљили, мада ветра ни тада није било. И тако је сваки пут када одемо на Хорхеов гроб!

Мариса потврђује мужевљеву причу.

Њих двоје ниједног се часа нису покајали што су донели одлуку да Хорхе не живи као мученик. Мариса сада очекује другу бебу.

Да ли мислите да су ови родитељи учинили оно што је за њихово дете било најбоље или су се огрешили о живот ма какав он био? ■

Б. Д.

ЛЕТЕЋИ ГЛИСЕР

„Назгул“, супербрзи глисер који је конструисао Британац Оливер Бејтс, инжењер бродоградње и заљубљеник у Толкиново дело „Господар прстенова“, јединствен је спој знања и маште.

По узору на бајковиту птицу Назгул, снажну и брзу, Бејтс је направио истоимени глисер дугачак 23,5 метара, облика пушчаног метка, који захваљујући мотору од 3000 коњских снага јури по воденој површини брзином од 140 километара на сат.

– Сваки други глисер преврнуо би се при оволикој брзини због силине воденог млаза који прави мотор, али не и „Назгул“. Он има два турбо-мотора смештена у бочним пловцима поред задњег дела корита. Они истовремено обезбеђују стабилност глисера, омогућавају више удобног простора за путнике и чувају их од непријатне буке мотора – објашњава конструктор и додаје – Верујем да је возити се мојим „Назгулом“ готово исто као и летети на леђима птице из маште■

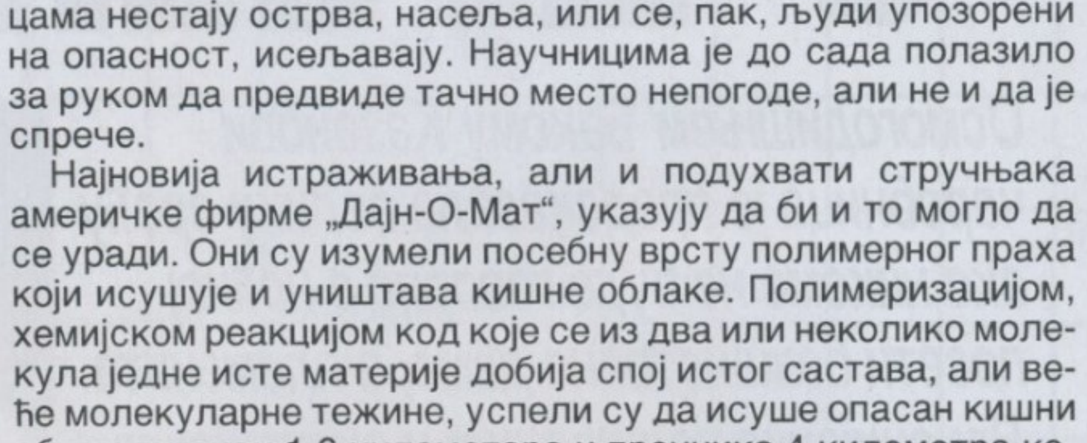

ИСУШИВАЊЕ КИШНИХ ОБЛАКА

Непогоде изазване обилним кишама не наносе само материјалну штету, већ често односе и бројне животе. У бујицама нестају острва, насеља, или се, пак, људи упозорени на опасност, исељавају. Научницима је до сада полазило за руком да предвиде тачно место непогоде, али не и да је спрече.

Најновија истраживања, али и подухвати стручњака америчке фирме „Дајн-О-Мат“, указују да би и то могло да се уради. Они су изумели посебну врсту полимерног праха који исушује и уништава кишне облаке. Полимеризацијом, хемијском реакцијом код које се из два или неколико молекула једне исте материје добија спој истог састава, али веће молекуларне тежине, успели су да исуше опасан кишни облак дугачак 1,6 километара и пречника 4 километра који се ваљао изнад обала Флориде. Надлетели су га авионом и засули са четири тоне праха. Микрочестице су упиле влагу – и до 2000 пута више од своје молекуларне тежине – а потом – пале на земљу где су се биолошки распале.

Успех ових стручњака, улива наду да вештачким путем, без значајније промене природне климе, ипак може да се утиче на падавине■

ХАРТИЈА КОЈА НЕСТАЈЕ

Стручњаци јапанске фирме „Нихон Скрин Шокаи“ направили су хартију која се потпуно раствара у води и, осим муљевитог талога, не оставља никакав траг.

Посебном технологијом, уместо од испреплетених биљних влакана, ова хартија начињена је од биљне каше која се после неколико секунди у води претвара у најситније честице, па је као створена за брзо и једноставно уништавање тајних, поверљивих докумената.

Наоко обична, ова чудесна хартија производи се за сада у малим количинама, а цена паковања од 50 листова величине А4 износи 12 евра■

АЛАРМ-БОЈА

Одржавање мостова није ни лак ни једноставан посао. Челичну конструкцију треба пажљиво прегледати да би се установило постоји ли неко напрснуће, истегнуће, ослабљена веза... Због времена које је неопходно да би се цео посао обавио, многе грешке не уоче се на време, а последице су понекад застрашујуће.

Изум британског инжењера Џека Хејла могао би у догледној будућности да осигура безбедност мостова. Овај научник већ извесно време испитује јединствену боју за метал – она открива сваку промену на материјалу на који је нанета. У њеном саставу налазе се олово, цирконијум и титан – хемијски елементи који имају пиезоелектрична својства да као кристали подвргнути притиску или растезању стварају електрични набој.

Нанесена на носаче и челичну конструкцију моста, боја је осетљива на сваки траг „премора“ материјала и чим га осети, почиње да електризира. Мерни уређај у контролној станици хвата струјни набој и на основу њега одређује узрок, па се место на коме је дошло до оштећења материјала одмах може поправити. Струјни набој може да се претвори у светлосни или звучни сигнал тако да и без сталног мотрења у монитор упозорава на откривену грешку. Уз све ово, аларм-боја Џека Хејла није ни тако скупа за производњу■

Илустровао Добросав Боб Живковић

Венецијанка племенитог рода заљубила се у привлачног аустријског официра, али убрзо после тога официр је нађен мртав...

О ДЕЧАКУ И

Осмогодишњем Ђакому Казанови чаробница је предсказала велику срећу ако никоме не буде говорио о ноћној посети божанствене даме, а племенита Венецијанка заљубљена у аустријског официра желела је да по сваку цену сретне свог вољеног иако је био мртав...

Раскрсница многобројних путева којима су током давних времена ходали људи са различитих страна света, остављајући ту трагове далеких и непознатих култура, али не успевајући да наруше неодољиву тајанственост вароши на води, Венеција је упорно неговала страст према магичном и чудесном. А и сами Венецијанци, будући да су током ранијих векова живели суровим животом који налаже море, развили су посебну врсту веровања које је одступало од уобичајених правила римокатоличке цркве, јудаизма, ислама... или било које друге вере. У та стара времена и природне као и натприродне силе биле су међу сујеверним Венецијанцима тумачене на маштовите начине, па би зато многобројне приче везане за овај град могле да се сматрају неком врстом књижевног лексикона фантастике. Венецијанске Пенелопе, које су чекале љубљене мужеве и момке да се врате са дугих путовања нису само седеле и везле. Испредале су приче, а осим тога врачале су и бајале вероватно у нади да ће уз помоћ магије из наручја таласа украсти своје морнаре и вратити их у Венецију.

Колико је билна снажна наклоност Венецијанаца према чаробњаштву показује и прича из пера једног чувеног Венецијанца – Ђакома Ђиролама Казанове (1725–1798). Сећања венецијанског пустолова сматрају се веродостојним сведочанством о времену у ком је живео. Казановина прича о предсказаној судбини и о томе како је почео да памти почиње сећањем на детињство:

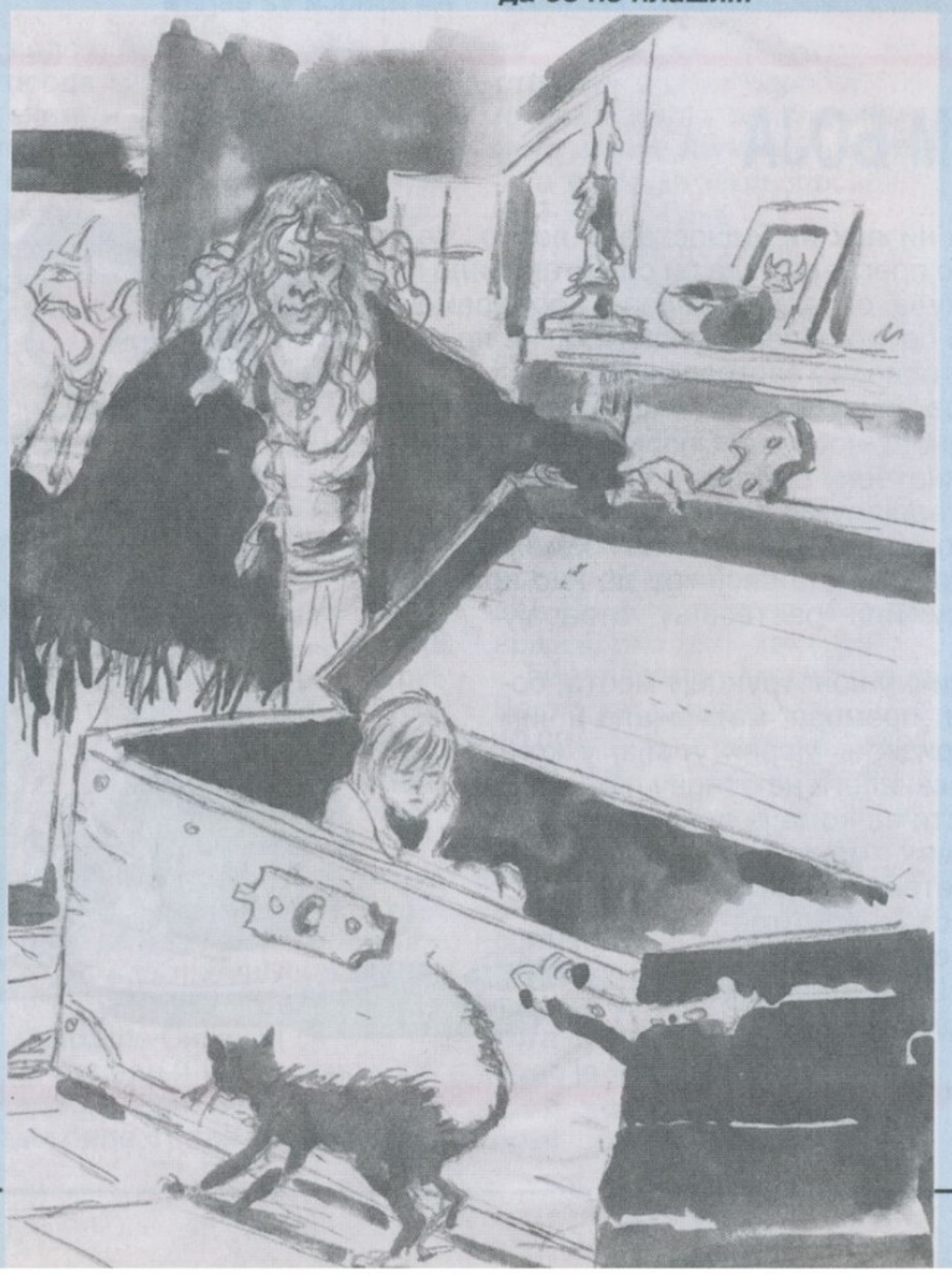
Пођимо од тога како сам постао мислеће биће. Првих дана августа 1733. године развио сам способност памћења. Имао сам, дакле, осам година и четири месеца. О ономе што се могло догодити, или се, пак, стварно догодило пре тог датума, немам баш никакву успомену. Ево како се све збило.

Врацбина на острву Мурано

Стајао сам у углу једне собе окренут зиду. Очи су ми биле упрте у крв која ми је снажно текла из носа капљући на под. Моја бака Марција, чији сам био љубимац, прође ми и опра моје лице хладном водом, па ме, кришом од свих осталих чланова породице, поведе до гондоле у коју се укрцасмо и која нас одведе до Мурана, острвца веома насељеног, удаљеног пола часа вожње чамцем од Венеције.

Искрцасмо се из гондоле и уђосмо у кућицу где нађосмо старицу која је седела на некој лежаљци. У наручју је држала црног мачора, а других пет или шест истоветних животиња врзмало се около. Била је то чаробница. Две старице водиле су дуг, заверенички разговор чији сам повод био ја. На крају разговора на фриулијанском наречју чаробница, која од моје баке доби сребрни дукат, отвори један дрвени сандук, повуче ме за руке и угура ме унутра рекавши ми да се не плашим. Истину говорећи био је то прави начин да у мени пробуди страх, али ја нисам био при свести, већ као обамро. И зато наставих да ћутим с марамицом преко носа будући да сам и даље крварио. Нисам се обазирао иако је споља допирала страшна бука. Чуо сам како се смењују смех, плач, урлици, песма и ударци по сандуку, али на све то остајао сам равнодушан. Најзад ме извадише напоље, а крв престаде да тече. А онда ме та необична жена више пута помилова, скиде са мене сву одећу и положи на кревет, затим запали неке миришљаве травке, па, сакупивши њихов дим у један чаршаф, уви ме чврсто у њега и поче да говори речи којима се истерују духови. Онда ме ослободи стега и даде ми да поједем пет или шест бомбона врло пријатног укуса.

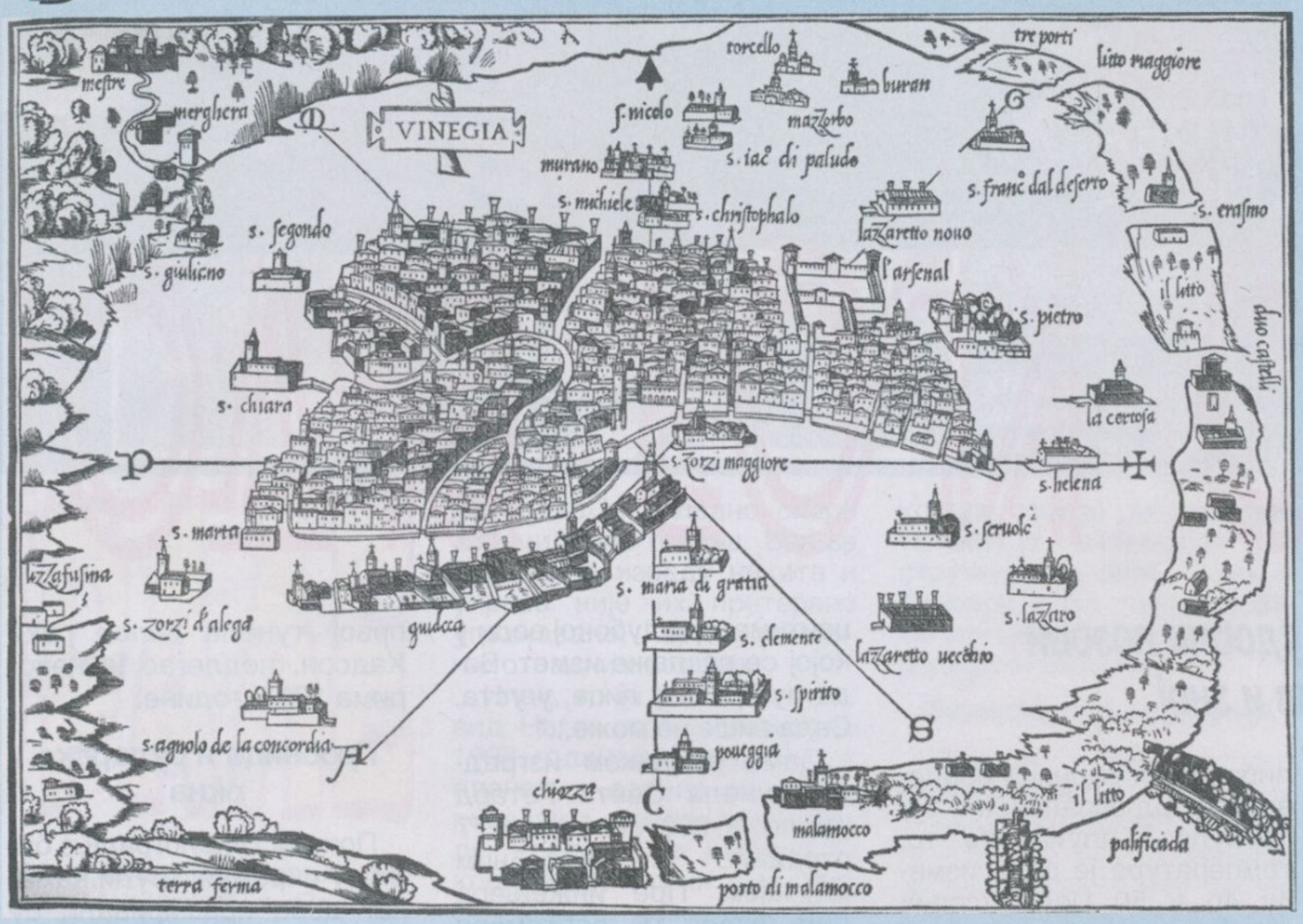
Чаробница је Казанову затворила у дрвени сандук рекавши му да се не плаши...

Одмах затим утрља ми на чело и у потиљак некакво уље које је ширило прекрасан мирис, те ме обуче. Рече ми да ће моја крварења полако нестати уколико ниједној живој души не испричам оно што је учинила да би ме излечила. Запрети ми чак губитком све крви коју имам ако неком откријем њене тајне.

Пошто ме је тако заклела, предсказа како ће ме следеће ноћи походити једна чаробна дама од које би требало да зависи моја срећа – ако будем издржао да никоме не кажем да сам је примио. Дакле, бака и ја кренусмо назад и вратисмо се ку-

КАЗАНОВИ ЂАВОЉЕМ МОСТУ

Венецијанска лагуна: славни град на води окружен острвима

ћи. Чим легох у кревет, заспах не мислећи на слатку посету. Међутим, када се неколико часова касније пробудих, угледах – или сам веровао да видим – како из камина излази прекрасна жена у кринолини, сва удешена. На глави је имала круну од драгога камења, а мени се учини да то камење баца ужарене зраке. Лаганим кораком, милог, али узвишеног израза, она дође до мог кревета и седе. Из џепа извади кутијице чији ми садржај просу на главу шапућући неке речи. Затим одржа дуг говор чији садржај не успех да разумем и, пошто ме пољуби, оде тамо одакле беше дошла, а ја поново заспах.

Сусрет у другом свету

О Ђавољем мосту са острва Торћело постоји не једна већ мноштво легенди. Једна се, ипак, издваја. Њени јунаци су двоје заљубљених, вештица и, наравно, ђаво. Догађај се збио за време аустријске окупације Венеције (1841–1846) када се једна лепа дама, племенитог рода и веома богата, заљубила у привлачног аустријског официра. Не можете ни да замислите какве је непријатности доживљавала њена породица и на који се начин о томе причало по венецијанским салонима: Венецијанка заљубљена у окупатора! Срамота!

Но, судбина је већ увелико исписала њихову животну страницу и ту више ништа није могло да се учини.

Девојку су брзо удаљили из Венеције, а недуго потом младог официра нашли су убијеног у једној уличици. У граду су многи говорили о политичком убиству док се у прекрасним палатама злочин тумачио другачије... Јер, сви су знали ко је прави наручилац убиства!

Када је најзад лепа Венецијанка сазнала шта се догодило с њеним драгим, обузела је дубока туга. Почела је да очајава и вене. Видевши да јој нема спаса без вољеног, један породични пријатељ, поклоник окултних наука, наговестио је очајници да би можда било могућно да поново сретне свог официра, али у неком другом свету. Требало је само да нађу некога ко би уприличио тај чудесни сусрет. Распитали су се о чаробњацима и врачарама и од свих добили исти одговор: најспособнија и најмоћнија је Естер, Јеврејка која живи у венецијанском гету.

Када су нашли Естер, она је одмах ступила у везу с једним од својих сарадника, ђаволом који је, попут других, највећи део године проводио у напуштеним рушевинама персијских двораца у пустињи. Прича се да се и сам Марко Поло, током свог путовања, дуго задржао у разговору с једним од персијских демона. Реч је о ђаволима који нису врхунски, већ нижег реда. Упркос томе, веома су моћни. Препознају се што испод језика крију златне кључеве који отварају врата простора и времена...

Једне тамне ноћи, без сјаја звезда и месеца, Естер је ступила у везу с ђаволом. Требало је да за њега заробби седам душа умрлих дечака и девојчица.

Место сусрета морало је да буде на осами: камени лук који се издиже изнад воде.... После дужег размишљања сетили су се моста на острву Торћело у венецијанској лагуни. Изабран је и датум сусрета: ноћ између 24. и 25. децембра док су анђели заузети неким другим послом. Уговор је потписан крајем јула.

Најзад је дошло и то децембарско вече. Лепа Венецијанка и старица Естер гондолом су стигле до Торћела, а затим саме дошле до моста. Још није била поноћ... Естер је упалила свећу и дала је девојци препоручујући јој да не даје гласа од себе без обзира шта буде видела. Из своје торбе извадила је прах различитих боја и њиме по степеницама исписала неке неразумљиве знаке. Одмах се појавио ђаво!

Ђаво с кључем времена

Не изговоривши ни једну једину реч, из уста је извадио један од три златна кључа и бацио га баш тамо где је мост чинио сенку на води. Истог трена с друге стране моста појавио се млади официр. Иза њега је предео био потпуно другачији. Држећи се упутстава, девојка је полако кренула преко моста утонувши напослетку у загрљај свог вољеног. Затим је угасила свећу и обоје нестадоше.

Старица Естер и персијски ђаво договорише се да се поново сретну на истом месту за седам ноћи када је требало да му донесе душе преминуле деце у стакленој тегли. Није познато шта се тачно после тога догодило, али чини се да је Естер, за време својих чаробњачких опита, не водећи рачуна о снази врацбина, изгорела у пожару који је уследио после експлозије... Демон је, међутим, наставио да се редовно појављује очекујући да добије оно што му је обећано. Напослетку се уморио и замолио једног црног мачка да га замени. И ето, баш због тога, ако одете до моста на Торћелу кога сада зову Ђавољим мостом, и ако то буде у ноћи између 24. и 25. децембра, када будете угледали црног мачка знајте да је то заправо ђаво који чека стару вештицу... ■

Припремила М. Огњановић

ИСПОД РЕКА, ГОРА,
ПА И СИЊЕГ МОРА

ПРАВО КРОЗ БРДО!

Тамо где данас тутње удобни возови некад су лиле сузе, крв и зној

Година је 1879, дан 19. јул. Сатима већ Луј Фавр корача кроз прокоп тада највећег тунела у изградњи. Тунел се налази у Швајцарској и зваће се Свети Готард. Фавр је главни инжењер и извођач подухвата. У тунелу који се гради загушљиво је, неподношљиво топло, клизаво. Када се извесно време пре тога два наспрамна дела тунелског прокопа умало нису мимоишла, Фавр је добио први срчани напад. Сада га је бринула могућност урушавања зидова и таваница. После неколико препешачених километара Фавр се срушио. – Држите лампу! – биле су његове последње речи. Срце му је отказало. А до пробијања тунела остала су још 223 дана.

Колера, тифус, туберкулоза

Тамо где данас тутње удобни возови некад су лиле сузе, крв и зној. Због удисања камене прашине која је летела испод буших лица многи радници оболевали су од запаљења и туберкулозе плућа. Уз то, температура је била између 40 и 50 Целзијусових степени, недовољно кисеоника, а земни гасови, метан на пример, мешали су се с отровним гасовима од експлозија. „Тропска врућина, без дневне светлости, дим барута, динамитски гасови, вода која стално надире, ваздух препун смрада од фекалија – таква клима влада у Готарду“, пише Алфред Хеслер у својој књизи о изградњи тунела Светог Готарда.

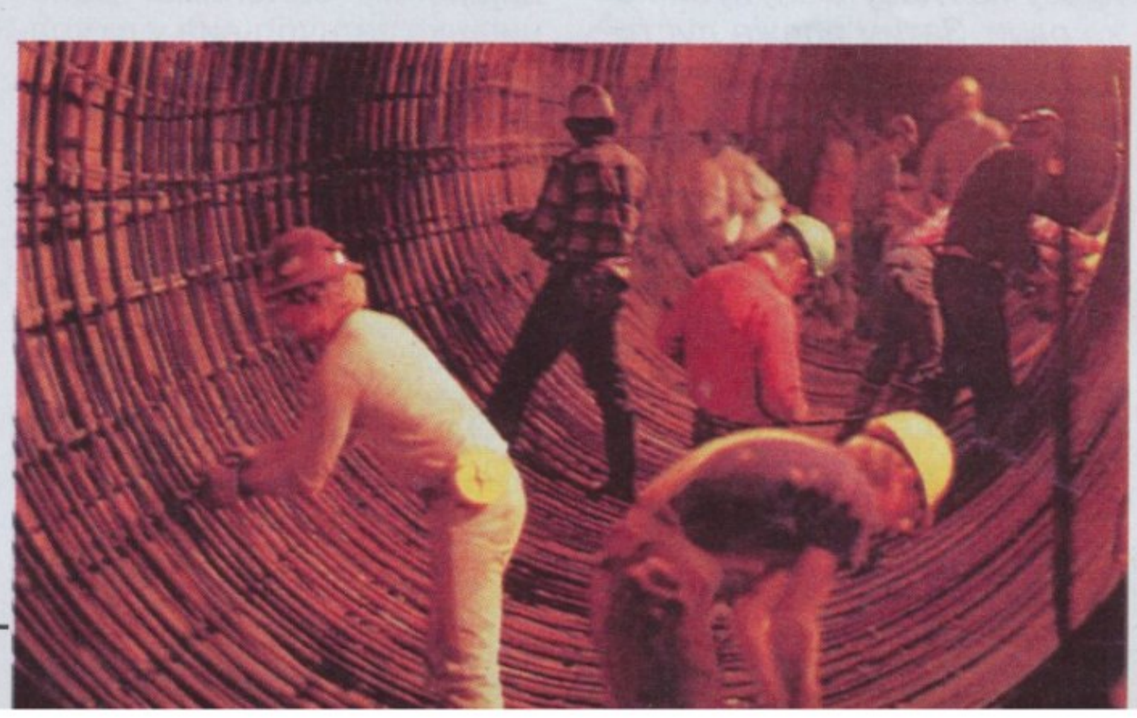
Дубоко под земљом харали су колера, тифус, туберкулоза. „Тунел нема нужника. Две до две и по хиљаде људи проводи у тунелу који се гради по 12, многи и 16 сати, и обавља своје потребе где нађе место“, пише Хеслер. А у извештају једног лекара из тог времена стоји: „Један младић, који је сада у болници, проводио је у тунелу по 12 сати. Његов је задатак био да полаже цеви за довод ваздуха. Голим рукама, у више од 20 центиметара дубокој води у којој се разлаже измет. Вода му прска у лице, у уста. Сада више не може...“

Само приликом изградње тунела Свети Готард умрло је 200 особа, а 177 страдало је несрећним случајем. Пре инжењера Луја Фавра 15. септембра 1870. године главни инжењер током изградње француског тунела Фрежис умро је убрзо пошто су се копачи са две супротне стране срели и то, како је утврђено, од физичке и психичке преоптерећености. Године 1899. Алфред Брант, главни инжењер на Симплонском тунелу, подлегао је „телесним и душевним напорима“. А четрдесетједногодишњи инжењер Клифорд Милбер Холанд, који је руководио изградњом првог тунела испод реке Хадсон, подлегао је напорима 1924. године.

Гробнице и рударска окна

Почеци тунелоградње били су скромни. Људи каменог доба проширивали су своје пећине и то се, с мало добре воље, може назвати почетком човекових настојања да савлада камене препреке, односно почетком изградње тунела. Први свесно грађени тунели нису служили за саобраћај, већ за довод воде или добијање руда. Још између 4000. и 3000. године пре на-

Радници полажу челични скелет који ће касније бити заливен бетоном. Огромна цев биће коришћена за канализацију

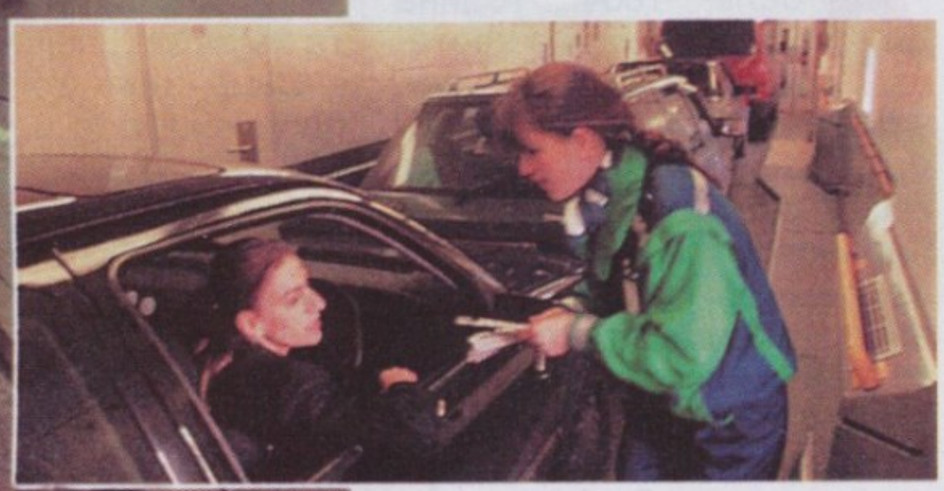

Тунел дугачак 537 метара за довод воде изграђен у Јерусалиму 700. године пре нове ере

Римске катакомбе градили су, по угледу на тунеле, први хришћани

Део тунела испод Ламанша. На улазу у тунел путници добијају упутства с прописима о сигурној вожњи и саветима како да савладају „тунелски страх“

двора с храмом бога Сунца. Има стручњака који овај подухват сврставају у легенде: изградња тунела испод реке широке 280 и дубоке 18 метара била је у оно време неимарски немогућа, пише у својој књизи „Тунели света“ немачки стручњак за тунеле Херман Зајц.

За цареве забаве

Још и данас може да се види тунел дугачак 700 метара и назван „Крипта неаполитана“. Од 36. године старе ере он је повезивао Напуљ с градићем Путеоли (данас Пуцуоли). „Новина се састојала у томе“ – каже један европски историчар технике – „што је тунел служио за јавни саобраћај и што је био осветљен и проветраван“. То, вероватно, није било у довољној мери јер се филозоф и Неронов саветник Сенека жалио на „загушљив ваздух“ у тунелу.

Један од чувених тунела старог века грађен је по жељи цара Клаудија (10. пре нове ере – 54. нове ере). Кроз планину Салвијано прокопан је тада тунел дугачак 5,6 километара да би се вода из језера Фуцино доводила у реку Лирис (данас Гариљано). Цео подухват је изведен да би Клаудије могао да приређује наумахије, поморске битке у којима су се, за забаву публике, сукобљавале две групе бродова.

По завршетку радова требало је извести велику тобожњу поморску битку, али авај... Приликом свечаног покушаја да се битка одигра, воде је, на царево запрепашћење, дотицало упола мање но што се очекивало. Нешто касније, у другом покушају, вода је грунула таквом снагом да се Клаудије, заједно с пратњом, умало није удавио.

Клаудије је, ипак, 52. године нове ере приредио наумахију у којој је суделовало 19.000 војника, једни обучени као Сицилијанци, а други као да су са Родоса.

Неизвестан сусрет

Пробијање тунела најчешће се обавља са обе стране бушењем рупа и минирањем стена или копањем и подграђивањем у меким материјалима, иловачи на пример. Данас се за то користе достигнућа високе технологије укључујући и ласерску технику. Код изградње тунела један од најтежих захвата јесте да се два крака тунела, који воде један према другом, сусретну и да се њихови отвори поклопе. Пробијање је „центиметарски рад“ и највеће дозвољено одступање код новог тунела Свети Готард, довршеног 1980. године, износило је само десет центиметара.

Некада су та одступања била и знатно већа. На једном натпису нађеном 1866. године у близини старог римског насеља Салдее, на северу данашњег Туниса, главни неимар на изградњи тунела за довод воде записао је 152. године после једног дужег службеног одсуствовања: „Тамо сам све нашао у јадном и мрачном стању. За време мог четворогодишњег избивања догађале су се грешке све једна за другом. Оба прокопа толико су се удаљила од праве линије да бисмо, да сам само мало закаснио, добили два тунела уместо једног“.

Столећима су тунели углавном грађени за довод воде или у рударству. То се најједном променило у 19. веку због железничког саобраћаја. Парне локомотиве мучно су се успињале планинским страницама и, готово само по себи, наметнуло се решење: право кроз брдо или планину! Већ крајем 19. века железничке пруге водиле су кроз три дуга алпска тунела: француско-италијански Монте Ценис (13,7 километара, завршен 1871), швајцарски Свети Готард (15 километара, 1882) и аустријски Аркберг (10,2 километра, 1884).

Још и данас од 28 најдужих тунела на свету 23 су железничка. Друмско-железнички тунел испод Ламанша, који повезује Енглеску и Француску, дугачак је 50 километара, а грађен је од 1987. до 1995. године.

Тунели следеће генерације учиниће од света село, кажу неки стручњаци. Један кинески научник већ прави нацрте за изградњу железничког тунела дугачког 144 километра између Пингтана на азијском континенту и острва Тајвана. И Јапан и Кореја желе да се ускоро споје једним тунелом испод мора који би био дугачак 300 километара ■ *К. В.*

ше ере Египћани су на Синају отворили прве руднике бакра. И њихове гробнице уклесане у нубијским пећинама око 2000. године пре наше ере могу се сматрати почецима тунелоградње. Стари Римљани стизали су окнима својих рудника до дубине од 200 метара. У раним данима хришћанства у старом Риму изграђене су катакомбе, сплет тунела дугачак 1000 километара, у којима су се хришћани тајно окупљали и где су сахрањивани.

Око 700. године пре наше ере у Јерусалиму је у стени био прокопан тунел за довод воде дугачак 537 метара, а први тунел за саобраћај изграђен је око 600. године пре наше ере – сматра се да је био дугачак 900 метара и да је водио испод реке Еуфрат. Према веровању, грађен је у време цара Набуходоносора II, био је дугачак 900, широк 4,6 метара, а служио је за везу

Занимање: телохранитељ

ЧУВАРИ ТУБЕГ ТЕЛА

Причало се да је једна размирица на састанку Совјета била решена у Карађорђеву корист тек кад се око зграде изненада појавио буљук од 800 до зуба наоружаних момака

Краљеви и цареви, султани и папе, властела и племство, одувек су имали пратњу особа нешто нижег положаја. Та се пратња понекад називала свита, а била је бројнија када је великаш имао већу моћ или је тежио већем угледу. Улога свите била је да „прави друштво“ великашу на путовањима.

Али, улога пратње била је и да обезбеди сигурност личности коју прати као и сигурност имовине. Тако су, на пример, принцезе, па и девојке из народа које су путовале ради удаје надалеко, носећи и мираз, такође биле обезбеђене чуварима и телохранитељима. Шуме су биле пуне звери, разбојника и свакојаких других опасности, па се и те како пазило да жене, које су негде путовале обично без оружја, не иду без пратње оца, мужа, брата, то јест без телохранитеља. Трговачки каравани који су носили робу у удаљене крајеве такође су имали своје чуваре.

Док су српске земље биле под турском влашћу, нису само високе турске личности као што су паше, везири и аге, путовале са великом добро наоружаном пратњом, већ и скупљачи пореза. Међутим, и српски патријарси, па и владике, имали су право да путују уз наоружану пратњу када су обилазили цркве и народ. У опасним временима ова је пратња имала улогу телохранитеља, штавише, и сам патријарх носио је топуз.

После 1804. године српске војводе кретале су се Србијом увек у пратњи великих група момака спремних да заложе живот за свога вођу. Вождова Карађорђе је имао своју пратњу јер је међу другим војводама имао такмаце исто тако способне, храбре и „строге а правичне“. Причало се да се једна размирица на састанку Совјета врло брзо решила у његову корист кад се око зграде изненада појавило 800 до зуба наоружаних вождову оданих момака.

Када је 1815. године завладао мир између Срба и Турака, још се није сасвим утврдило да је баш Милош Обреновић тај који треба да постане „верховни Србији кнјаз“. Било је више великих јунака из борби у устанцима који су, уз то, били имућни људи. Више војвода, па чак и један владика, Мелентије Никшић, желели су прво место у земаљској власти. Врховни кнез Милош слао је противнике на онај свет уз изговоре „убили га Турци“, „убили га хајдуци“, „појели га вуци“.

Сама реч телохранитељ забележена је и у пажљиво вођеним књигама прихода и расхода Србије, па се и по томе види да телохранитељи нису баш од јуче. Види се, такође, како су услуге телохранитеља биле и те како скупе: они су чували живот ономе ко их плаћа. У књиговодству Митровског полугодишњег пореза за 1823. годину записано је: „Тјелохранитељем: Сими Буљукбаши и момцима 7830 – гроша“. Колико је та свота била висока, види се и по томе што је полугодишњи трошак за све службенике Београдског суда (судије, писари, лекар) био 7800 гроша. А буљукбаша је био први човек буљука, то јест групе момака.

Телохранитељ је обично до крајности одан своме господару, ономе кога чува, паметан је, мора добро да запажа, да буде довитљив. Неки кажу да савршен телохранитељ има шесто чуло да предосети опасност. Он је одговарајуће наоружан, али мора бити вешт и у тучама.

Данас се реч телохранитељ употребљава за особе чији је задатак да прате и штите живот појединаца који сматрају да могу бити нападнути и да се не могу одбранити. Како је **хранити** реч која је у давнини значила **чувати,** телохранитељ је особа која чува нечије тело, то јест, нечији живот. Bodyguard је енглеска реч која значи исто – телохранитељ ■

Гордана Кађански

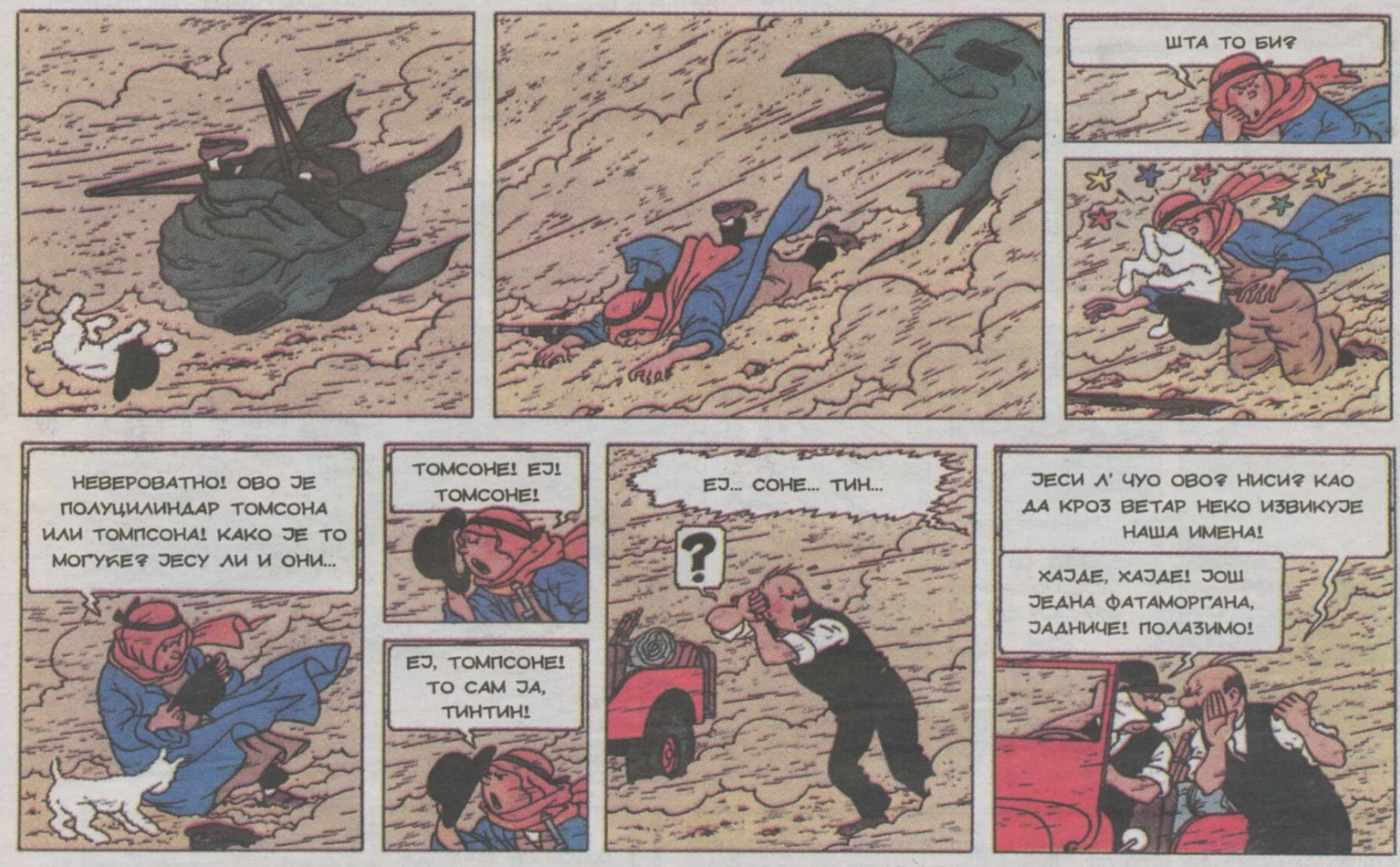

Илустровао Војислав Васиљевић

ТИНТИН

У ЗЕМЉИ ЦРНОГ ЗЛАТА

III део

СЛУШАЈ...
ШТА?
ЈЕ Л' ТИ МИСЛИШ ДА ФАТАМОРГАНА ГОВОРИ?
ДА ГОВОРИ? ФАТАМОРГАНА? СВАШТА! ЧОВЕЧЕ, ФАТАМОРГАНА СЕ ВИДИ, А НЕ ЧУЈЕ СЕ!
А ОНО ВИКАЊЕ КОЈЕ СМО МАЛОЧАС ЧУЛИ?
ВИКАЊЕ? ЈА... СТО МУ ГРОМОВА! У ПРАВУ СИ! ТО НИЈЕ БИЛА ФАТАМОРГАНА! БРЗО, ИДЕМО НАЗАД!
?
ОПЕТ СЕ ЧУЈЕ МОТОР! ВРАЋАЈУ СЕ!
БУМ!
ОН!!!
ТИНТИН!
ЕВО ИХ!
ТО ЈЕ ОН! ТО ЈЕ ЗАИСТА ОН! АХ, ШТО САМ СРЕЋАН! ШТО СЕ РАДУЈЕМ...
ДОБРИ СТАРИ ТОМСОН!
...ШТО САМ ОПЕТ НАШАО МОЈ ШЕШИР! ТО ЈЕ СРЕЋА!
МАЛО КАСНИЈЕ, ОЛУЈА СЕ СМИРИЛА...
ЈАДНИК... МОРА ДА ЈЕ БИО МРТАВ УМОРАН: ВИДИ КАКО СПАВА!
ХРР! ХРР!
ШТО НЕ МОГУ И ЈА ТАКО!
САД НИЈЕ ВРЕМЕ ЗА СПАВАЊЕ!
ХРР! ХРР!
ХРР! ХРР!
ХРР! ХРР!
ХРР! ХРР!
ХРР! ХРР!

ЛА ИЛАХА ИЛ-АЛАХ МОХАМЕД РАСУЛ АЛАХ!

ШТА... ШТА СЕ ТО ДОГОДИЛО?

ШТА СЕ ДОГАЂА? ИМАШ ЛИ ТИ ПОЈМА?

ЈА... НЕ... МИСЛИМ ДА САМ ЗАСПАО ЗА ВОЛАНОМ И ДА... АЛИ ПИТАМ СЕ ШТА ЈЕ С ТИНТИНОМ?

هناک شخص يريد مقابلتک

У РЕДУ, ПРИМИЋУ ГА...

СЛЕДЕЋЕГ ЈУТРА...

ОНДА, БЕН КАЛИШ ЕЗАБЕ, ХОЋЕШ ЛИ ПОТПИСАТИ ОВАЈ УГОВОР?

НЕ!

КАКО ХОЋЕШ, МОЋНИ ЕМИРЕ... НАДАМ СЕ ДА НЕЋЕШ ЈЕДНОГ ДАНА ЗАЖАЛИТИ ЗБОГ ТОГА...

ТРЕБА ЛИ ТЕ РЕЧИ ДА СХВАТИМ КАО ПРЕТЊУ?

?

!

ОВО ЋЕ МИ СКУПО ПЛАТИТИ, ТАЈ МАТОРИ ЈАРАЦ!

?

ЊЕҐОВА ВИСОСТ ВАС ЧЕКА... ИЗВОЛИТЕ ЗА МНОМ...

КАКВА СРЕЋА! НИЈЕ МЕ ВИДЕО!

ШТА ЛИ ТАЈ НИТКОВ РАДИ ОВДЕ? МОРАЋУ ДА ОТВОРИМ ОЧИ!

!

СЕЛАМ АЛЕЈКУМ, МОЋНИ ЕМИРЕ БЕН КАЛИШ ЕЗАБЕ...

АЛЕЈКУМ СЕЛАМ, МЛАДИ СТРАНЧЕ! ДОБРО ДОШАО У ХАШ ЕЛ ХЕМ! СЕДИ И РЕЦИ МИ ШТА ЖЕЛИШ...

ЕВО, ВИСОСТИ! СИНОЋ, ЈЕДАН ЏИП У КОМЕ САМ И ЈА БИО, А КОЈИМ СУ УПРАВЉАЛА ДВА МОЈА ПРИЈАТЕЉА, УШАО ЈЕ У ҐРАД И...

ЗНАМ ЗА ТО! ТА ДВА ЧОВЕКА БИЋЕ КАЖЊЕНА БАТИНАМА, ШТО СУ И ЗАСЛУЖИЛИ...

МОЋНИ ЕМИРЕ, ДОШАО САМ ДА ВАС МОЛИМ ЗА МИЛОСТ! ЊИХ ДВОЈИЦА СУ СЕ ВЕЋ ДАНИМА ВОЗИЛИ КРОЗ ПУСТИЊУ! ЗАЛУТАЛИ СУ И БИЛИ СУ НА ИЗМАКУ СНАҐЕ! ТАКО...

ДОБРО, ВИДЕЋЕМО... АЛИ РЕЦИ МИ ШТА СУ ОНИ ТРАЖИЛИ У ПУСТИЊИ? И ОТКУД ТИ ОВДЕ, ОДЕВЕН КАО БЕДУИН? ПРИЧАЈ...

ВРЛО РАДО, ВИСОСТИ... АЛИ ТО ЈЕ ДУҐА ПРИЧА, И БОЈИМ СЕ ДА ВАМ НЕ ДОСАДИМ!

НЕ, НЕ, ЈА БАШ ВОЛИМ ПРИЧЕ! ПОЧНИ! СЛУШАМ ТЕ...

ПРОШЛА СУ ДВА САТА...

...У ТОМ ТРЕНУТКУ ИЗБИО ЈЕ ВИСОК ПЛАМЕН! ОНИ СУ ЗАПАЛИЛИ НАФТОВОД!

ДА, ЈУЧЕ СУ МИ ЈАВИЛИ ЗА ДВА ТАКВА НАПАДА! НОЋАС СУ БИЛА ЈОШ ДВА! КАД БИСМО МОҐЛИ ДА УЛОВИМО ТОҐ ПСА, БАБ ЕЛ ЕРХА!

ЗНАЧИ, ВИ КАЖЕТЕ ДА ЈЕ БАБ ЕЛ ЕРХ...

ДА, ТАЈ БАНДИТ ПОКУШАВА ДА МЕ СВРҐНЕ, УЗ ПОМОЋ „СКОЈЛ ПЕТРОЛЕУМА“! ЧИМ БИ ДОШАО НА ВЛАСТ, ОН БИ ПРЕДАО НАФТНЕ ИЗВОРЕ КЕХМЕДСКЕ АРАБИЈЕ „СКОЈЛУ“, А ПРОТЕРАО БИ „АРАБЕКС“, КОЈИ ИХ ЕКСПЛОАТИШЕ УЗ МОЈУ ДОЗВОЛУ! ЕТО ЗАШТО ОН СТАЛНО НАСРЋЕ НА „АРАБЕКСОВА“ ПОСТРОЈЕЊА...

НАРАВНО, ЈА БИХ ТАКОЂЕ МОҐАО И ДА НЕ ПРОДУЖИМ УҐОВОР СА „АРАБЕКСОМ“ И ДА СКЛОПИМ НОВ УҐОВОР СА „СКОЈЛОМ“! ТО МИ ПРЕДЛАЖЕ ПРОФЕСОР СМИТ, КОЈИ ЈЕ ИЗАШАО ОДАВДЕ УПРАВО КАД СИ ТИ ДОШАО...

МИСЛИМ ДА САМ СХВАТИО!

СТВАР ЈЕ ЈЕДНОСТАВНА! АКО ПОТПИШЕМ УГОВОР СА „СКОЈЛОМ“, НАПАДИ ЋЕ ОДМАХ ПРЕСТАТИ! ЗАШТО ОНДА ДА НЕ ПРИХВАТИМ ПРЕДЛОГ ПРОФЕСОРА СМИТА?

СТВАРНО, ЗАШТО ДА НЕ?

ЗАНИМЉИВО, НЕ ЗНАМ НИ САМ ШТА ME ГОНИ ДА ГОВОРИМ О СВЕМУ ТОМЕ... ЈЕДВА ТЕ ПОЗНАЈЕМ... АЛИ ОДНЕКУД ИМАМ ПОВЕРЕЊА У ТЕБЕ... НА КРАЈУ КРАЈЕВА, НЕЋУ ПОТПИСАТИ ТАЈ УГОВОР ЈЕР МИ СЕ НЕ СВИЂА НИ ПРОФЕСОР СМИТ НИ ЊЕГОВ „СКОЈЛ“!

ТАКО?

АЛИ СВЕ НАС ТО УДАЉАВА ОД ТВОЈЕ ПРИЧЕ... ДОШАО СИ ДО ТРЕНУТКА КАД СУ САБОТЕРИ ЗАПАЛИЛИ НАФТОВОД... А ОНДА?

ОНДА СУ ПОЈУРИЛИ И СКОЧИЛИ НА СВОЈЕ КОЊЕ... ЈА САМ ЈОШ БИО САКРИВЕН ИЗА СТЕНЕ... ОДЈЕДНОМ...

ГОСПОДАРУ! АХ, ГОСПОДАРУ!!

ШТА ЈЕ? ЗАШТО ME УЗНЕМИРАВАТЕ?

АХ, ГОСПОДАРУ, ГОСПОДАРУ! ТВОЈ СИН!

ПА РЕЦИ, АЛИ БЕН МАХМУДЕ, КАКВУ ЈЕ НОВУ ШАЛУ ИЗМИСЛИО ТАЈ МАЛИ ВРАГОЛАН?

АХ, ГОСПОДАРУ, КАМО СРЕЋЕ ДА ЈЕ ШАЛА! ТВОЈ СИН ЈЕ НЕСТАО!

ХА, ХА, ХА! НЕСТАО! КАД БИ ПОЗНАВАО МОГ СИНА, СТРАНЧЕ, И ТИ БИ СЕ СМЕЈАО СА МНОМ! ТАКАВ МАНГУПЧИЋ, СВАКИ ДАН СМИСЛИ НЕШТО НОВО... АЛИ ДОЂИ СА МНОМ, ПОКАЗАЋУ ТИ ГА...

ИГРАО СЕ У БАШТИ, ГОСПОДАРУ!

ДОБРО, ДОБРО, АЛИ БЕН МАХМУДЕ, СМИРИ СЕ!

ЕВО МАЛОГ АУТА КОЈИ САМ МУ ПОКЛОНИО ПРЕ ТРИ ДАНА, ЗА ЊЕГОВ ШЕСТИ РОЂЕНДАН...

АБДАЛАХ! АБДАЛАХ! ГДЕ СИ, ДУШО МОЈА?

АБДАЛАХ! ХАЈДЕ, ПОКАЖИ СЕ, ПТИЋУ МОЈ ШЕЋЕРНИ...

АБДАЛАХ! ГАЗЕЛО МОЈА МАЛА!

АБДАЛАХ! АБДАЛАХ, ГДЕ СЕ КРИЈЕШ?

АБДАЛАХ, НЕВАЉАЛЧЕ МАЛИ! АКО СЕ ОДМАХ НЕ ПОЈАВИШ, ДОБИЋЕШ ГРДЊУ!

ИЗВИНИТЕ, ВИСОСТИ, ДА ЛИ ВАШ СИН НОСИ ПЛАВУ ОДЕЋУ?

ПЛАВУ ОДЕЋУ? АБДАЛАХ? НЕ! ЧЕМУ ТО ПИТАЊЕ?

ОВО ПАРЧЕ ПЛАВЕ ТКАНИНЕ НАШАО САМ ЗАКАЧЕНО ЗА ГРАНУ... У ПОДНОЖЈУ ДРВЕТА ВИДЕ СЕ ТРАГОВИ СТОПА, ВРЛО ДУБОКИ... НЕКО СЕ ОЧИГЛЕДНО КРИО У ГРАЊУ, ПА ЈЕ СКОЧИО НА ЗЕМЉУ...

ДА... МОЖДА... АЛИ...

АУТОМОБИЛЧИЋ ВАШЕГ СИНА ГРУБО ЈЕ ПОТИСНУТ У СТРАНУ, КАО ШТО ПОКАЗУЈУ ТРАГОВИ ГУМА...

АЛИ... ЈА НЕ СХВАТАМ... ШТА ХОЋЕШ ДА КАЖЕШ?

НЕ УСУЂУЈЕМ СЕ ДА ИСКАЖЕМ СВОЈУ МИСАО, ВИСОСТИ... БОЈИМ СЕ НАЈГОРЕГ... АЛИ ДОЂИТЕ, СИГУРНО ЋЕМО ОТКРИТИ ЈОШ ТРАГОВА...

АХА! ЗНАО САМ! ЕВО ЈОШ НЕКИХ ТРАГОВА КОРАКА!

И ОВДЕ... И ТАМО... ПОГЛЕДАЈТЕ, ЗИД ЈЕ ИЗГРЕБАН... СИГУРНО СУ СЕ ОВДЕ ПЕЊАЛИ ПРЕКО ЊЕГА...

КО ТО, „ОНИ“?

ОНИ КОЈИ СУ ОТЕЛИ ВАШЕГ СИНА, ВИСОСТИ!

ПА ТИ СИ ЛУД! МОГ СИНА... ОТЕЛИ! А ЗАШТО БИ ОТИМАЛИ МОГ СИНА? ТО ЈЕ БЕСМИСЛИЦА! ТИ СИ ТО ИЗМИСЛИО! ТИ ЛАЖЕШ! ДА, ЛАЖЕШ, КАО И СВИ ЕВРОПЉАНИ!

ГДЕ ЈЕ БЕН КАЛИШ ЕЗАБ?

ТАМО, КРАЈ ЗИДА, СА МЛАДИМ СТРАНЦЕМ...

ЈЕДАН КОЊАНИК ЈЕ ДОНЕО ОВО ПИСМО, ГОСПОДАРУ... ПОТОМ СЕ ОДМАХ ВРАТИО У ПУСТИЊУ, ГАЛОПОМ!

ТАКО МИ АЛАХА!

НЕВЕРОВАТНО! ПОГЛЕДАЈ! ПРОЧИТАЈ ОВО!

?

ИЗВИНИТЕ, ВИСОСТИ, АЛИ ОВО ЈЕ НА АРАПСКОМ...

А, ДА! ДАЈ ПРЕВЕШЋУ ТИ...

„БЕН КАЛИШУ ЕЗАБУ... АКО ТИ ЈЕ СТАЛО ДА ОПЕТ ВИДИШ СВОГ СИНА У ЖИВОТУ, ОТЕРАЈ 'АРАБЕКС' ИЗ НАШЕ ЗЕМЉЕ...“ А ПОТПИСАНО ЈЕ: „БАБ ЕЛ ЕРХ“...

ДА, ДА, ТО МЕ НЕ ЧУДИ!

АХ! БАБ ЕЛ ЕРХ! ТАЈ СИН ШУЋАВЕ КУЧКЕ! УНУК ОЛИЊАЛОГ ШАКАЛА! ПРАУНУК ОЧЕРУПАНОГ ЛЕШИНАРА! МОЈА ОСВЕТА ЋЕ БИТИ СТРАШНА! НАБИЋУ ГА НА КОЛАЦ! ПЕЋИ ЋУ ГА НА ТИХОЈ ВАТРИ! ИШЧУПАЋУ МУ СВЕ ДЛАКЕ ИЗ БРАДЕ, ЈЕДНУ ПО ЈЕДНУ! И НАТЕРАЋУ ГА ДА ИХ ПРОГУТА С БИБЕРОМ!

АЛИ ТРЕБА НЕШТО ПРЕДУЗЕТИ! ХАЈДЕМО ДО МОГ ВОЈНОГ САВЕТНИКА!

!

ГОСПОДЕ! ЊЕГОВ АУТОМОБИЛЧИЋ!

БУ-ХУ-ХУ-ХУ... МОЈ МАЛИ АБДАЛАХ! ГДЕ СИ, МЕДЕЊАКУ МОЈ? БУ-ХУ! МОЈА МАЛА ПИТО ОД ОРАХА! БУ-ХУ-ХУ-ХУ...

ХАЈДЕ, СМИРИТЕ СЕ, ВИСОСТИ!

БУ-ХУ-ХУ... МОЈЕ АНЂЕЛЧЕ! БУ-ХУ-ХУ...

МОЈ МАЛИ АБДАЛАХ... АААХ... АААХ... АААП... АААП...

?

КИХА! АААП... **КИХА!** АААП...**КИХА!**

ВИДИШ... АПЋИХА! ОВО ЈЕ ЈЕДАН ОД ПОСЛЕДЊИХ ПРОНАЛАЗАКА МОГ СИНА: ПРАШАК ЗА КИ...ЋИХА! ЗА КИЈАЊЕ! **АПЋИХА!** ЗА РОЂЕНДАН ЈЕ ТРАЖИО ДА МУ КУПИМ САНДУК ТОГ ПРАШКА... АХ! ЈАДНИК МАЛИ!

НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА КАСНИЈЕ...

ОВО ЈЕ ЈУСУФ БЕН МУФРИД, МОЈ ВОЈНИ САВЕТНИК! ОН ЋЕ НАМ ИЗНЕТИ СВОЈ РАТНИ ПЛАН... ЦИГАРЕТУ?

НЕ, ХВАЛА, НЕ ПУШИМ!

ПА ЕВО, ГОСПОДАРУ... ЗА ДВА САТА, ТРИСТА КОЊАНИКА БИЋЕ СПРЕМНИ ДА КРЕНУ У ПОТРАГУ ЗА БАБ ЕЛ ЕРХОМ... ВЕЋ САМ ПОСЛАО НЕКОЛИКО ИЗВИЂАЧА ДА ИСПИТАЈУ ТРАГОВЕ ОТМИЧАРА... УКРАТКО, МОГУ ТИ САОПШТИТИ ОВО...

ПФФТ!

АХ! СЛАТКИ МАЛИ ВРАГОЛАН ЈЕ МОЈЕ ХАВАНЕ ЗАМЕНИО ЕКСПЛОЗИВНИМ ЦИГАРАМА... ЗАР НИЈЕ ДИВАН?

ЈАДНИ МАЛИ ВРАПЧИЋ!

ПФФТ!

ТАКО МИ ПРОРОКОВЕ БРАДЕ! ТАЈ МАЛИ ГАД СЕ УСУДИО ДА СТАВИ ЕКСПЛОЗИВ И У МОЈЕ ОМИЉЕНЕ ЦИГАРЕТЕ!

И ДВА САТА КАСНИЈЕ...
КРЕНУЛИ СУ! НЕКА ИМ АЛАХ БУДЕ НА ПОМОЋИ, ДА СПАСУ МОЈЕ ДРАГО ДЕТЕ ИЗ КАНЏИ ОПАКОГ БАБ ЕЛ ЕРХА!
У СТВАРИ, ВИСОСТИ, ОВАЈ ПОХОД ЈЕ ПОТПУНО УЗАЛУДАН! НЕЋЕ НИШТА НАЋИ, ЈЕР НИЈЕ БАБ ЕЛ ЕРХ ОТЕО ВАШЕГ СИНА! ПОТРАГУ ТРЕБА УПУТИТИ У ДРУГОМ ПРАВЦУ...
?
КАКО! НИЈЕ БАБ ЕЛ ЕРХ? ПА ВИДЕО СИ ПИСМО ПОТПИСАНО ЊЕГОВИМ ИМЕНОМ!
ДА, ВИСОСТИ... АЛИ КО НАМ ЈАМЧИ ДА ГА ЈЕ СТВАРНО ОН ПИСАО? ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ ВИ ЊЕГОВ РУКОПИС?
ЊЕГОВ РУКОПИС? НЕ ПОЗНАЈЕМ! АЛИ... АКО СИ ЗНАО ДА НИЈЕ ОН ТО УРАДИО, ЗАШТО НИСИ РАНИЈЕ РЕКАО? ЗАШТО СИ ДОПУСТИО ДА МОЈИ РАТНИЦИ ОДУ?
ЗАШТО?...
ЗАТО ДА БИ ПРАВИ ОТМИЧАР ПОМИСЛИО ДА ЈЕ ЊЕГОВО ЛУКАВСТВО УСПЕЛО... ТАКО НЕЋЕ БИТИ ДОВОЉНО ОПРЕЗАН...
ОНДА, ТИ ЗНАШ КО ЈЕ ПРАВИ КРИВАЦ?
МИСЛИМ ДА ЗНАМ, ВИСОСТИ, АЛИ ЈОШ НЕМАМ ДОКАЗЕ... И НЕ ЗНАМ КУДА ЈЕ ОДВЕО ВАШЕГ СИНА... ТО ЈЕ ОНО ШТО НАЈПРЕ ТРЕБА ОТКРИТИ... ЗБИЉА, ДА НЕМАТЕ НЕКУ ФОТОГРАФИЈУ ПРИНЦА АБДАЛАХА ДА БИХ МОГАО ДА ГА ПРЕПОЗНАМ?
ЕВО ЊЕГОВОГ ПОСЛЕДЊЕГ ПОРТРЕТА...
ЈАДНО МАЛО АНЂЕЛЧЕ! ПОЗИРАЊЕ ЈЕ ЗА ЊЕГА БИЛО ПРАВО МУЧЕЊЕ...
ИСТИНА, И СЛИКАР ЈЕ ПОЛУДЕО УБРЗО ПОСЛЕ ТОГА...
ЧЕКАЈ! ДА НИЈЕ ОВО ОПЕТ НЕКА ОД ОНИХ ВРАЖЈИХ ЕКСПЛОЗИВНИХ ЦИГАРЕТА? НЕ, ОВА ЈЕ ПРАВА...
ОПРОСТИ, МИЛО ЈАГЊЕШЦЕ МОЈЕ, ШТО САМ БЕЗ РАЗЛОГА ПОСУМЊАО У ТЕБЕ!
!!!

ЈОШ ЈЕДНА ПОДВАЛА ТОГ МАЛОГ ЂАВОЛА! ПИТАМ СЕ КАКО ЛИ ЈЕ ОВО НАБАВИО...

ДОБРО, САД КАД ЗНАМ КАКО ИЗГЛЕДА ВАШ СИН, ПОЋИ ЋУ У ПОТРАГУ... МОРАМ ЈОШ САМО ДА ВАС ЗАМОЛИМ ЗА ДРУГУ ОДЕЋУ И ДА ВАС ЈОШ НЕШТО ПИТАМ О ДОКТОРУ МИЛ... ПАРДОН, О ПРОФЕСОРУ СМИТУ!

О ПРОФЕСОРУ СМИТУ? МИСЛИШ ДА БИ ТИ ОН МОГАО ПОМОЋИ ДА НАЂЕШ МОГ СИНА?

МОЖДА...

ПА ЛЕПО, ОН ЈЕ АРХЕОЛОГ! ИСТРАЖУЈЕ ОСТАТКЕ СТАРИХ ЦИВИЛИЗАЦИЈА КОЈЕ СУ ЦВЕТАЛЕ У ОВИМ КРАЈЕВИМА... У ИСТО ВРЕМЕ, ОН ЈЕ И ПРЕДСТАВНИК „СКОЈЛ ПЕТРОЛЕУМА“!

СТАНУЈЕ ЛИ БЛИЗУ?

ДА, СТАНУЈЕ У ВАДЕЗДАХУ, МОЈОЈ ПРЕСТОНИЦИ, ДВАДЕСЕТАК КИЛОМЕТАРА ОДАВДЕ, НА ОБАЛИ! ЖИВИ У ВЕЛИКОМ ДВОРЦУ, САГРАЂЕНОМ КАО ОРЛОВО ГНЕЗДО, НА ЛИТИЦИ ИЗНАД МОРА...

ДОБРО... А, ЈОШ НЕШТО... ЈА...

!

!

БАНГ!

НИЈЕ ТО НИШТА! САМО КАПИСЛА! АБДАЛАХ ИХ ЈЕ БАЦАО СВУДА ПОМАЛО! ТО ЈЕ УНОСИЛО ЖИВОСТ У ДВОРАЦ!

ЈЕ ЛИ?

ШТА САМ ОНО ПОЧЕО? А, ДА... МОЈА ДВА ПРИЈАТЕЉА О КОЈИМА САМ ВАМ ГОВОРИО... МОРАМ ВАС ЗАМОЛИТИ ДА ИХ ПРИМИТЕ КАО ПОСЕБНЕ ГОСТЕ! ПОБРИНИТЕ СЕ ЗА ЊИХОВУ УДОБНОСТ, ЗА ЊИХОВО ЗДРАВЉЕ... АЛИ АКО ЖЕЛИТЕ ДА НАЂЕМ ВАШЕГ СИНА, ПРЕКЛИЊЕМ ВАС, НЕ ПУШТАЈТЕ ИХ НИПОШТО ДА ИЗАЂУ ИЗ ДВОРЦА!

СУТРАДАН, У ВАДЕЗДАХУ...

АХА! ОНО ГОРЕ ЈЕ, БЕЗ СУМЊЕ, ПАЛАТА НАШЕГ ПРОФЕСОРА СМИТА...

!

КИХА!

КИЈАВИЦА? ИЛИ ПРАШАК ЗА КИЈАЊЕ? ПОЂИМО ЗА ЊИМ!

КИХА!

?

تـفـضـل....

صباح الخير

ОПАСНА КИЈАВИЦА, А?

ДА, ПРАВА ЕПИДЕМИЈА, ОД ЈУТРОС, МЕЂУ СЛУГАМА ПРОФЕСОРА СМИТА...

انا تحت امركم مع السلامة

ПРАВИ ЂАВО! УВЕК ЈЕ ИСТИ! УСПЕО ЈЕ ДА ПРОДА ПАР КОТУРАЉКИ!

تفضل سيدي عندي كل ما تريد وبأثمان رخيصة

НЕ ВАРАМ СЕ! ТО ЈЕ ЗАИСТА СЕЊОР ОЛИВЕИРА ДА ФИГЕИРА!

ПА ПРИЧАЈ МИ, ШТА РАДИШ У ОВОМ ЗАБАЧЕНОМ КРАЈУ?

ПОПИЋЕШ ЧАШУ ВИНА СА МНОМ... ДА... ДА... ДОБРОГ ПОРТУГАЛСКОГ ВИНА, КАО СУНЦЕ!

ЗАПРАВО, СЕЊОР ОЛИВЕИРА, НЕ ТРЕБА МИ НИШТА... АЛИ МИЛО МИ ЈЕ ШТО ВАС ВИДИМ! ПРЕПОЗНАЈЕТЕ ЛИ МЕ?

ТИНТИН! КАКВО ДИВНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ! АХ! ТО ТРЕБА ЗАЛИТИ!

АЛИ УЂИТЕ, МЛАДИ ПРИНЧЕ, БЕЗ ОБАВЕЗЕ... СИГУРНО ЋЕТЕ КОД МЕНЕ НАЋИ НЕШТО ШТО ВАМ ЈЕ ПОТРЕБНО...

ЈА... ПА... ЕТО... БАВИМ СЕ АРХЕОЛОГИЈОМ...

А! КАО И ПРОФЕСОР СМИТ...

?

ДА, ТАКО ЈЕ... ЗБИЉА, ПОШТО ГА ВИ ПОЗНАЈЕТЕ, КАКАВ ЈЕ ПРОФЕСОР СМИТ? СИМПАТИЧАН?

ИСКРЕНО ДА КАЖЕМ, НИ НАЈМАЊЕ... ТО ЈЕ ГРУБ, СВИРЕП ЧОВЕК И...

БИНГ! ЧАНГРР! КРЦ! БУМ!

!

!

ИМА ЈЕДНА МИШОЛОВКА У ОРМАНУ, АЛИ ОВО МОРА ДА СЕ УХВАТИО НЕКИ ВРЛО КРУПАН ПАЦОВ...

?

ЈЕ ЛИ У РЕДУ САД?

ЈЕСТЕ! ЕВО, СКИНУЋУ МУ МИШОЛОВКУ!

ИЗВИНИ, МУШТЕРИЈА... ОДМАХ СЕ ВРАЋАМ...

САМО ИЗВОЛИТЕ... ЈА ЋУ ДОТЛЕ СВЕ ДА ДОВЕДЕМ У РЕД!

ВИДИШ ШТА СЕ ДОГАЂА КАД ЈЕ НЕКО СУВИШЕ РАДОЗНАО!

ТАКО, ТО ЈЕ У РЕДУ... ГЛЕ, РАДИО!... ДА ЧУЈЕМО ВЕСТИ?

КЛИК!

ШТА БИ? ЈЕ ЛИ ПОКВАРЕН? НИ ЛАМПИЦА СЕ НЕ ПАЛИ?

АХ! СХВАТАМ! НИЈЕ БИЛО УКЉУЧЕНО!

ЕВО, САД ЋЕ ДА ПРОРАДИ...

АИИУДАХ!

?

УХ, ПОБРКАО САМ УТИКАЧЕ! ОВО ЈЕ ОНАЈ ПРАВИ...

ЕВО...

АХ, КАКО ЛЕПА САМ ЈА... У ОГЛЕДАЛУ ТОМ...

!

АХ, КАКО ЛЕПА САМ ЈА... У ОГЛЕДАЛУ ТОМ...

ФИУИТ... КРАК... КРР

EVEN THOUGH THEY HAVE BROKEN ALL RECORDS AND... KRP...

ДА?... ДА? ЊЕТ! КРР... ЕДЊЕ ВЕСТИ ИЗ ЕВРОПЕ...

ПОСЛЕ РАЗГОВОРА МИНИСТАРА СПОЉНИХ ПОСЛОВА, СИТУАЦИЈА У СВЕТУ СЕ ВИДНО ПОПРАВИЛА... ПИНГ... НЕОБИЧНА ЕПИДЕМИЈА ЕКСПЛОЗИЈА У МОТОРИМА КОЈА ЈЕ ВЛАДАЛА У НЕКОЛИКО ЗЕМАЉА ПРЕСТАЛА ЈЕ ИСТО ТАКО НАГЛО КАО ШТО ЈЕ И ПОЧЕЛА...

УПИТАН О УЗРОЦИМА ТЕ ПОЈАВЕ, ГОСПОДИН БАРЕТ, ДИРЕКТОР БИРОА ЗА ТЕХНИЧКА ИСТРАЖИВАЊА, РЕКАО ЈЕ САМО ДА ЊЕГОВА СЛУЖБА НАСТАВЉА СА ИСПИТИВАЊЕМ...

ЕВО МЕ ОПЕТ... А, СЛУШАШ ВЕСТИ?

ДА! ХВАЛА БОГУ, ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ РАТ ИЗБЕГНУТ!

ОНДА, О ЧЕМУ СМО ОНО ПРИЧАЛИ?

О ПРОФЕСОРУ СМИТУ... РЕКЛИ СТЕ МИ ДА НИЈЕ СИМПАТИЧАН!

ТАЧНО... САМО, ВРЛО ЈЕ БОГАТ, А ЈА САМ ЊЕГОВ ГЛАВНИ СНАБДЕВАЧ, И ОНДА... СХВАТАШ... ИНАЧЕ, МЕЂУ МОЈИМ КЛИЈЕНТИМА СУ СВИ ВАЖНИЈИ ЉУДИ ИЗ ОВОГ КРАЈА... НАЖАЛОСТ, НЕ И ЕМИР... ДУША ОД ЧОВЕКА, ТАЈ ЕМИР! УОПШТЕ НИЈЕ КАО ОНАЈ ЊЕГОВ УЖАСНИ СИН! КАКВА НАПАСТ, ТАЈ ПРИНЦ АБДАЛАХ! НЕГО, ТИ ВЕРОВАТНО НЕ ЗНАШ ДА ЈЕ ОТЕТ!

ЧУО САМ ЗА ТО...

РЕЦИТЕ МИ, СЕЊОР ОЛИВЕИРА, ДА ЛИ БИСТЕ ВОЛЕЛИ ДА ПОСТАНЕТЕ ЗВАНИЧНИ СНАБДЕВАЧ ЕМИРА БЕН КАЛИШ ЕЗАБА?

КАКО ДА НЕ БИХ ВОЛЕО! ТО БИ БИО ВРХУНАЦ МОЈЕ КАРИЈЕРЕ! АЛИ... КАКО ТО ПОСТИЋИ?

ПОМОЗИТЕ МИ ДА НАЂЕМ ПРИНЦА АБДАЛАХА! ЗАТО ТРЕБА ПРЕ СВЕГА ДА УЂЕМ У КУЋУ ПРОФЕСОРА СМИТА...

ПРОФЕСОРА СМИТА? КАКВЕ ОН ИМА ВЕЗЕ... АКО БАШ ХОЋЕШ, ТО НИЈЕ НИМАЛО ТЕШКО... ЈА ИДЕМ КОД ЊЕГА СВАКОГ ЈУТРА...

И СУТРАДАН УЈУТРУ...

СЕЛАМ АЛЕЈКУМ, МУРАДЕ!

АЛЕЈКУМ СЕЛ... ЋИХАА!

КО ЈЕ ТАЈ МЛАДИ СТРАНАЦ?

ТО ЈЕ МОЈ СИНОВАЦ, АЛВАРО... ХТЕО БИХ ДА ГА УПОЗНАМ СА СВИМ СЛУГАМА У ДВОРЦУ!

ПРИЈАТЕЉИ, ЧАСТ МИ ЈЕ ДА ВАМ ПРЕДСТАВИМ МОГ СИНОВЦА АЛВАРА, КОЈИ ЈЕ УПРАВО СТИГАО ИЗ ПОРТУГАЛА... ЈАДНИК ЈЕ ОСТАО БЕЗ РОДИТЕЉА... ЈА САМ ГА ПРИХВАТИО...

ЋИХАА!

МЕЂУ НАМА РЕЧЕНО, ПОМАЛО ЈЕ... УСПОРЕН, ЗНАТЕ! НИЈЕ НИ ЧУДО, ПОСЛЕ СТРАХОТА КОЈЕ СУ ГА СНАШЛЕ... ВИДИТЕ, ЊЕГОВ ОТАЦ, КОЈИ ЈЕ БИО ВЕЛИКИ УЗГАЈИВАЧ ПУЖЕВА ...АЛИ САЧЕКАЈТЕ ТРЕНУТАК...

МАЛИ МОЈ АЛВАРО, ЈА ИМАМ ПОСЛА СА ОВОМ ГОСПОДОМ... ИДИ У БАШТУ ДА СЕ ИГРАШ... ПОЗВАЋУ ТЕ МАЛО КАСНИЈЕ...

ДОБРО, СТРИЧЕ!

САМО ПАЗИ ДА НЕ ПРАВИШ БУКУ, АЛВАРО! ГОСПОДИН СМИТ РАДИ У СВОЈОЈ РАДНОЈ СОБИ, НА ПРВОМ СПРАТУ! НЕМОЈ МУ СМЕТАТИ...

ДОБРО, СТРИЧЕ!

ДОБРО ЈЕ... ОН ЋЕ ИМ ПРИЧАТИ НЕКУ БЕСКРАЈНУ ПРИЧУ И ЗАДРЖАЋЕ ИХ... НЕ СМЕМ ГУБИТИ ВРЕМЕ!

ТО ЈЕ, ЗНАЧИ, ПРОФЕСОРОВА РАДНА СОБА...

ДА ВИДИМ ПРВО ДА ЛИ ЈЕ ЗАИСТА У ЊОЈ... НЕКОЛИКО КАМЕНЧИЋА...

ЦАП! У ШАЛОНЕ...

МИЧЕ ЛИ СЕ НЕШТО? НЕ, НИШТА...

ЈОШ ЈЕДНОМ ДА ПРОБАМ...

БОП!

БОП!

НЕМА НИКОГА... ДОБРО ЈЕ...

УСПЕО САМ ИЗ ПРВЕ! ТО СЕ ЗОВЕ СРЕЋА!

ТАКО... ТУ САМ...

ПАЖЉИВО... МОЖЕ БИТИ ОПАСНО...

ЗА ТО ВРЕМЕ...

А ОНДА, ЊЕГОВ ОТАЦ, КОЈИ СЕ БИО ОЖЕНИО ЋЕРКОМ БРОДОВЛАСНИКА ДА КОСТЕ, ДОЖИВЕО ЈЕ НЕШТО НЕВЕРОВАТНО! ЈЕДНОГ ДАНА...

ОДЛИЧНО! СОБА ЈЕ ПРАЗНА...

ПРВО ДА ЗАКЉУЧАМ... АКО БАШ НЕКО ДОЂЕ, ИМАЋУ ВРЕМЕНА ДА НЕСТАНЕМ...

?

КЉУЧ ЈЕ У ВРАТИМА! ЗАКЉУЧАНО ИЗНУТРА! А НИКОГ НЕМА У СОБИ! КАКО ЈЕ ТО МОГУЋЕ?

ИЗВИДЕЋУ ТО КАСНИЈЕ... ЗАСАД ДА ПОГЛЕДАМ ХАРТИЈЕ КОЈЕ СУ ТУ НА СТОЛУ...

ШТА ЛИ ИМА У ОВОЈ ФАСЦИКЛИ?

ГЛЕ, ГЛЕ! ИСЕЧЦИ ИЗ НОВИНА!

МИСТЕ БЕНЗИ

ПАДАЈУ АКЦИЈЕ НАФТНИХ

A la suite de la situation c

ПОНОВО ЕКСПЛОЗИВНИ БЕНЗИН

Les Compagnies de

НЕОБИЧНА ЕПИДЕМИЈА

Depuis quelques temps, une curieuse épidémie frappe les moteurs d'autos qui éclatent sans qu'on ait pu, jusqu'ici, découvrir les causes de ce phé-

ЗАШТО ЛИ ДОКТОРА МИЛЕРА ТОЛИКО ЗАНИМА ОВА АФЕРА? ПИТАМ СЕ ДА ЛИ...

КИХАА!

?!

ЗАМИСЛИ МОЛИМ ТЕ! КАМИН СЕ ОТВАРА! БРЗО, ДА СЕ САКРИЈЕМ...

АААП...

КИХАА!

ШТА ЛИ РАДИ ТАМО У УГЛУ? А, МОРА ДА ЈЕ ТУ КОМАНДА КОЈА ПОКРЕЋЕ ДНО КАМИНА...

АААП... АААП... КИХА! АААП... КИХА! АХ, ПРОКЛЕТО ДЕРИШТЕ...

СРЕЋА ШТО ЈЕ ПРИСТАО, У ЗАМЕНУ ЗА КОТУРАЉКЕ, ДА МИ ДА ТАЈ ПРОКЛЕТИ ПРАШАК ЗА КИЈАЊЕ...

ЕВО ГА... МАЛО КАСНИЈЕ БАЦИЋУ ГА У ВАТРУ...

ДО ВРАГА! САД НЕШТО ПИШЕ!

НАДАМ СЕ ДА ТО НЕЋЕ ПРЕДУГО ТРАЈАТИ! ПОЧИЊУ ДА МИ ТРНУ НОГЕ...

БЗЗЗЗ!
БЗЗЗЗ!
?
БЗЗ!
АУХ! ОСА!
ПРОКЛЕТА БУБЕТИНО!
АМА, ХОЋЕШ ЛИ ВЕЋ ДА НЕСТАНЕШ!
БЗЗЗ!
БЗЗЗ!
АХА! ЈЕСАМ ЛИ ЈЕ...
БЗЗЗЗ!
ЈАО! ШТА САМ УРАДИО? БРЗО, НА ПРОЗОР! ВАЗДУХА!
ПРАШАК ЗА КИЈАЊЕ
ЦФУУУ!
КИХАА!
?
ЈЕ ЛИ ТО ОДЈЕК? АААП... ЈА... АААП...
КИХАА!
!
ИЗЛАЗИ ОДАТЛЕ... АААП ...ИНАЧЕ.... АААП... ПУЦАМ...
ДОБРО... АААП... ДОБРО... АААП... ИЗЛАЗИМ...
КО.... АААП... СИ ТИ? АААП... И ШТА ТУ РАДИШ?
АААП... АААП... ЗОВЕМ СЕ АААП... АЛВАРО... ЈА САМ СИНОВАЦ... АААП... СЕЊОР ОЛИВЕИРЕ... АААП...
ЦФУУУ!
ЦИХАА!

ТИНТИН!

ДА, ЈА... АААП... АААААП...

ОВОГ ПУТА, ДРУШКАНЕ, ДОШАО ТИ ЈЕ... АААП... КРАЈ!

КИХАА!

?

АААП...

ОШАМУЋЕН ЈЕ! ЈОШ ЈЕДАН ДЕСНИ КРОШЕ И...

АААААП...

?

КИХАА!

ЗАВРНУЋУ ТИ ШИЈУ, ГАДЕ!

!

ОВОГ ПУТА ЈЕ СТВАРНО НОКАУТИРАН!

АААП

КИХАА!

КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

Награда за верски напредак

Фондација Џона Темплтона једном годишње теолозима и научницима из целог света додељује високе новчане износе за такозвани „напредак у религији“. Ово је, у најмању руку, необично. Модерна наука и религија данас делују толико различито и међусобно сукобљено да би тражење заједничког у њима подсећало на покушај да се спријатеље пси и мачке. Од времена Галилеја и несрећног Ђордана Бруна ређу науке и вере“, како је саопштено у образложењу фондације Темплтон. Несумњиво да модерна научна сазнања као што су теорија о Великом праску, стандардни модел у физици високих енергија или достигнућа савремене генетике дају основ за најразличитија верска и филозофска разматрања. Фондација Темплтон ипак се опредељује за праве, озбиљне истраживаче и научнике који покушавају да из научних сазнања извуку суштинске одговоре о смеру којим би

БРОЈЕВИ ПРОВИЂЕЊА

Међу многим значајним наградама које се у свету додељују за допринос и напредак људске мисли једна се посебно издваја јер покушава да споји две наизглед неспојиве стране – науку и религију

лигијска мисао и фундаментална наука крећу се увек путевима који се мимоилазе, па се ретко размишљало о неким дубљим узајамним везама. Ако их је и било, те су се везе све до сада кретале од науке ка религији – радило се, пре свега, о често успелим покушајима науке да разобличи нека верска гледишта. Ипак се ствари мењају у неочекиваном смеру – богослови и теолози почели су да прихватају одређена научна сазнања о васиони и да их тумаче кроз религиозна схватања. У покушајима да докаже како је свемир интелигентно саздан, религија је почела да налази известан склад у бројевима којима наука описује васиону.

Теологија у будућности

Џону Полкингхорну, енглеском физичару и англиканском свештенику, фондација Темплтон доделила је протекле године милион долара за његов „третман теологије као природне науке“. Полкингхорн је признат због својих радова из математичке физике у којима је анализом фундаменталних космичких константи „испровоцирао потрагу за везама између живота, његовог настанка и развоја, а такође и разматрањима људске свести, слободе и воље у свемиру какав нам је дат. Такви одговори још су далеко, али се засад наслућују неки смерови у којима би о њима могло да се размишља и открива.

Један такав пут долази од анализе параметара који су утицали на настанак и развој универзума, од великог праска до данас.

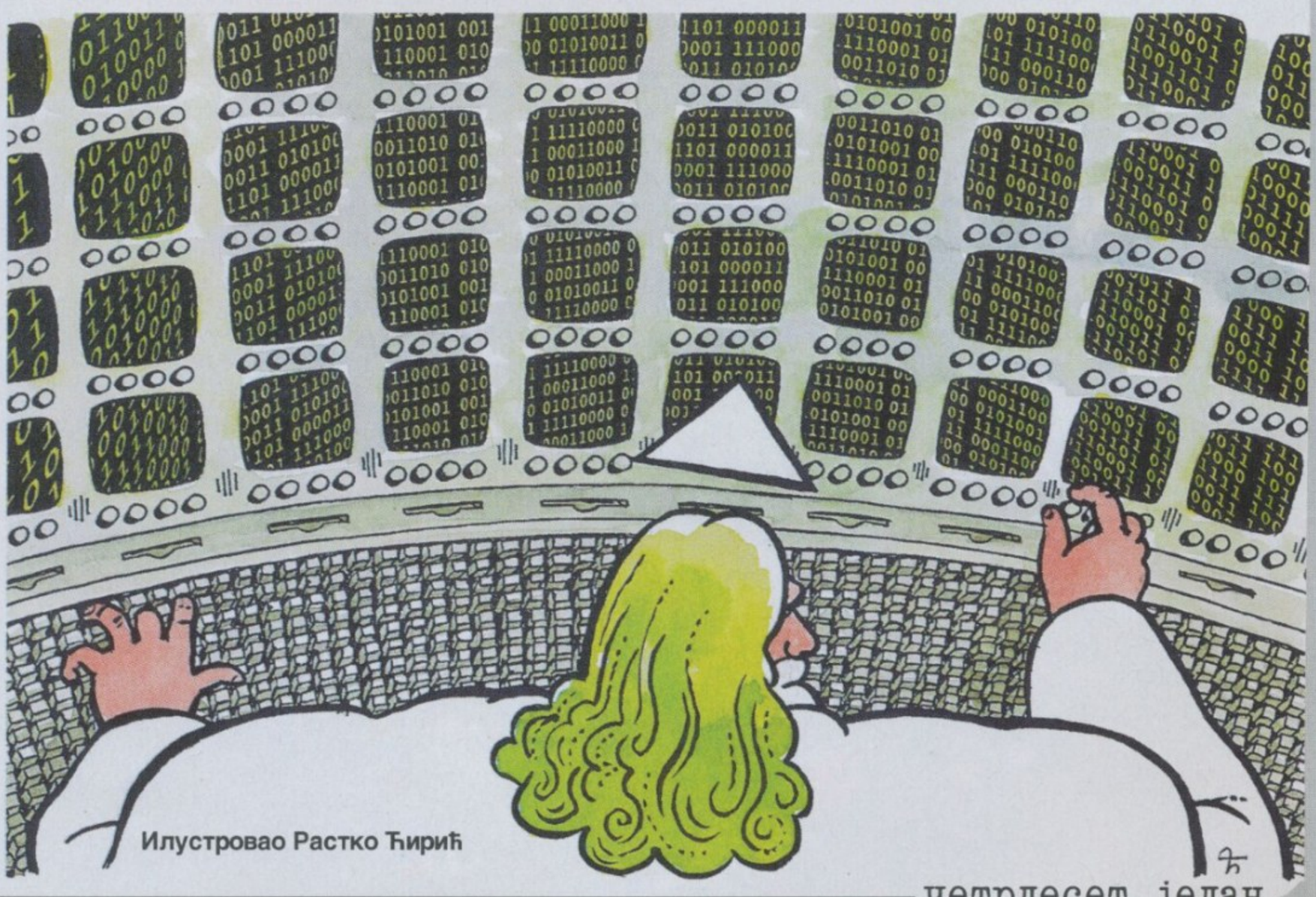
Фондација Темплтон потрудила се да награди све овакве покушаје. Пре две године награду је добио физичар Фримен Дајсон и освојио 945.000 долара за рад на књизи „Disturbing the Universe“ из 1979. године. У овој књизи Дајсон каже: „Ако погледамо све те догађаје из физике и астрономије који су заједно довели до настанка човека, не можемо се отети утиску да је универзум на неки начин знао или предвидео настанак човека. Као да се у свим тим бројевима који описују понашање васионе негде крије информација о будућем настанку човека. Својеврсно провиђење бројева“.

Створи живот!

Сличну везу науке и религије налази и Пол Дејвис, добитник награде за 1999. годину. Овај научник који се бави математичком физиком објавио је књигу „Пето чудо“ у којој тврди да закони природе које физика открива заправо дешифрују скривени текст, саму суштину и космички захтев који гласи: „Створи живот!“. Дејвис иде и даље, разматра тај живот који је изнедрио ум, знање и свест, и закључује да је на неки начин васиона сама начинила сопствено разумевање.

Овакве и сличне везе науке и религије, када долазе од озбиљних истраживача, указују на могућност да је космос можда заиста интелигентно саздан. Чак се славни физичар и атеиста Стивен Хокинг креће у овом смеру када указује на такозвани антропички принцип. Према овом принципу модерне космологије, ми живимо у такозваном мултиверзуму у коме је наш универзум само један од многих универзума. Сваки од њих има различите законе природе, а сви они универзуми код којих бројчани параметри указују на могућност постојања живота и заиста стварају живот. У тако одабраним универзумима живот почиње да се развија све док једног дана не настане интелигентно створење, налик човеку, које је у стању да постави чувено питање „Зашто?“ које истиче Стивен Хокинг ■

С. Бубњевић

Илустровао Растко Ћирић

ОПСТАНАК „ЦВЕТНИХ ЖИВОТИЊА“

УМЕСТО ИНЈЕКЦИЈА, СКАЛПЕЛА И АНТИБИОТИКА, ТУ СУ ЧЕКИЋ, ДЛЕТО И ЕЛЕКТРОЛИЗА. ХИДРОБИОЛОЗИ ЧИНЕ СВЕ ДА МОРА И ОКЕАНИ НЕ ИЗГУБЕ СВОЈЕ НАЈВРЕДНИЈЕ НЕИМАРЕ – ПУРПУРНЕ, ПЛАВЕ, ЖУТЕ, РУЖИЧАСТЕ ИЛИ ЦРВЕНЕ КОРАЛЕ ОБЛИКА ЛЕПЕЗЕ, ЛОСОВИХ РОГОВА, ЦВЕТА ИЛИ ПЕРА

ТАБЛА КОЈА ОЗНАЧАВА ПОДРУЧЈЕ ПОДВОДНЕ КЛИНИКЕ
Воде око филипинских острва претворене су у лечилишта за корале. Као у хируршкој сали, али длетом, чекићем и клештима, одсецају се здрави полипи и пресађују на оболеле корале. Рониоци – туристи умољавају се да не ремете мир „пацијената“

НЕСТВАРНО ШАРЕНИЛО БОЈА КАО У РАСЦВЕТАЛОЈ БАШТИ

Заједнички живот алги и корала на обострану је корист. Алге подупиру свог „партнера“ угљеним хидратима, а заузврат добијају минерале и угљен-диоксид

КЛИНИКА ЗА К

Корали, класа дупљара, већ 450 милиона година настањују тропска и суптропска мора и океане, између 28. степена северне и 28. степена јужне географске ширине. Живе у колонијама, причвршћени за дно на дубини од 50 до 60 метара. Од кречњачког скелета њихових полипа настали су бројни спрудови и атоли, а највише их је у Тихом океану, нарочито у групи Маршалских острва. Има их 795 врста, разних боја и облика. Неки подсећају на пурпурне цеви оргуља, неки су плави, налик на лосове рогове или расцветале гране кајсије, неки у лепези носе цео спектар боја или изгледају као шарена гушчија пера пободена у дно или су црвени и гроздасти. Колоније корала су као цветне баште, па становници Јамајке, Сејшела, Малдива и Филипина за њих не кажу да су Anthozoa, већ „цветне животиње“, а њихове кречњачке скелете називају „камено цвеће“.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
9. 5. 2003.

Коралний спруд добијен електролизом обликује се много брже него природни, а и житељи мора су га прихватили као своју нову насеобину

МРТВИ КОРАЛИ

Отпадне воде допринеле су бржем оболевању корала

ОРАЛЕ

Али, опстанак корала доведен је у питање. Последњих година протеклог века корали су нагло почели да изумиру. Прве податке о томе саопштило је америчко друштво NOAA које се бави проучавањем морских вода и атмосфере. На снимцима из атмосфере уочене су мрље на површини воде које су потицале од изумрлих корала. Истраживање које је уследило изнело је на видело поражавајућу истину да је за кратко време око 20 одсто свеукупних коралних гребена изумрло, а да је у областима Индијског океана, око Малдива, у аустралијском делу Тихог океана, уз обале Флориде и Кариба, чак 70 одсто коралних гребена изгубило боју.

Без знака упозорења?

Научници су били изненађени јер никаквих знакова упозорења да се нешто необично догађа у свету ових дупљара није било. Њихов јединствен начин живота у заједници са другим врстама текао је складно скоро 200 милиона година. Брање корала за израду накита и украса није их претерано угрожавало, као ни загађење отпадним водама.

Ипак, то је био само привид. Нагло отопљење које је 1997. године захватило целу планету и довело до наглог повећања температуре воде, показало је колико су корали неотпорни и колике су промене доживели. Због загађења мора, метаболизам полипа се успорио и дошло је до промена у њиховим генима, постали су подложни заразама које су им преносиле алге и вирусима од вештачки гајених рачића којима су се хранили, а температура од 37 степени Целзијуса, уместо подношљиве од 20 до 32 степена, само их је дотукла.

Има ли наде?

Свесни тога да свеукупно загревање Земље не може да се заустави, научници су све предузели да ублаже штету насталу нехатом човека према природи и спасу све што се спасти може. За нове пропусте, али ни за опсежна испитивања није било времена.

На основу свих сазнања о коралима, хидробиолози су 1998. године изложили програм оживљавања – пресађивањем здравих полипа на оболеле гребене „Biorock“ методом, вештачким стварањем кречњачких подлога корала. Исход оба подухвата био је неизвестан, али стручњаци су били одлучни. Требало је још само одабрати погодно морско тло за подводне клинике.

Филипинска хирургија

Прва је с радом почела клиника поморско-биолошке станице Универзитета у Себу Ситију, на истоименом филипинском острву. На чело екипе стао је немачки биолог Томас Хегер, заговорник трансплантације корала.

Програм који је он направио не захтева велика улагања, већ много напорног рада јер оболелих коралних гребена има свуда – и у Тихом океану и у Кинеском и Сулушком мору. Цео тај појас је „хируршко одељење“ Себу клинике, а упослени рониоци опремљени су малим комбинованим клештима, чекићем, длетом и пластичном корпом. Њихов задатак је да нађу здраву колонију, дародавца, и са ње одсеку грану дугачку 8 до 10 центиметара.

После извесног времена на одсеченом делу поново се обликује изданак, док се одсечена грана припрема за оживљавање: везује се жицом за раван комад кречњака, као за природни корен, и придружује осталим гранама у узгајалиштима , бетонским рамом оивиченим пешчаним деловима морског дна површине девет квадратних метара. После три месеца младица која се прими израсте још шест до осам центиметара, а потом се преноси у своје ново пребивалиште на изумрле или оштећене спрудове.

За непуне четири године, колико ради филипинска подводна клиника, успешно је пресађено око 6000 изданака, што је две младице по квадратном метру коралног спруда или 84 одсто успешно окончаних трансплантација.

Природни на вештачки начин

Група научника из разних области са Универзитета у Есену, спровела је у дело „Biorock“ методу, вештачко стварање природног кречњачког доњег слоја корала помоћу електролизе. Уместо да изданцима оживљавају изумрле спрудове, ови научници обликују нове.

Поступак је сложен и захтева стручност: на дно се постави савитљива мрежа под електричним набојем која има улогу катоде, а преко ње, на удаљености од свега десетак центиметара, друга мрежа од некорозивне титанијумске легуре као позитивно набијена анода. Једносмерну струју за обе електроде производе соларне ћелије на површини воде. Електролитичким поступком долази до растварања минерала у води, првенствено калцијум-карбоната и магнезијум-хидроксида који се лепе око жица стварајући слој налик на природан коралн кречњак.

За разлику од природног процеса очвршћавања корала, који годишње напредују од четири милиметра до три центиметра, вештачки створен кречњак за шест месеци достигне дебљину од пет центиметара и погодан је да прими трансплантате здравих полипа или чак целе делове коралних гребена.

У водама око Балија, Јамајке, Малдива, Сејшела и Тајланда већ има оваквих вештачких коралних гребена које су и остали становници мора прихватили као природне. На њих се „лепе“ сунђери, алге, кречњачки црви стварајући праву симбиозу.

Иако научници Универзитета у Есену не износе у јавност шта даље намеравају, могло би да се догоди да њихови корали ускоро и процветају. Можда ће то бити начин да се пометња коју је човек унео у свет ових дупљара и довео их на ивицу истребљења исправи ■

С. Делибашић

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА

„Пета гора“
„Алхемичар“
„Сто година самоће“
„Дневник једног чаробњака“
„Ђаво и госпођица Прим“
„Валкирије“
„Мактуб“

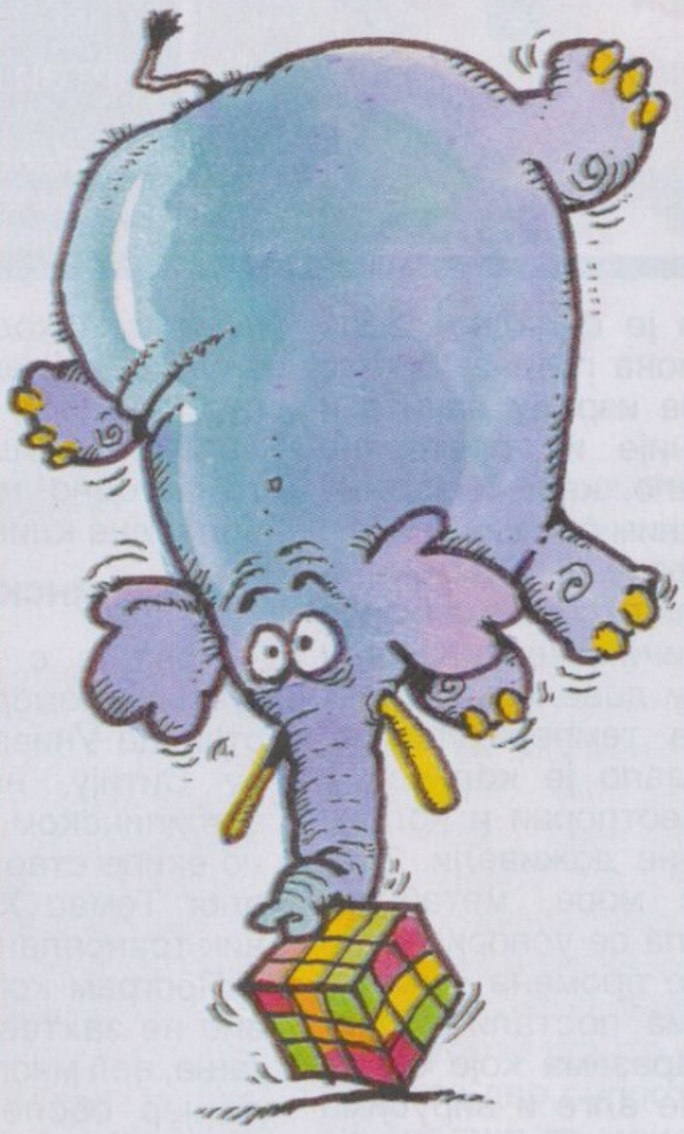
ПОГАЂАЉКА

БРАНДО (2)
СВЕЈЗИ (2)
ФОСТЕР (3)
ЛАМБЕР (3)
КОНЕРИ (3)
_____
?????? (6)

ШИФРА

2 2 2 8 x o
3 3 4 4 x o
2 8 4 3 xxxx
4 3 8 2 xxxx

У једној старој свесци нађена је ова недовршена игра бројева. Дакле, треба наћи тајну шифру која се састоји од четири цифре – између бројева 1 и 8. Свако x означава да у том реду стоји тачан број, али на погрешном месту, док свака нула значи да је неки од бројева на правом месту. Да ли знате која је тајна комбинација бројева? ■

АНАГРАМ

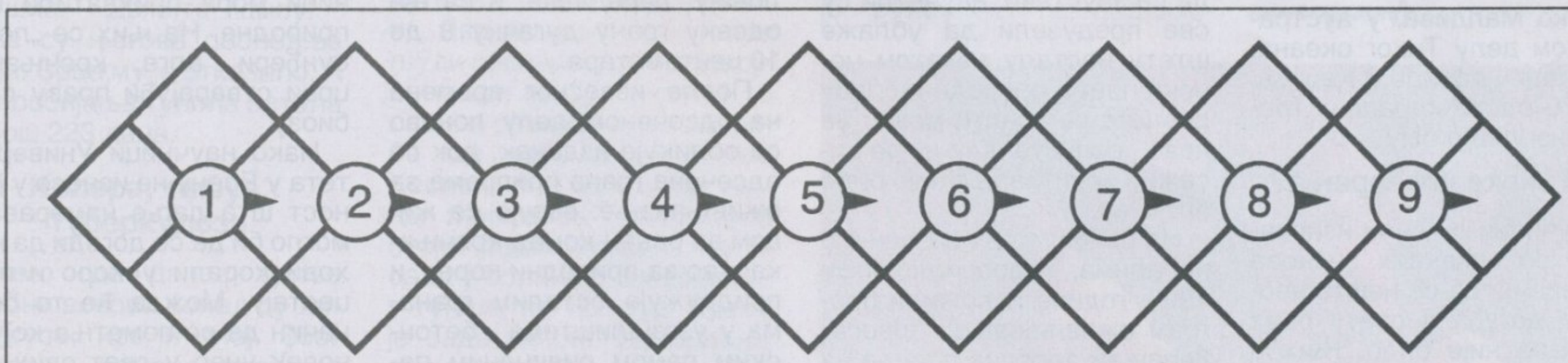
О, КРАСАН ДУБЛ

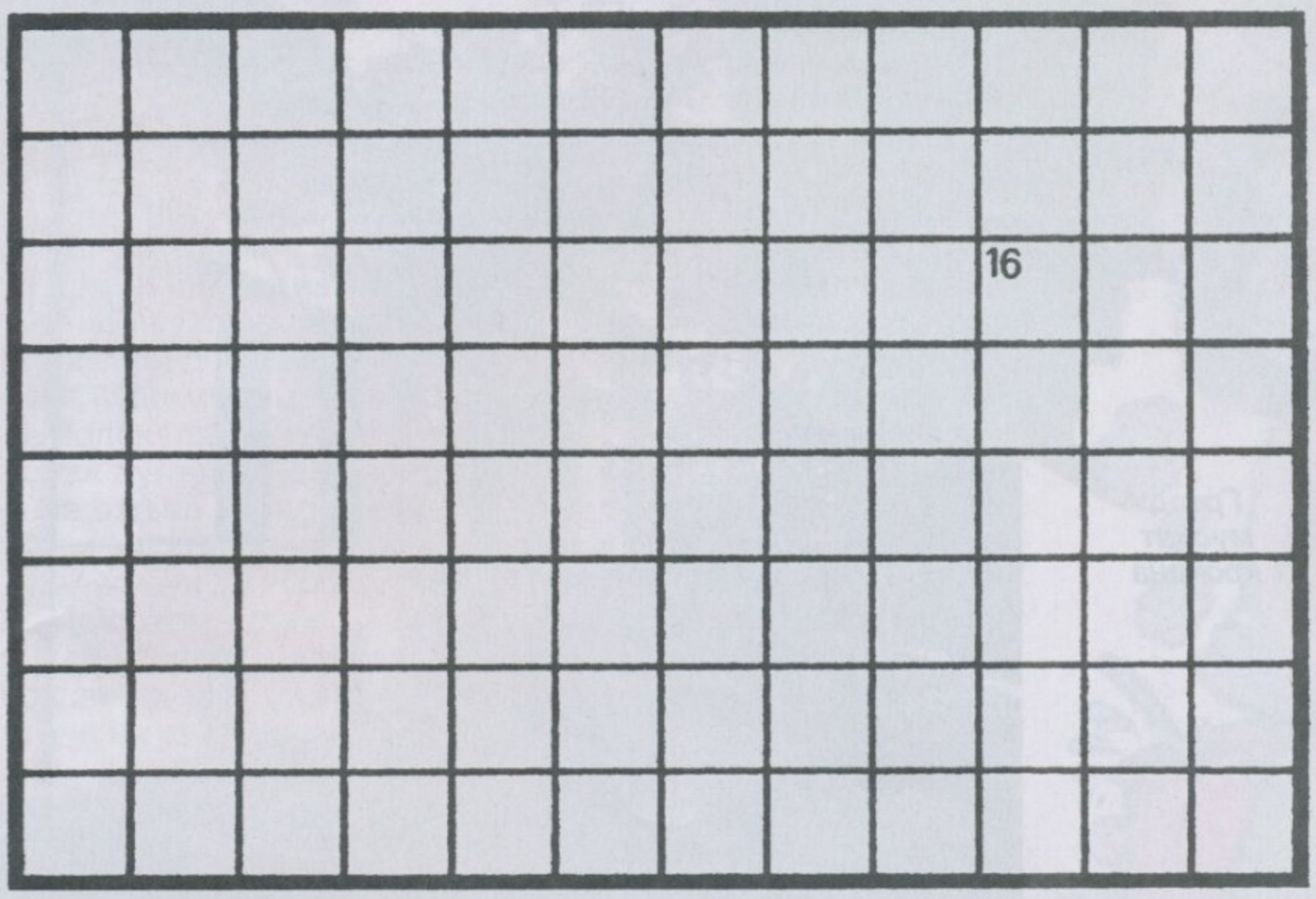
ГЕОГРАФСКА ПЛЕТЕНИЦА

Речи се уписују у смеру казаљке на сату.

1. Острвска држава у средњој Америци, 2. Главни град Азербејџана, 3. Европска река дуга 1165 км, Елба, 4. Афричка држава, главни град Бамако, 5. Главни град Перуа, 6. Главни град Норвешке, 7. Држава у Индокини, 8. Велики град у Немачкој, 9. Главни град Бангладеша ■

СКРИВЕНА УКРШТЕНИЦА

Решавајући укрштеницу у којој је уписан број 16, откријте положај 10 црних поља и осталих бројева.

ВОДОРАВНО: 1. Хајдук из наше епске поезије, **13.** Планинска котлина у западном делу САД, **14.** Које има крупне очи, **15.** Основна тарифа (скр.), **16.** Индустријска биљка, **17. Име и презиме аустријског композитора са слике („Краљ валцера"),** **20.** Авенија (скр.), **21.** Билијарски штап, **22.** Естонац, **24.** Научници Пјер и Марија, **26.** Поштовање, уважавање, **29.** Силовито наваљивати, **31.** Лична заменица, **32.** Удаљено, **33.** Било када ■

УСПРАВНО: 1. Зет, свак, пашеног, **2.** Стечена имовина, **3.** Бог у исламу, **4.** Бацакати се ногама, **5.** Слика свеца, **6.** Иницијали глумице Арнерић, **7.** Гасовити хемијски елемент, **8.** Тресући (дрво) омлатити већу количину плодова, **9.** Иницијали глумца Велса, **10.** Новчана вредност, новац (мн.), **11.** Речни рибар, **12.** Монголска владарска титула, **18.** Претерано штедљиво, **19.** Пихтије, хладетина (анаграм: ПИСАК), **23.** Вулкан на Сицилији, **25.** Стара земљишна мера, **27.** Два самогласника, **28.** Уз, при, до, **30.** Рукометни клуб (скр.) ■

АНАГРАМ

КАЖУ – САМ РАЈ!

Решења на страни 61

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

(2-9.5.2003.)

ЛИСТА ИНОСТРАНИХ СИНГЛОВА

бр. 96/17

(У сарадњи са **Round Records**-ом)

1. (1) → **HOT HOT HEAT** – Bandages (5)
2. (3) ↑ **SAINT ETIENNE** – Soft Like Me (4)
3. (6) ↑ **JUNIOR SENIOR** – Move Your Feet (5)
4.(15) ↑ **ROBBIE WILLIAMS** – Come Undone (2)
5. (9) ↑ **BLUR** – Out Of Time (3)
6.(10) ↑ **MOBY** – Sunday (The Day Before My Birthday) (4)
7.(14) ↑ **MADONNA** – American Life (2)
8.(11) ↑ **GODSMACK** – Straight Out Of A Line (2)
9.(12) ↑ **QUEENS OF THE STONE AGE** – Go With The Flow (3)
10. (2) ↓ **COLDPLAY** – Clocks (6)
11.(–) н **THE WHITE STRIPES** – Seven Nation Army (1)
12. (4) ↓ **LINKIN PARK** – Somewhere I Belong (6)
13.(16) ↑ **THE THRILLS** – One Horse Town (3)
14. (5) ↓ **GUANO APES** – You Can't Stop Me (7)
15. (8) ↓ **THE CORAL** – Don't Think You're The First (5)
16.(17) ↑ **EMINEM** – Sing For The Moment (2)
17.(–) н **THE DANDY WARHOLS** – We Used To Be Friends (1)
18.(19) ↑ **TRAPT** – Headstrong (4)
19.(13) ↓ **SOMETHING CORPORATE** – Punk Rock Princess (5)
20.(–) н **BUSTED** – You Said No (1)
21. (7) ↓ **THE CARDIGANS** – For What It's Worth (8)
22.(20) ↓ **AUDIOSLAVE** – Like A Stone (8)
23.(22) ↓ **TURIN BRAKES** – Pain Killer (6)
23.(18) ↓ **NORAH JONES** – Don't Know Why (7)

Испали:
THE MUSIC – The Truth Has No Words (8)
TOM JONES – Black Betty (7)
GOOD CHARLOTTE – Anthem (6)

Листу уређује Ах-Неша.

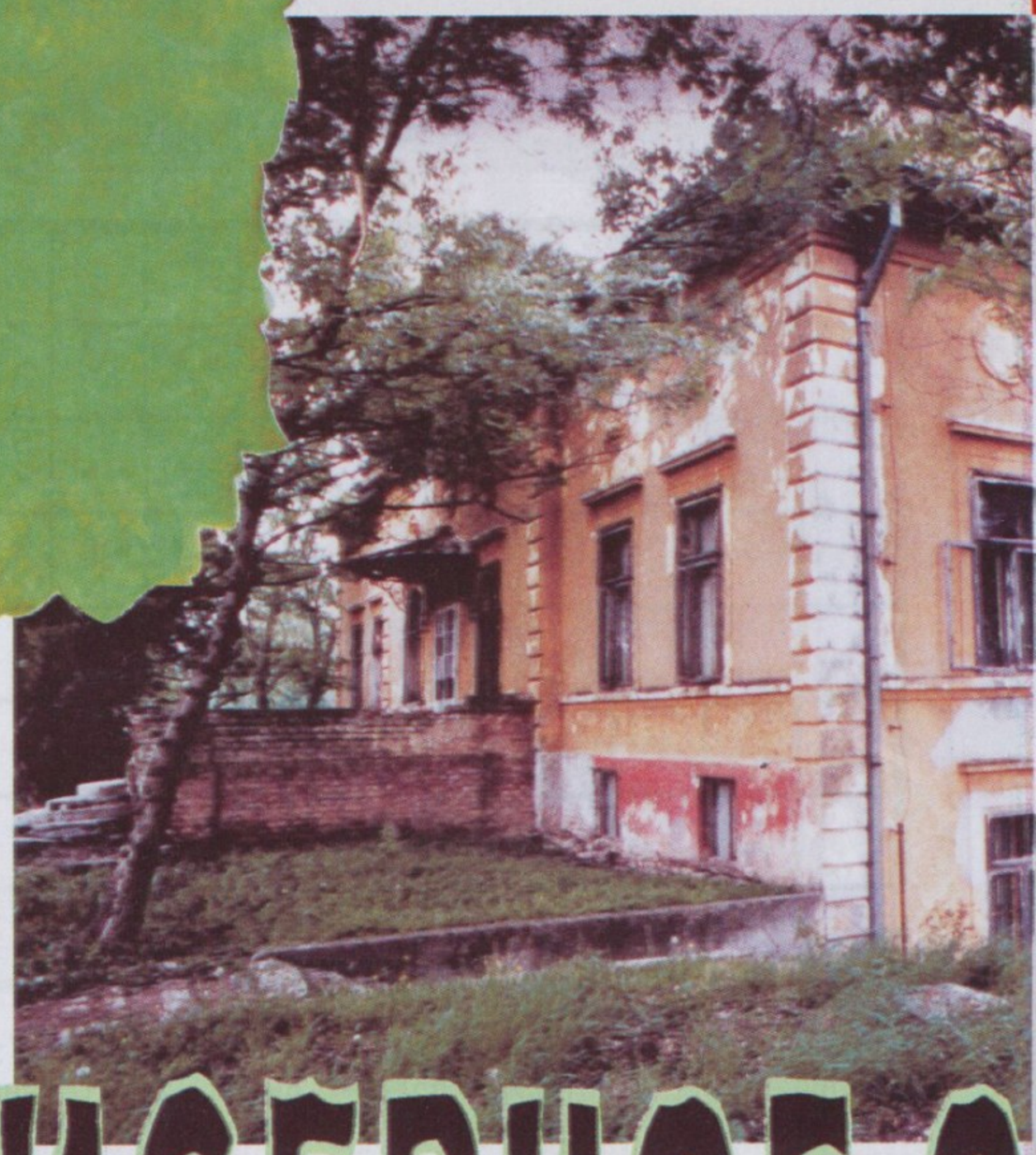
VH1

(20 најбољих рок песама):

1. THE ROLLING STONES – Satisfaction
2. ARETHA FRANKLIN – Respect
3. LED ZEPPELIN – Stairway To Heaven
4. BOB DYLAN – Like A Rolling Stone
5. BRUCE SPRINGSTEEN – Born To Run
6. THE EAGLES – Hotel California
7. THE DOORS – Light My Fire
8. THE BEACH BOYS – Good Vibrations
9. THE BEATLES – Hey Jude
10. JOHN LENNON – Imagine
11. THE KINGSMEN – Louie Louie
12. THE BEATLES – Yesterday
13. THE WHO – My Generation
14. MARVIN GAYE – What's Going On
15. CHUCK BERRY – Johnny B. Goode
16. DEREK AND THE DOMINOS – Layla
17. THE WHO – Won't Get Fooled Again
18. ELVIS PRESLEY – Jailhouse Rock
19. DON McLEAN – American Pie
20. THE BEATLES – A Day In The Life

Грозд мускат крокана

Нектар грофа Рохонција

БЛАГО С БИСЕРНОГ О

Мускат крокан је сорта грожђа ретка у свету. У Европи се стално гаји само на неколико десетина хектара у близини Новог Бечеја

Од свих европских река Тиса има најнемирније корито. Врлуда, прави окуке, задаје људима невоље. Када начини окуку којом угрожава насеља и њиве, људи једноставно прокопавањем канала „одсеку“ окуку. Део корита у току обично се назива – жива, а канал у одсеченом делу – мртва Тиса!

Мртва Тиса код Новог Бечеја, део некадашњег великог Чурушког меандра, прокопана је 1858. године. Тако је настала мртваја, касније плодна земља, коју ће народ управо због плодности прозвати Бисерно острво или, на мађарском језику, Ђенђ сигет. Наравно, мртваја је повезана с копном, па о острву нема говора.

Хаџимихајло и Сисањи

Бисерно острво дугачко је двадесетак километара, а пресецање новог корита 1858. године у дужини од 8,3 километра само је увећало површину плодне земље.

Плодно земљиште на Бисерном острву, некада само ловиште у које се долазило чак из Мађарске, никоме није поклоњено. Давне 1781. и 1782. године аустријска власт одлучила је да све банатске спахилуке (ту је спадало и Бисерно острво) распрода јерменским, цинцарским и српским трговцима путем лицитације, и то као посед, а не по квадратном метру. Цену поседа одређивао је, наравно, и квалитет земље. Према та два услова, почетна цена поседа разврстана је у четири групе.

У последњој, четвртој, почињало се с ценом од 50.000 форинти. За веће поседе лицитација је одржана у Бечу, а за мање у Темишвару.

Спахилук Турски Бечеј (данас Нови Бечеј) купио је Цинцарин и трговац Павле Хаџимихајло који се доселио из Македоније. За све шуме, ритове, оранице и ловна подручја он је платио 120.828,44 форинте. Уз то, повељом краља Фрање II, издатом 1799. године, сви чланови породице Павла Хаџимихајла добили су наследну племићку титулу и право да уз презиме носе „додатак“ као племићки знак, па су се убудуће презивали Хаџимихајло-Сисањи!

Последњи наследници Хаџимихајлових или Сисањијевих биле су три унуке. Једна се удала за генерала аустријске војске Каролја Лејнингена, друга за пуковника исте војске Липота Рохонција, а трећа за земљопоседника Ђулу Урбана.

Пуковник Рохонци истакао се у ратовима, а нарочито у бици код Бечеја (Новог Бечеја) 13. октобра 1848. године. За њега је далеко важније било што је ту упознао своју будућу жену Клару, унуку Хаџимихајлових. Она му је у мираз донела око 650 катастарских јутара на Бисерном острву, што није мало ако се зна да цело „острво“ има површину око 2678 хектара!

Липот Рохонци рођен је у Веспрему, граду са око 40.000 становника, северно од језера Балатона. Умро је у 54, Клара у 42, а један од синова – Ласло – у 22. години. На гробљу у Новом Бечеју и данас стоји њихов надгробни споменик зарастао у коров.

Славу породице Рохонци пронео је други син Гедеон кога су одмила звали Гида, а имао је титулу грофа.

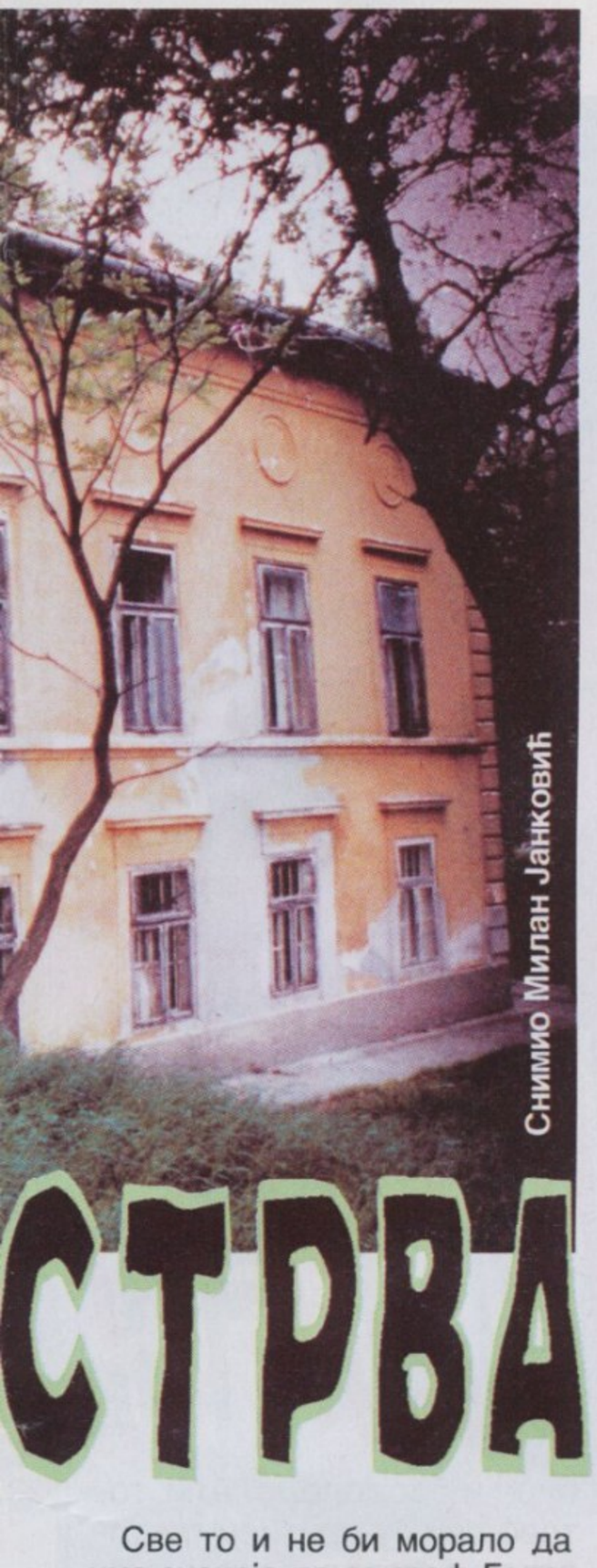
Са надгробног споменика прве генерације породице Рохонци одавно је избрисана година Липотове смрти. Препознаје се Кларина и Ласлова. Клара је умрла 1861, а син Ласло 1873. године.

Баштован и пустолов

Већа је загонетка други син, чувени Гедеон. Истраживачи архива новобечејског краја нигде нису нашли податак о години његовог рођења и смрти, као ни његове жене Изабеле. Али, до данас није нађена чак ни једна фотографија било ког члана породице Рохонци! А нису живели у давна времена, Гедеон је чак доживео Први светски рат!

Гедеон је у Новом Бечеју, који је то име добио тек по завршетку Првог светског рата, 1919. године (дотад се звао Турски Бечеј, или, на мађарском, Торек Бечеј), подигао породичну кућу, а на Бисерном острву летњиковац и економске зграде.

Земљиште на Бисерном острву које се налазило у поседу Рохонцијевих било је најплодније. Осим погодне микроклиме, и сунце се најдуже задржава на тим њивама захваљујући мртвој и живој Тиси од чије се глатке површине зраци одбијају све до касних поподневних сати.

Снимио Милан Јанковић

...СТРВА

Све то и не би морало да има значаја да се гроф Гедеон Рохонци није посветио воћарству и виноградарству са таквом страшћу да је стекао славу која се ширила Европом. Волео је и новац, и карте, и жене, и ноћне седељке, волео је и лов, постао је прворазредни плејбој, доспео је у аустроугарски парламент као посланик новобечејског краја, а без икаквог искуства и дана пољопривредне школе он је гајио воће, бостан и грожђе коме није било равног!

Са својих 650 јутара најплоднијег земљишта на Бисерном острву гроф Гида извозио је у Немачку и Русију ананас-јагоде. Продавао их је прерађене у џем који је паковао у тегле са својим монограмом. Под јагодама је било девет катастарских јутара, на два јутра гајио је малине и прерађивао их је у сок и џем, а на девет јутара биле су вишње, трешње, крушке, кајсије и јабуке, што је све извозио у Европу као првокласан производ.

Гран при за пословање

Славу је стекао узгајајући посебну врсту диње која је у целој Европи успевала само на његовом имању и коју је назвао тиски бисер. Брали

Летњиковац најпознатијег баштована на Бисерном острву. Данас је потпуно запуштен. Не зна се ни место где је сахрањен гроф Гедеон

су је кад наврши 3/4 зрења како не би струнула пре него што стигне до потрошача у западним земљама. Када је испоруче купцу, дињу је требало држати у хладу још последњу четвртину зрења. Ова диња јединственог укуса јела се углавном на дворовима.

На око 20 јутара свог имања Гедеон Рохонци гајио је бресквe, на парцели отприлике исте површине поврће и тако редом... Дињe тиски бисер успевале су на 37 јутара, а извозио их је у Париз, Берлин, Беч, Праг, чак и у Норвешку. То су била његова уобичајена тржишта.

На острву је направио и погон за конзервисање воћа и неколико врста поврћа.

Око 100 хектара прекривали су виногради у којима су успевале разне сорте грожђа, углавном најбоље и најцењеније. Грожђе је продавано у корпама од пруће, свака са етикетом Гиде Рохонција.

Иако у то време нико није знао шта значи маркетинг, Гида је имао невероватан осећај да лепо упакована роба са знаком или златотиском произвођача има сигурну прођу. Уз све то, Рохонци је продавао и дописне карте са сликом својих производа.

На Парискоj изложби 1890. године добио је Гран при за паковање. Била је то баш та плетена корпа у коју је паковао пет килограма грожђа!

Није се Гедеон бавио само гајењем воћа и поврћа. У Србији је набавио врсту свиње звану – мангулица, запатио је и начинио читаву фарму. Узгајао је и издржљиво подолско говече, а ергела тркачких коња које је гроф Рохонци држао на Бисерном острву била је надалеко чувена. Освајао је с њима награде на свим познатијим хиподромима у Европи: 30.000 марака, 32.000 марака, 8000 марака!

Цртеж Рохонцијевих производа које је штампао на сопственој поштанској дописници

Река Тиса

Највећи баштован Европе, и велики пустолов, јунак барова, коцкарница, двобоја, неком приликом изгубио је на коцки за једну ноћ све што је имао на Бисерном острву, али је одмах опкладом вратио имање. Кладио се да ће погодити јабуку на глави своје жене! Јабуку је погодио, а Изабела је после пуцња пала у несвест.

Много је људи радило на Бисерном острву за грофа Гедеона Рохонција. Управник имања и његов пријатељ Иштван Ивегеш бринуо је о свему. Учио је виноградарство од највећег мађарског виноградара Јожефа Матијаша и сам је, укрштањем, добио две сорте.

Две чаше као флаша

Највеће дело грофа Рохонција је бисер Бисерног острва – мускат крокан. Добија се од грожђа које успева само овде, а претпоставља се да потиче из Француске или из Алжира. Данас може да се нађе и тамо, могло би да успе и у Молдавији и Украјини, али у свим тим земљама не гаји се за широку употребу, тек ту и тамо! Рохонцијево имање на Бисерном острву је кроканов дом. Отуда га мало има и тешко се налази.

Крокан има жућкасту боју, али измешан са рајнским ризлингом добија лепшу, зеленкасту боју, а и укус.

Обавезно се флашира у тамне боце јер на светлу постаје жућкаст. Назива се и дамско вино јер је за уживање довољно једна до две чаше. Више од тога човека обара с ногу. Сматра се да је то вино за богаташе. Скупо је јер се грозд тешко одржава, нарочито у време брања. Пуце има танку опну и преношење грозда захтева пажњу. Због тога су приноси ограничени, 8000 до 12.000 килограма по хектару. Вино садржи 10 до 12 одсто алкохола, па је по јачини ближе брендију него вину!

Сорта је осетљива на болести лозе: пепелницу, пламењачу и сиву плесан. Свако брање крокана даје другачији квалитет вина, те је оно једно од ретких које се не сортира по годиштима!

Крокан су пили државници, богаташи, племићи... француски председник Клемансо га је обожавао. До 1948. године редовно га је било у руској амбасади у Београду.

После Другог светског рата крокан се гајио на отприлике дванаест хектара. Имање грофа Рохонција припало је Пољопривредном добру „Соколац“.

Гроф Гедеон Рохонци имао је кућу и продавницу преко пута садашњег Дома здравља у Новом Бечеју.

Гедеонова жена Изабела сахрањена је, по сопственој жељи, између два бора на Бисерном острву. Када су партизани дошли, уклонили су хумку и поравнали земљиште – гроба више није било!■

Миленко Тодоровић

Заувек деца

ПЕВАЈМО ДИЗНИЈА!

На тренутке сам се осећала као расејана вила која је заборавила чаробне речи, али сам вешто користила музику као чаробни штапић...

Много мудрих људи говорило је да је срећан онај човек који уме да сачува дете у себи. Онај који никада неће дозволити да га живот и бриге одвоје од његове безазлене и чисте детиње суштине.

То, наравно, није нимало лако. Од тренутка када се укрцате на брод звани „зрелост“ и преузмете кормило, морате бити на опрезу јер су воде којим пловите неистражене и опасне, а олује непредвидиве. Испловили сте из мирне и сигурне луке детињства и кренули у пустоловину тражења неког другог жељеног одредишта са једном извесношћу – у детињство се више никада не можете вратити! Некима је путовање лепше и лагодније, ветрови повољни, неки доживљавају буре и бродоломе. Али, готово сви су притиснути теретом одговорности и имају све мање времена да сањаре, да се опусте и да призову у сећање своју ушушкану, дивну луку из које су кренули.

Слике детињства

Постоји једна чаролија која нам не дозвољава да избришемо ову драгоцену успомену. То су филмови који носе етикету „Walt Disney“. Дизнијеве цртане филмове са истим узбуђењем и озареношћу прате и деца и одрасли. Свако ново остварење ове познате стваралачке радионице изазива велико занимање публике широм света.

Неке од најјаснијих слика из нашег детињства везане су за Дизнијеве цртаће. Колико ли нас је искрено искусило дубоку патњу и очај када су Бамбију убили маму. И данас се јасно сећамо тог снажног осећања које је као земљотрес уздрмало

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
9. 5. 2003.

наш дечји свет. Колико ли се само суза пролило што су се ругали јадном Дамбу због његових огромних ушију! Била је то најбоља лекција како је ружно и неправедно исмевати друге. Петар Пан је јунак многих детињстава јер није желео да замени своју Недођију за досадни свет одраслих. Снежанини патуљци су многе засмејавали и учили шта је искрено пријатељство. Пепељуга – да је права лепота у чистом и скромном срцу. Принц Филип – да се за истинску љубав треба борити. Колико дивних, непоновљивих, јасно извајаних, симпатичних ликова који се памте за цео живот!

Сваки филм једна је прича о вечитој борби добра и зла. Али, непоколебљиво смо сигурни да ће добро победити! Какво је то олакшање за свако дете и каква једноставна, дивна порука за будућност!

Али, не треба сметнути с ума још један, поред анимације, подједнако важан део магије Дизнијевих цртаћа. То је музика, као додатни, најфинији зачин бајке! За сваки филм упошљавани су врхунски композитори, текстописци, аранжери и извођачи. Филмови су препуни ефектних и упечатљивих музичких нумера које су и сама за себе, права мала уметничка дела. Није случајно да су ови цртаћи често добијали најзначајније награде за музику, као што је престижни Оскар, на пример.

Погађате да је ту прсте умешао и невероватно шармантни и доброћудни медвед Балу, трапави заштитник дечака Моглија из незаборавне „Књиге о џунгли“. Он учи Моглија како да преживи у суровој џунгли песмом која је у ствари прави џез стандард. Балу њише своју дебељушкасту гузу у свинг ритму и изводи бравурозне џезерске импровизације певајући са краљем мајмуна – Луијем. Глас овом шашавом мајмуну позајмио је чувени џез певач Луи Прима. Песма о злој Круели де Вил која жели да направи бунду од малих, слатких куца у „Сто једном

далматинцу“ такође личи на џез нумеру. Снежанина дивна песма „Једнога дана ће доћи мој принц“ надахнула је многе џезере да је увек изнова обрађују. Распевани бучни мачори луталице буде дреком уснули Париз свирајући весели диксиленд у филму „Мачке из високог друштва“. Текст песме „Сви би желели да буду мачке“ објашњава да мачори у фебруару заправо „џезирају“ и да је мачји род измислио џез! (Верујем да би неки уважени музички критичари ово радо узели за доказану научну чињеницу!) Не можете замислити какво је задовољство певати Дизнијеве нумере! Као да неки облак позитивне енергије лебди над нама и изазива општу радост! Лица из публике се развлаче у осмех препознавања и присећања својих јунака из детињства. Сви се љуљају, певају, добацују имена својих омиљених ликова из цртаћа. Чини се као да су се однекуд скупили сви и заиграли са нама – и добрице и злоће.

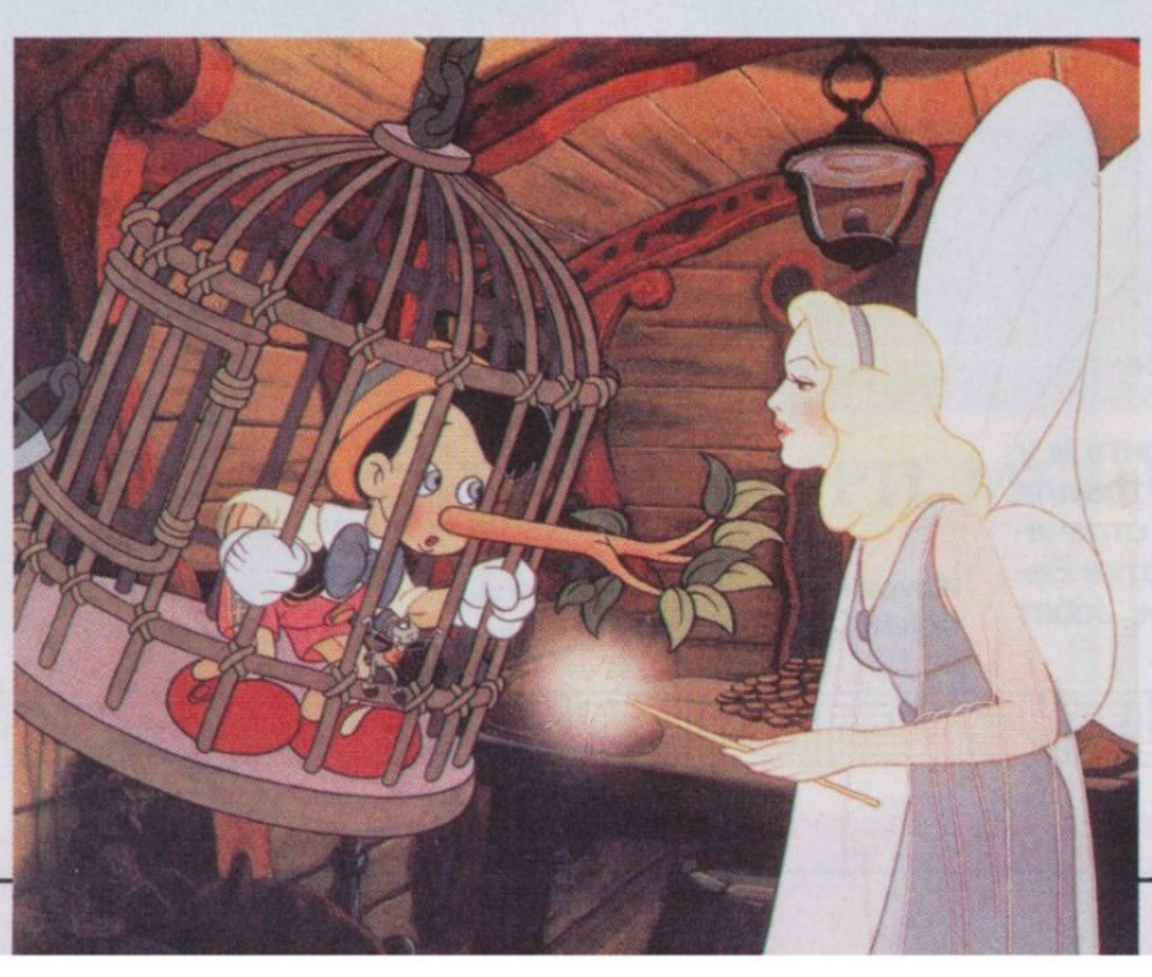
Лајт шоу из „Успаване лепотице“

Успавана лепотица игра са капетаном Куком на опште одобравање бучних гусара. Пепељугини мишеви грицкају мачке Луцифера за уши, док маћехине кћерке намигују згодном саксофонисти. Мадам Мим заводнички преплиће мршавим ногама у дивљем плесу са рашчупаним чаробњаком Мерлином. Откачени галеб из „Мале сирене“ безочно фалшира у заносу, на ужас рака Себастијана који би да целом догађају да озбиљну ноту. Петар Пан игра са Алисом, Звончица луди од љубоморе, Луња и Маза размењују родитељска искуства са Понгом и Перди. Дебељушкаста, раскалашна морска вештица Урсула, њена од злобе спечена колегиница Грдана и уображени Шир Кан оговарају „млађарију“, бенд и певачицу у ћошку. И док се присутни саплићу о веселе далматинце, мачиће и лавиће, таваницом урнебесно на лијани прелеће краљ Луи са својом мајмунском свитом терајући инат пантеру Багири. За лајт шоу су задужене три добре вилице из „Успаване лепотице“ које не могу да се договоре да ли да проспу ружичасти или плави вилински прах на присутне. Ту је и наша „дежурна савест“ цврчак Цврча забринут да се општа гунгула случајно не отме контроли.

Ето, тако изгледа када се озбиљни људи на тренутак забораве и уз помоћ музике Дизнијевих композитора намерно врате у бајковити свет. Неки заборављени дечаци и девојчице буде се у нама и радују што нису постали стари и досадни. И почињу да певају и свирају. Уопште не сумњају у речи цврчка Цврче који пева непослушном Пинокију предивну песму „Када пожелиш жељу под звездом“. Он каже да је све могуће и да ће се свака жеља испунити само оном ко има искрену веру и чисто срце.

Зар имамо разлога да му не верујемо?! ■

Љиља Сађил

БЕЛЕРОФОНТ

Мит који је био веома омиљен у античким временима данас је мање познат по јунаку Белерофонту, а више по његовом коњу Пегазу

Белерофонт је био унук чувеног Сизифа и син коринтског краља Главка мада се говорило да је у ствари Посејдонов. Иако су богови својевремено строго казнили и његовог деду и његовог оца, Белерофонту су били веома наклоњени. Лепотом, снагом и одважношћу био је сличан боговима. Нажалост, у раној младости је, несрећним случајем, убио неког човека, па је, иако убиство није почињено намерно, морао да оде из Коринта у изгнанство.

Тиринтска краљица

Белерофонт је уточиште нашао код Проита, краља Тиринта, који га је веома заволео. Али, на његову несрећу, још више га је заволела краљица Антеја, Проитова жена, која се на први поглед заљубила у њега. Када је Белерофонт одбио њене љубавне понуде, она се, из освете, пожалила краљу да је Белерофонт покушао силом да је заведе. Захтевала је од мужа да Белерофонта казни смрћу. Проит је поверовао својој жени и ражестио се, али како је гостопримство у та времена било светиња, краљ је страховао да ће га, ако убије госта, прогонити Ериније, богиње освете и проклетства. Зато је Белерофонта послао свом тасту Јобату, краљу Ликије, с упутством да му преда запечаћену поруку.

Јобат је лепо примио Белерофонта и у његову част приредио гозбу која је трајала девет дана. Када је десетог дана отпечатио поруку и прочитао оптужбе против Белерофонта с молбом да га уклони, Јобат

Илустровао
Бобан Савић

И ПЕГАЗ

се нашао у неприлици. Ни он није сумњао у оптужбе своје кћери, али је Белерофонт сада већ и код њега био под заштитом гостопримства. Није се усуђивао да га смакне лично, али је смислио да Белерофонта пошаље на такав задатак са кога, веровао је, не може да се врати.

Химера

У близини главног града Ликије, у гротлу вулкана који се данас назива Кулехимера, живела је Химера, чудовиште, застрашујући спој лава, дивокозе и змије, а све три главе могле су да бљују пламен. Како је већ својим пламеном спалила силан свет, Јобат је приволео Белерофонта да се прихвати да убије чудовиште.

Задатак је био претежак за сваког смртника, па се Белерофонт обратио пророку за савет. Пророчанство је гласило да Химеру може да убије само ако себи претходно прибави божанског коња Пегаза.

Пегаз

Пегаз је био бесмртни коњ необичног порекла који је могао да лети брзином ветра. Када је Персеј одрубио главу грозној Горгони Медузи, из њеног тела искочили су див Хрисаор и крилати коњ Пегаз који се после тога настанио на гори Хеликону, али је често долазио да се напоји водом на коринтском акропољу.

Следећи савет пророка, Белерофонт је прво отишао у храм Паладе Атине да тамо преспава. У сну му се јавила моћна богиња и предала му златну узду, која ће, рекла је, обуздати и припитомити Пегаза. Био је то толико снажан и стваран сан да није био сигуран да ли сања или је то јава. Кад се пренуо, од богиње није било ни трага, али је поред њега лежала златна узда.

На коринтском акропољу Белерофонт се сакрио чекајући тренутак када ће Пегаз долетети да се напије воде. Коњ је био затечен и Атинина узда учинила је своје. Пегаз је зауздан први пут у животу и мирно се покоравао вољи Белерофонта.

Тријумфи

Летећи на Пегазу изван домашаја пламених језика које је бљувала из своје три главе, Белерофонт је напао Химеру гађајући је стрелама. Рањено чудовиште бесомучно је скакало покушавајући да спржи нападача или да га дохвати својом змијском главом на крају репа. Тада је Белерофонт убацио грумен олова у уста лавље главе. Пламен је отопио олово које се слило низ ждрело и спржило утробу немани.

Јобат се, наравно, није нимало обрадовао победоносном повратку јунака који је доносио тело мртве Химере, те је смислио да га пошаљу на нови задатак: да крене против дивљих и ратоборних Солимљана и њихових савезница Амазонки. Када је, захваљујући и својој вештини и храбрости, али и невероватним могућностима свога коња, Белерофонт и овај задатак успешно обавио, Јобат га је послао у нови рат против Каријских гусара.

Поново се Белерофонт вратио као победник, али га је уместо захвалности и награде чекала заседа дворске страже. Послао ју је Јобат који је најзад изгубио стрпљење. Озлојеђен због овакве незахвалности, Белерофонт се помолио Посејдону и замолио га да, чим крене на главни град Ликију, пошаље за њим талас поплаве из реке Ксант.

Када су Јобатови поданици угледали Белерофонта како се пешице приближава њиховој престоници, а прати га водена бујица, у граду је настала паника. Нико од мушкараца није смео ни умео да му се супротстави. Да би спасле град, жене задигнутих сукања кренуће у сусрет Белерофонту нудећи му се само да заустави напад и поплаву. Да ли због своје чедности или збуњености, тек – Белерофонт се дао у бекство, а за њим се повлачио и огромни талас.

Јобату је било јасно да Белерофонт није само храбар и вешт, него да ужива и заштиту моћних богова која би му свакако била ускраћена да су оптужбе из Тиринта биле тачне. Кад се боље распитао о томе шта се стварно десило у Тиринту између његове кћерке и Белерофонта, најзад је сазнао истину.

Лет у висину

Дуго је Јобат молио Белерофонта да му опрости његову заблуду и зле намере, понудио му искрено пријатељство, оженио га својом млађом кћерком Филиној и прогласио га својим наследником на престолу.

Белерофонт је живео срећно са својом женом са којом је изродио троје деце, цењен и свуда дочекан с дивљењем и поштовањем. Да ли опијен славом, или је то била воља судбине, углавном – одважио се на оно што је смртницима било недостижно и забрањено. Покушао је да, јашући Пегаза, одлети на Олимп међу богове.

Зевс је овај покушај сматрао нечувеном дрскошћу, па је послао огромног обада да угризе Пегаза. Коњ се тргао и збацио јахача који је пао на земљу и, ударивши главом о стену, изгубио разум. До краја живота Белерофонт је сам лутао светом избегавајући људе ■

СИЗИФ

Оснивач града Ефире – која је касније променила име у Коринт, како се и данас назива – Сизиф је био и њен први краљ, праунук Деукалиона, јединог преживелог у Великом потопу, унук Хелена, праоца свих Грка и син Еола, родоначелника Еољана. Важио је за најмудријег и најлукавијег човека у тадашњој Хелади.

Поседовао је велика стада крава, али у његовом суседству живео је опаки Аутолик који је за себе тврдио да је син бога Хермеса, гласника богова и заштитника путника, трговаца, али и лопова. Аутолик је био вешт у крађи, што се приписивало његовој способности дарованој од Хермеса да белу стоку претвара у црну, рогату у нерогату и обрнуто. Сви су се суседи жалили да их неко поткрада, али нико није могао да нађе крадљивца

или да докаже да је то Аутолик на кога се сумњало. Лукави Сизиф досетио се да у папке својих крава уреже знак. После прве следеће крађе није било тешко пратити трагове до Аутоликових стаја.

У то време врховни бог Зевс отео је Егину, кћерку речног бога Асопа. Однео је на острво које се тада звало Енона, а по Егини је добило име које и данас носи. Егина је Зевсу родила сина Ајака, чувеног јунака, чији су синови били прослављени Пелеј и Теламон, а унуци најславнији јунаци под Тројом: Ахил и Велики Ајант.

Егинин отац Асоп био је веома забринут због нестанка своје кћери, па је обилазио Хеладу тражећи је и тако стигао до Коринта. Лукави Сизиф, који је неким случајем знао тајну, тражио је да Асоп снабде Акрокоринт изворoм питке воде пре него што му открије шта је било са његовом кћерком. Када је Асоп створио извор Пеирена на коринтском акрополју, у близини Афродитиног храма, Сизиф му је саопштио да му је Зевс отео кћерку. Веома мудар, Сизиф је овога пута био неопрезан и није очекивао колико ће то бурну реакцију изазвати код врховног бога. Зевс је због обелодањене тајне имао неприлике са Асопом, али вероватно још више са својом љубоморном женом Хером, па је одлучио да Сизифа казни за пример осталим људима колико да знају да се тајне богова не смеју одавати. Наредио је богу Танатосу да Сизифа одведе у подземни свет.

Сизиф је био толико лукав и вешт да је успео да насамари бога Танатоса и затвори га у подрум. Од тренутка када је Танатос заробљен, људи су престали да умиру, али и да поштују богове и да им приносе жртве. Цео поредак ствари био је доведен у питање, па је Зевс послао бога рата Ареса да ослободи Танатоса. Ослобођени Танатос зграбио је Сизифову душу и однео је у Хад.

Тако се Сизиф нашао у подземном свету из кога нема повратка, али... Својој жени Плејади Меропи, кћерки бога Атланта, наложио је да не одржава погребне обреде и да не приноси уобичајене жртве подземним боговима. Кад је изведен пред владаре подземног света Хада и Персефону, који су били веома забринути због непоштовања обичаја, речити Сизиф успео је да их убеди да је неопходно да се на три дана врати на земљу, изгрди своју жену и наложи јој да сахрану обави како обичаји налажу.

Када се нашао у својој кући, ни на крај памети није му било да се врати у тужно подземно царство. Уживао је у животу, а због лукавства којима је обмануо богове, још мање их је поштовао.

Разбеснели Хад поново је послао бога смрти Танатоса да по сваку цену доведе Сизифову душу у подземни свет. Овога пута Танатос је био опрезнији. Када је, на једној гозби, од испијеног вина Сизифу попустила пажња, зграбио га је и однео. Овога пута никаква лукавства нису могла да помогну. Богови нису волели да се ремети поредак ствари и Зевс је одлучио да за сва времена упозори људе на то, па је Сизиф кажњен да уз брдо ваља огроман камен. Али, сваки пут када би стигао до самог врха, камен би се скотрљао у подножје и он би почињао из почетка.

Сизифова жена Меропа, осрамоћена што једина од Плејада има мужа у подземном свету, побегла је од својих шест звезданих сестара на ноћном небу и никада је више нико није видео. (Једна од седам Плејада заиста је нестала са неба око 2000. године пре наше ере.) ■

А. Дудуковић

БЕЛЕРОФОНТОВИ УНУЦИ ПОД ТРОЈОМ

Глаук и Сарпедон, унуци Белерофонта, учествовали су у Тројанском рату на страни Тројанаца. Ликија је била савезник Троје, а Сарпедон и Глаук предводили су њихове трупе. Глаук је био син Хиполоха, ликијског краља, сина Белерофонтовог. Истакао се храброшћу под Тројом и чак се усудио да се сукоби са страшним Диомедом, једним од најбољих ахајских јунака. Али, пре него што су укрстили оружје, јунаци су препознали један другог и прекинули сукоб. Њихови дедови били су пријатељи и они су одлучили да се не боре међусобно и да на бојном пољу избегавају један другога. Као знак старог породичног пријатељства, разменили су оружје. Глаук је дао златно, које је вредело стотину волова, а заузврат добио бронзано у вредности десет волова. Али, поклон је поклон.

Сарпедон је био син Белерофонтове кћерке Лаодамије и самог Зевса. И он се истакао јунаштвом у борбама под Тројом, како у нападима на лађе, тако и када је спасавао највећег тројанског хероја Хектора када га је Велики Ајант онесвестио бацивши на њега огромну стену. Али, када се сукобио са Патроклом, судбина је одредила његову смрт.

Зевс је волео Сарпедона највише од свих својих синова који су живели у то време, али чак ни врховни бог није могао да измени судбину. Све што је могао да учини било је да пошаље богове Хипноса и Танатоса да Сарпедона однесу са бојног поља у Ликују где је бар достојно сахрањен ■

ХИМЕРА И ЊЕНА ПОРОДИЦА

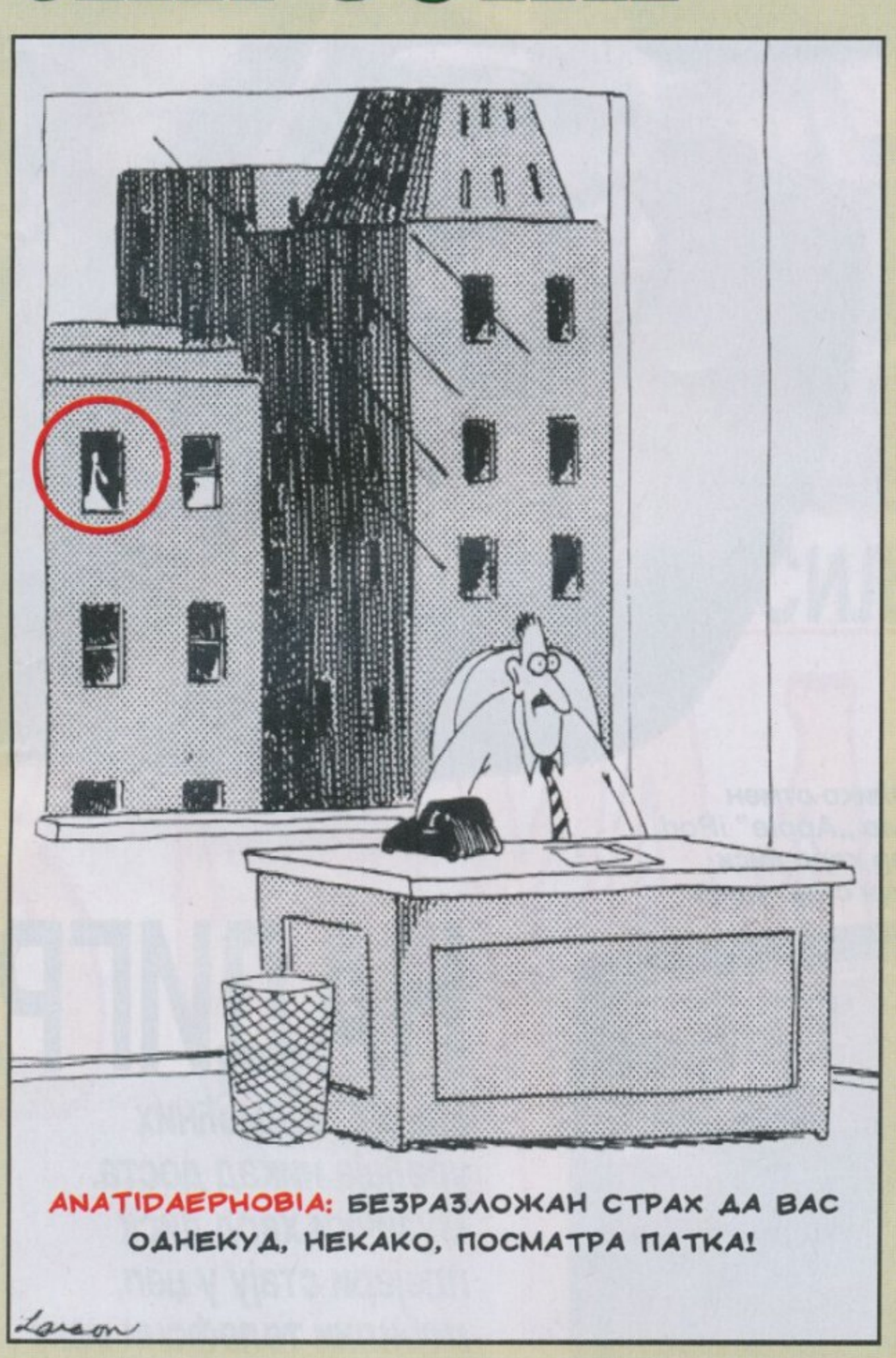
Химера је била страшно чудовиште, дете још чудовишнијих родитеља. Отац јој је био Тифон, син Геје, богиње земље, и Тартара, бога најтамнијег понора који је лежао испод подземног света. Тифон је био див са стотину змајевих глава, а имао је глас час људски, час налик на псећи лавеж или рикање бика. Мајка Химерина била је Ехидна, полужена-полузмија.

Химерина браћа били су страшни троглави пас Кербер, који је чувао улаз у подземни свет, и двоглави пас Орто, а сестре Хидра и Сфинга. Хидра је имала змијско тело и девет змајевих глава, а живела је у мочварама код града Лерна у Аркадији. Убио ју је Херкул.

Сфинга је имала женску главу, тело лава и птичија крила. Настанила се на брду изнад Тебе и пролазницима постављала загонетке. Погрешан одговор доносио је пролазнику смрт, а то се редовно и дешавало. Ове напасти Тебу је ослободио Едип, решивши загонетку, а Сфинга се бацила у понор. Ни Химера се није разликовала од својих најближих. Имала је три главе – лављу, змијску и главу дивокозе – и све три су бљувале ватру ■

ЧУДЕСНИ СВЕТ

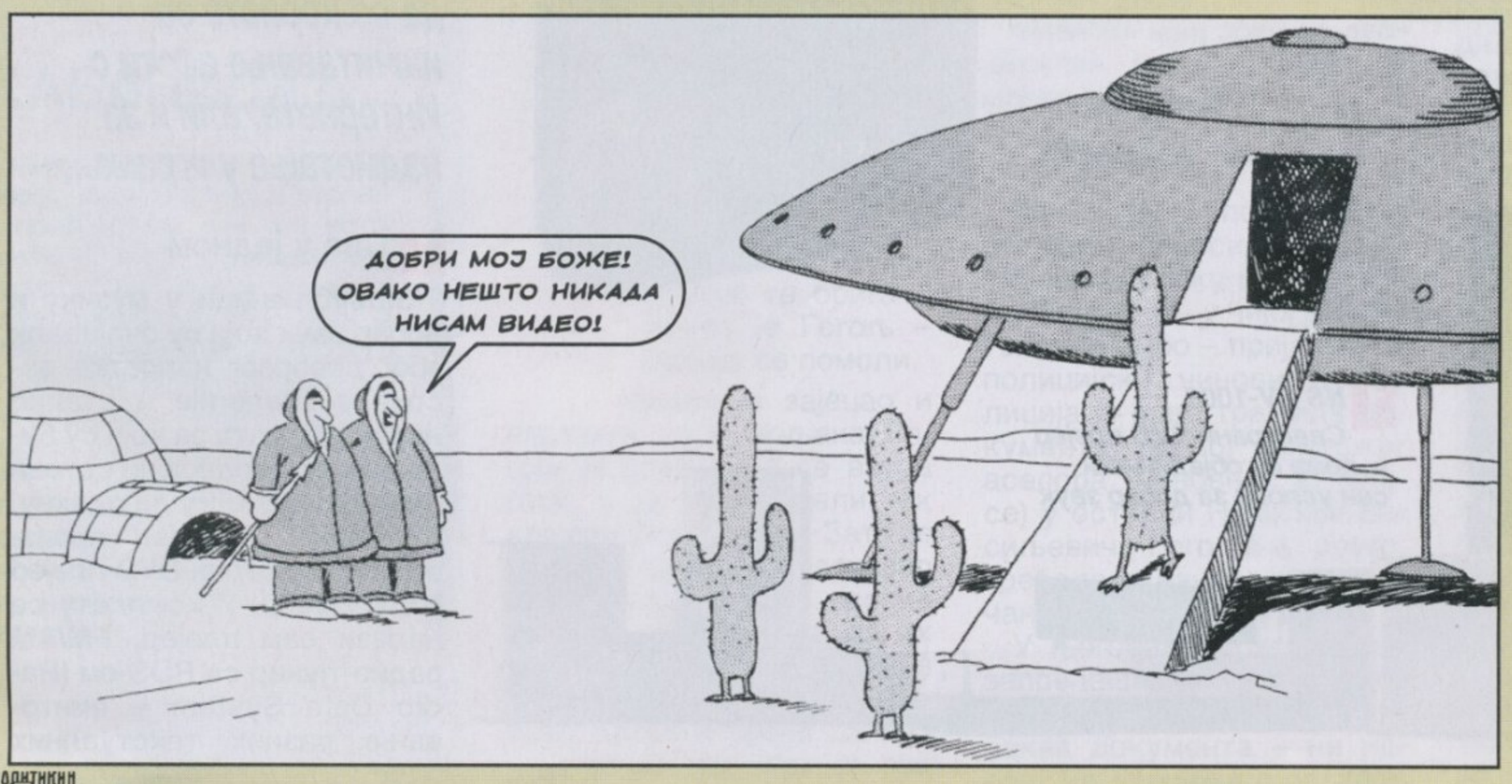
ГЕРИЈА ЛАРСОНА

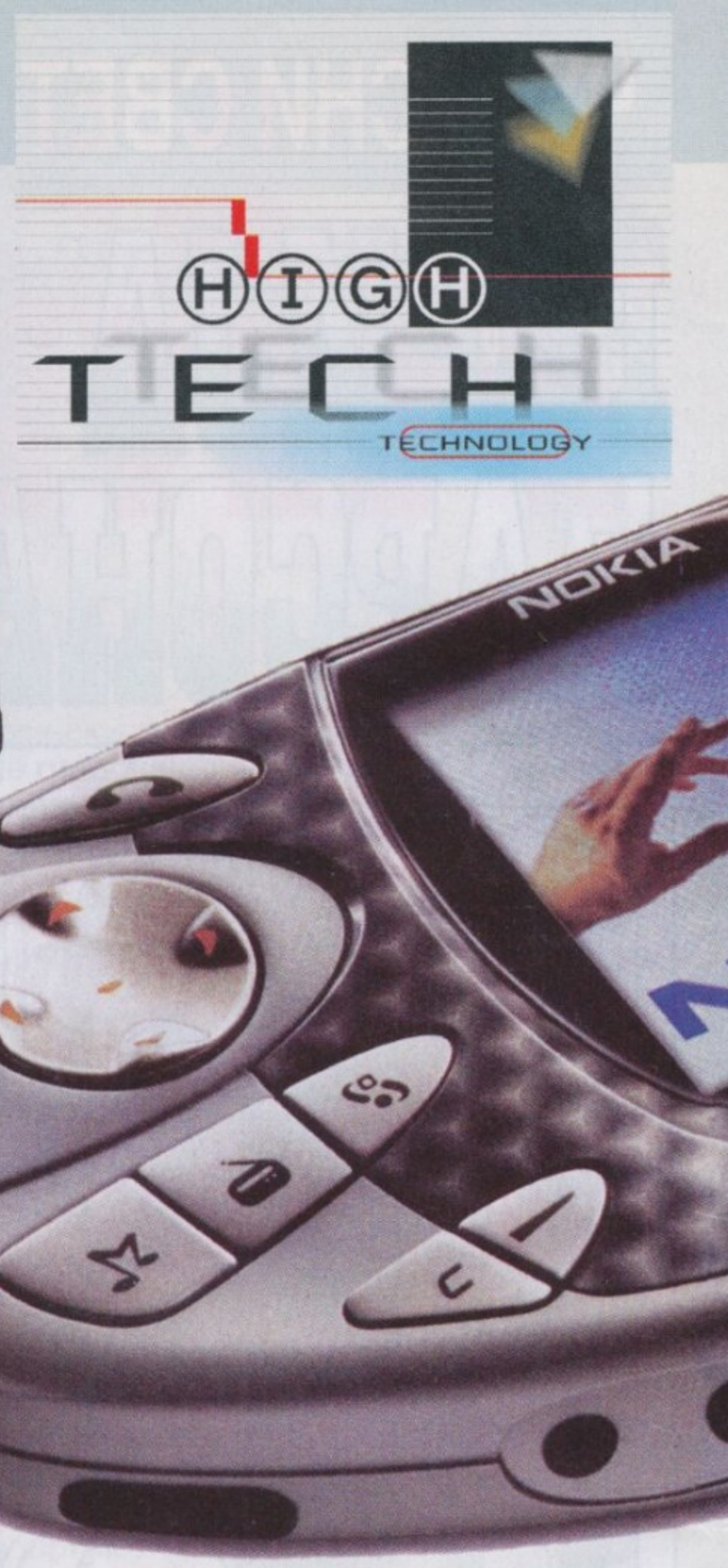
„ШЕФЕ, ОВДЕ ЈЕ ЈЕДАН ГОСПОДИН КОЈИ ТВРДИ ДА ЈЕ НЕКИ ВАШ ПРЕДАК СВОЈЕВРЕМЕНО ОТВОРИО ЊЕГОВ ГРОБ, И САДА, ПОШТО СТЕ ВИ ПОСЛЕДЊИ ОСТАЛИ ОД БЕЈЛИЈЕВИХ, ОН ПОМИЊЕ НЕКО ПРОКЛЕТСТВО... ДА ГА ПУСТИМ?"

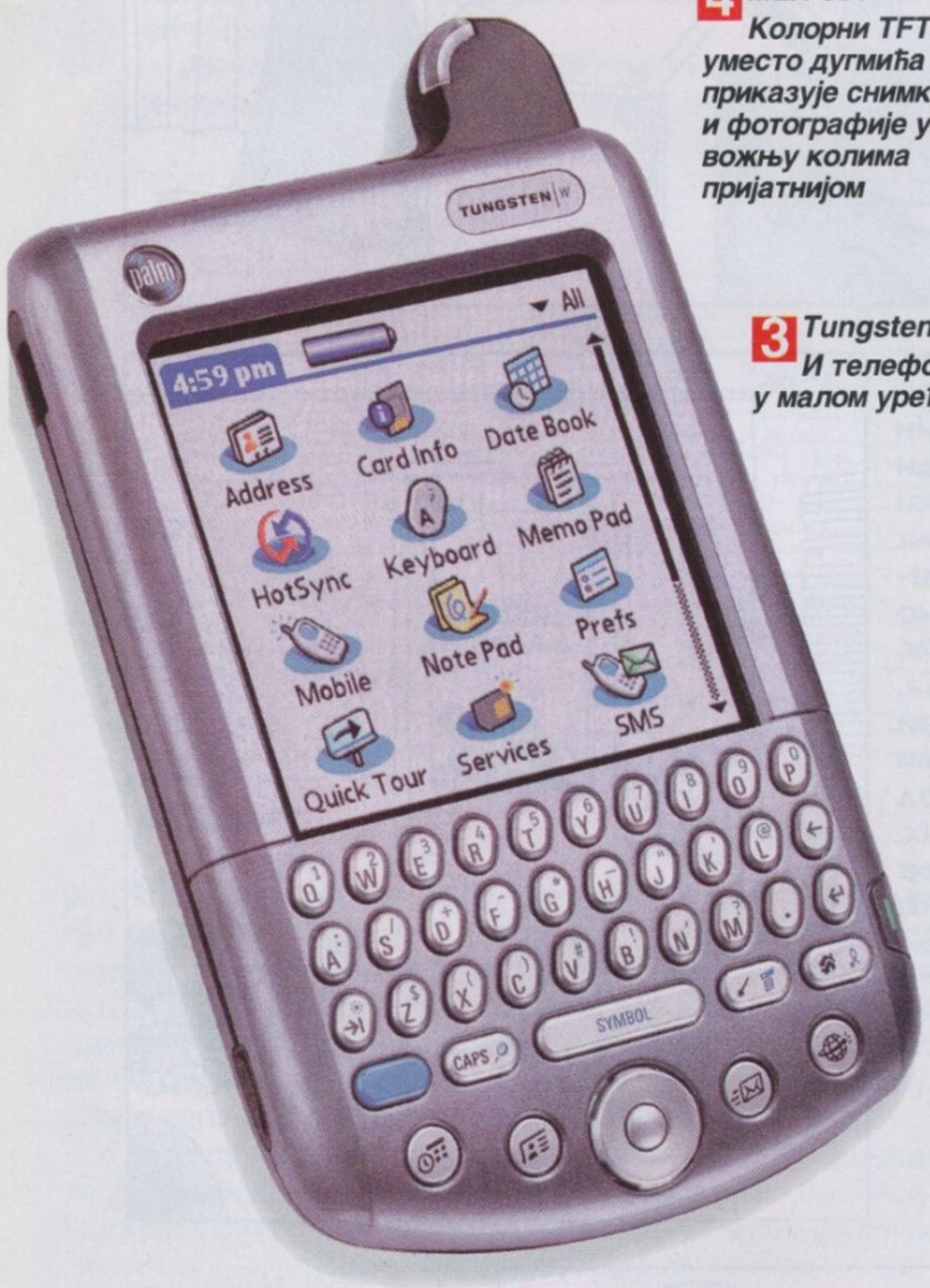

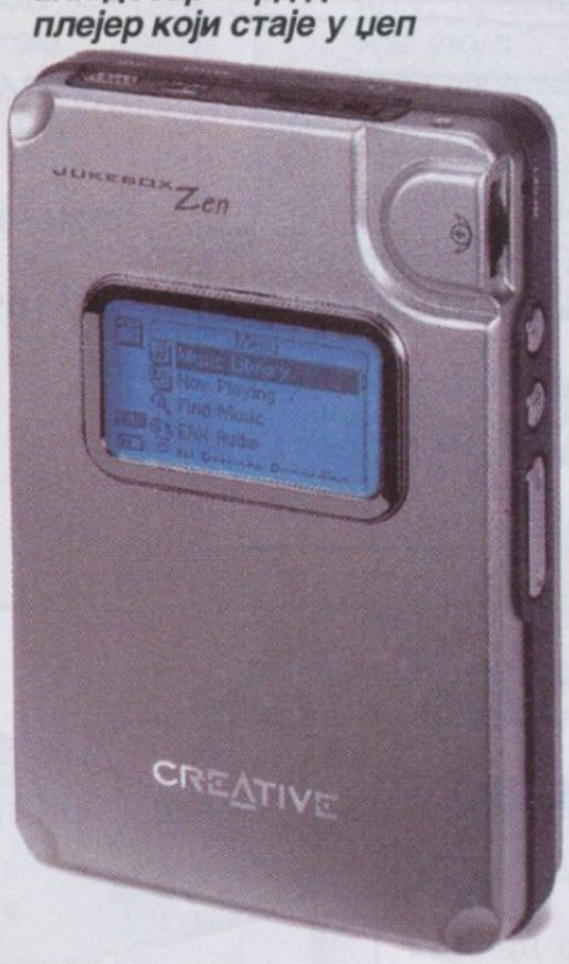

4 ***MEX-5DI***
Колорни TFT дисплеј уместо дугмића који приказује снимке и фотографије учиниће вожњу колима пријатнијом

3 ***Tungsten W***
И телефон и рачунар у малом уређају

2 ***Zen***
Не толико отмен и мали као „Apple" iPod, али добар хард диск плејер који стаје у џеп

НАДИГРА

Малих, свемоћних уређаја никад доста. Музички хард диск плејери стају у џеп, мобилни телефони могу да се користе за ишчитавање вести с Интернета, али и за надметање у играма...

1 **Све у једном**

Заљубљеници у музику и добар звук који су очајавали због пребрзог напретка високе технологије и стално нових формата за које су били потребни одвојени сетови опреме сада могу да одахну. Компанија „Pioneer" произвела је свестран DVD плејер NS DV-1000. У комплету се налази сам плејер, FM/AM радио-тјунер са RDS-ом (Radio Date System – емитовање разних текстуалних

1 ***NS DV-1000***
Свестрани DVD плејер у коме су обједињени сви услови за добар звук

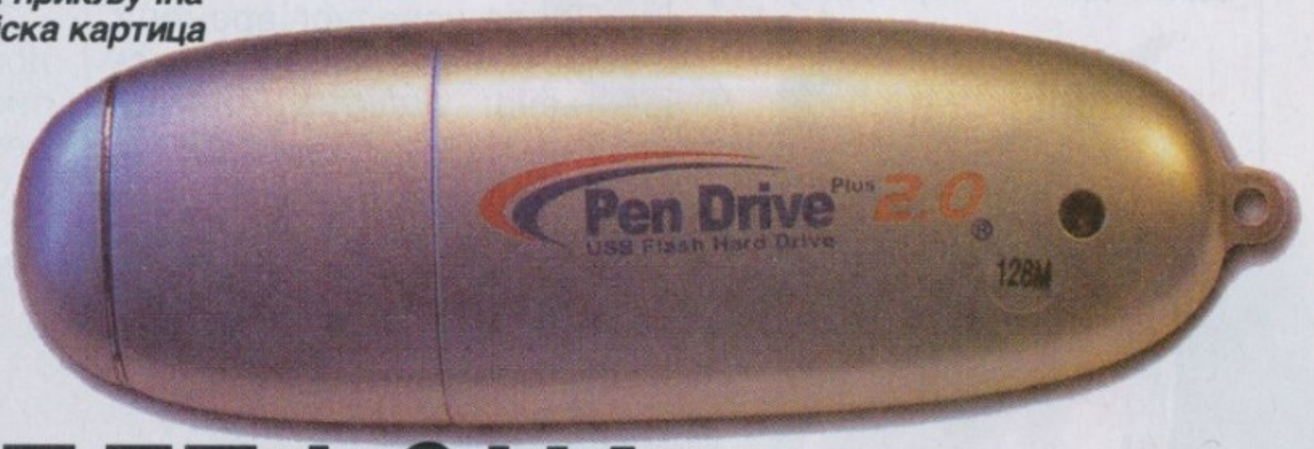

7 *Game Boy Player*
Уживање и забава на великом телевизијском, уместо малом екрану

5 *N-Gage*
Надметање у игрицама преко мобилног телефона с удаљеним саиграчем

6 *Pen Drive 2.0*
Брза прикључна меморијска картица

ВАЊЕ ПРЕКО ТЕЛЕФОНА

података уз сигнал радио -станице), пет сателитских звучника, сабвуфером и даљинским управљачем.

Цена – око 600 евра

2 Плејер у џепу

Стручњаци компаније „Creative“ изумели су нови MP3 хард диск плејер величине 76×112, 6×24,5 милиметара и тежак 286 грама који може да се носи у џепу јакне. Назван је Zen, изгледа лепо највише због алуминијумске оплате, садржи 20 гигабајта хард диска и има способност да убележи око 8000 песама.

Цена – око 500 евра

3 Рачунар + мобилни телефон

Tungsten W, уређај у коме су обједињени минијатурни рачунар и мобилни телефон, производ је компаније „Palm“. Уз уобичајене телефонске разговоре и размену порука, може да се користи и за слање електронске поште и „шетање” по Интернету. Има минијатурну тастатуру, а садржи и устаљене апликације за ручне рачунаре тако да везе могу да се пребацују, заказују или отказују састанци.

Цена – око 900 евра

4 Пријатнија вожња колима

Компанија „Sony“ само мало је високом технологијом зачинила класични тјунер за кола и добила MEX--5DI. Уместо обичних дугмића MEX има колорни TFT дисплеј високе резолуције који може да приказује различите мотиве и фотографије, а захваљујући камери која долази са меморијском картицом–прикључком, снимци на кратко могу да се виде одмах.

Цена – 1500 евра

5 Игрице на мобилном

„Nintendo” Game Boy Advance доказао је да се игрицама може забављати на портабл-уређајима, а компанија „Nokia“ отишла је корак испред са својим новим производима. N-Gage више је конзолица за играње него мобилни телефон с дисплејом у боји и гејмпед контролором. Игрице за N-Gage захтевају и много мање меморијске картице које могу да се убаце кроз посебан отвор са стране. GPRS могућности обезбеђују право уживање у мултиплејер игрицама и надметање са удаљеним саиграчем, док Bluetooth хардвер омогућава брзу акцију.

N-Gage је испробан, али га још нема у продаји тако да је и цена непозната.

6 Нестанак флопи диска?

Продор дигиталних камера и MP3 плејера на тржиште готово да је у потпуности избацио флопи дискове. Руку на срце, разлози су оправдани јер која слика или MP3 може да стане на један флопи? Замена за њега је Pen Drive 2.0, брзоразвијајућа прикључна меморијска картица која омогућава једноставно прикључивање на USB порт за снимање са или на рачунар.

Цена – око 120 евра

7 Играње на великом ТВ екрану

Иако Game Boy Advance сасвим лепо може да се игра на портабл-уређајима, стручњаци из куће „Nintendo” су га унапредили, па преко Game Boy плејера у игрицама може да се ужива и преко великог телевизијског екрана.

Цена за GameCube још није одређена ■

С. Делибашић

КАД СЕ

ГОДИНЕ 1847. ЗНАЧАЈАН ПРОНАЛАЗАК НАЗВАН МИКРОСКОП ПОМОГАО ЈЕ ДА СЕ РЕШИ ЈЕДНО ОД НАЈЧУВЕНИЈИХ УБИСТАВА ИЗ СТРАСТИ 19. ВЕКА КОЈЕ СЕ ДЕСИЛО У ПЛЕМИЋКОЈ ПАЛАТИ У НАЈОТМЕНИЈОЈ ЧЕТВРТИ ПАРИЗА

Шарл-Луј Теобалд, војвода од Шоазел-Праслена, оженио се 1824. године са Фани, кћерком једног од Наполеонових генерала. Она је имала шеснаест, младожења деветнаест година. Војвоткиња Фани била је лепа жена ватрене природе, али се до своје тридесет четврте године, пошто је на свет донела деветоро деце, прилично угојила и наборала. Војвода, повучен и затворен човек, све је теже подносио напраситост своје супруге и престао је да с њом дели постељу.

Њихов брак постао је још мучнији када је привлачна, млада Анријет Делизи дошла за дадиљу њиховој деци јер су у домаћинству убрзо сви видели да се војвода у њу заљубио. Није познато да ли су се њих двоје одмах зближили, али је војвоткиња била убеђена да јесу и наредила је мужу да девојку отпусти.

Војвода је одговорио да ће, ако девојка оде, отићи и он. Војвоткиња му је написала неколико писама из којих се видело да су војводу и раније привлачиле друге жене, али се, такође, видело да га она, упркос свему, и даље воли.

После извесног времена војвоткињина воља је испуњена: дадиља Анријет Делизи добила је отказ, и то без препоруке неопходне за службу у другој породици. Али, и војвода је истерао своје и наставио да се виђа са Анријет чиме је у париском високом друштву изазвао бујицу оговарања.

Војвоткиња Фани де Шоазел-Праслен била је поносита жена и, мада је мужа и даље волела, јуна 1847. године саопштила му је да ће тражити развод и добити га на основу његове прељубе с дадиљом. Војвода, који такав расплет није очекивао, полудео је од беса.

За то је имао и добар разлог: у случају развода изгубио би једним ударцем и децу и положај у друштву. У Француској онога времена свако је могао да има ванбрачну децу, али тајно. Развод због прељубе, без обзира на титулу и богатство, био је прворазредни и неопростиви скандал.

Крици и звоњава

Увече 17. августа војвода је отишао код Анријет и кући се вратио у раним јутарњим сатима. И, док је свитало, палатом се разлегао продорни крик од кога је послуга поскакала из кревета. Затим се огласило звоно повезано с војвоткињиним апартманом. Када су слуге дотрчале, затекле су војводу како стоји на прагу спаваће собе, са крвавим ножем у руци, и како виче: „Убио сам је, убио сам је!“

Војвоткиња је лежала на поду, у крви, са 62 убода ножем по телу. Војвода је одмах ухапшен и оптужен за убиство. Суђење је почело 24. августа 1847. године и трајало је 20 дана. Сведочења су била запањујућа. Сведоци су говорили о војводиној љубоморној природи, о његовом страху да ће га жена оставити, о његовом страху да ће изгубити децу. Сведочења су била и крајње интимна: о војводиној импотенцији, о његовим перверзијама, о његовим страховима да ће га жена отровати.

Адвокати су, међутим, имали проблем: како да одбране свог клијента када је он признао да је убио своју жену? Одговор је био једноставан: војвода је био луд. Адвокати су тврдили да је он, због своје болести, био неурачунљив у тренутку када је извршио злочин.

Тужилац је, међутим, имао још једно сведочење: сведочење лекара Пола Фоделера, који је, користећи се новим проналаском, микроскопом, открио да је војвода, када је убијао своју жену, био потпуно свестан онога што ради.

Фоделер је, наиме, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама чарапе, а када је изашао, чарапе су биле прљаве. Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама ципеле, а када је изашао, ципеле су биле прљаве. Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама панталоне, а када је изашао, панталоне су биле прљаве.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама кошуљу, а када је изашао, кошуља је била прљава.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама капут, а када је изашао, капут је био прљав.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама шешир, а када је изашао, шешир је био прљав.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама рукавице, а када је изашао, рукавице су биле прљаве.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама штап, а када је изашао, штап је био прљав.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама наочаре, а када је изашао, наочаре су биле прљаве.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама сат, а када је изашао, сат је био прљав.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама новчаник, а када је изашао, новчаник је био прљав.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама марамицу, а када је изашао, марамица је била прљава.

Фоделер је, такође, открио да је војвода, када је ушао у спаваћу собу, имао на ногама...

ВОЈВОДА ЗАЉУБИ

њином собом, па још један врисак. Чинило се да су у просторије господара упали разбојници.

Војводин лични слуга и војвоткињина собарица на прстима су се дошуњали до врата војвоткињине собе и чули тресак као да се нешто тешко срушило на под. Куцнули су на врата и, како није било одговора, гласно су позвали војвоткињу. Нико им није одговорио. Покушали су да отворе врата, била су закључана.

За то време остала послуга истрчала је у врт да би бар нешто видела на прозору војвоткињине собе. А на њему се отворио шалон и слуге су угледале војводу од Шоазел-Праслена. Изгледало је да је и он чуо лопове и улетео у собу своје жене. Слуге су потрчале у кућу, па на спрат да би му помогле у борби с пљачкашима.

На поду, пресеченог грла

На њихово запрепашћење, врата собе била су сада отворена. Намештај је био испревртан, а по зидовима крв. Војвоткиња је седела на поду наслоњена на кревет и била је очигледно мртва. Грло јој је било пресечено, лице у подливима од снажних удараца.

Док је послуга, слеђена од ужаса, беспомоћно зурила у војвоткињу, у собу је ушао војвода и крикнуо када је угледао своју мртву и искасапљену жену. „Неко је убио моју драгу Фани!“, завапио је. „Трчите по лекара!“ Успео је и да каже како га је бука малочас пробудила.

Два жандарма која су тада случајно пролазила приметила су да су главна врата палате широм отворена и зато су ушли да се распитају шта се то догађа. И палата у Улици Фобур-Сент-Оноре, у тада и данас најотменијој четврти Париза, убрзо је врвела од полицајаца. Међу њима се налазио и комесар Алар, наследник чувеног Ежена-Франсоа Видока на челу Сиртеа, француског Скотланд јарда.

Чији је пиштољ?

Алар је веома брзо одбацио претпоставку о лоповима и разбојницима: војвоткињин скупоцени накит био је нетакнут, а он лично испод софе је нашао корзикански пиштољ огрезао у крви. „Зна ли неко коме ово оружје припада?“, упитао је Алар све присутне. „Да, мени“, одговорио је војвода на велико запрепашћење комесара Алара који је поставио друго питање: „Како се ваш пиштољ нашао тамо?“

Војвода је испричао да су га пробудили женини позиви у помоћ, па је улетео у њену спаваћу собу машући пиштољем. Видевши да Фани лежи обливена крвљу, бацио је пиштољ да би њу подигао при чему је окрвавио своје ноћно рубље. А када је схватио да је Фани мртва, вратио се у своју собу да би спрао крв с пиџаме.

Ова прича могла је да прође осим, наравно, оног што је рекао послузи – да се управо пробудио. Инспектор Алар пошао је према војводиној соби показујући му трагове крви који су водили до њених врата. Војвода је рекао да је, док се враћао да опере пиџаму, с њега капала женина крв.

И ово је могло да прође да стање његове собе није указивало на његову кривицу: ту су се налазили марамица натопљена крвљу, окрвављена дршка бодежа и комадић крвавог ужета. А када је одсечено парче канапа за повлачење звона из војвоткињине собе нађено под војводином кошуљом, инспектор Алар је објавио да је војвода ухапшен.

А шта ако је војводина прича била истинита? Или да је он остао при тврдњи да говори истину. Да ли је постојала и једна једина тачка која би, ван сваке сумње, могла да докаже да војвода лаже?

Војвода је могао да каже како га је послуга погрешно схватила када је мислила да је рекао да га је бука „малочас пробудила“. Могао је да тврди како се од шока када је открио своју убијену жену понашао неурачунљиво и у таквом стању узео крвљу натопљен канап звона из њене собе. Суд би му можда и поверовао. Можда и не би, али би свакако било тешко доказати да је он убио војвоткињу.

Длаке и кожа под микроскопом

Окрвављени пиштољ предат је угледном француском патологу Амброазу Тардијеу који је написао први трактат о вешању, разјаснио једно сложено убиство и открио такозване „Тардијеове мрље“, мрље крви што се стварају испод срца угушених особа. Полиција је од њега хтела да сазна да ли је пиштољ бачен у војвоткињину крв или је она њиме ударана по глави док није издахнула.

Доктор Тардије је веома савесно прегледао пиштољ, прво под увеличавајућим стаклом, затим под новом направом чије је име микроскоп. И прво што је открио било је неколико смеђих власи косе код дршке пиштоља и делић кожног ткива код браника обарача.

Посматрањем под микроскопом нашао је на пиштољу корен људске власи и још делића људског кожног ткива. Један од тих делића се, када је загрејан, истопио и на папиру оставио масну мрљу. Осим тога, неке од рана на челу покојнице нанете су тупим предметом као што је дршка пиштоља. Укратко, сумње више није било. Микроскоп је утврдио да је војвоткиња убијена ударцима дршке пиштоља.

Шта се заиста догодило

Тардијеов медицински налаз тачно је открио шта се догодило онога праскозорја у палати Шоазел-Праслено-вих. Војвода се тихо увукао у спаваћу собу своје супруге, вероватно кроз купатило, у намери да је убије једним ударцем оштрог бодежа. Када јој је пришао, или га је напустила храброст или се војвоткиња пробудила кад се он нагнуо над њу.

Оштрица бодежа нанела јој је дубоку рану на врату, али није пререзала душник, па је она вриснула и почела да се бори за живот. Муж јој је бодежом задао још неколико рана, затим је по глави почео да је удара дршком пиштоља. Док је с кревета клизила на под, тешко рањена жена угризла га је за ногу– лекарски преглед открио је на војводиној нози трагове зуба.

До тада је већ сва послуга била на ногама, слуга и собарица куцали су на вратима војвоткињине собе. Војводин првобитни план да жену убије и отвори улазна врата да би случај личио на пљачку морао је да отпадне. Уместо тога он се из женине собе извукао кроз отворени прозор.

Умакао правди

Док је за собом затварао шалоне, у врту је угледао узнемирену послугу и побегао у своју спаваћу собу. И направио је још једну велику грешку када је улетео у женину спаваћу собу пуну послуге, рекао да се малочас пробудио и крикнуо видевши њен леш.

А када је стигла полиција и он био принуђен да своју причу промени, знао је да му се измакла последња могућност да се некажњено извуче. Није успео да изврши савршени злочин, али је ипак умакао правди.

Пре него што је спроведен у затвор Луксембург, војвода од Шоазел–Праслена успео је да прогута извесну дозу арсеника од које је три дана касније умро одбијајући да призна убиство. Захваљујући микроскопу у рукама доктора Тардијеа, то није ни било неопходно ■ ***Бојана Дожић***

Илустровао Војислав Васиљевић

ЖИТАРИЦЕ ИЗ АМАЗОНСКЕ ПРАШУМЕ

У једној телевизијској емисији чула сам да су на подручју Амазона некад била плодна поља. Знате ли нешто више о томе?

Душан Д.
Београд

Од делте Амазона и узводно уз ток реке, где се данас простиру прашуме, пре 600 година таласала су се житна поља, утврдили су агрономи са Универзитета у Илиноису. Они су дуго проучавали земљиште на простору насеобина бивших цивилизација Маја, Астека и Инка, све док дубоко под земљом нису наишли на слој црнице са остацима семена разних житарица, чак и на бусенове ражи, жита и јечма. Даља истраживања показала су да су древни народи још пре 1400 година знали да земљу треба да хране како би боље рађала, да су палили стрништа и посипали земљу стајским ђубривом. Иако је оруђе за обраду било примитивно, агрономи мисле да су приноси били богати јер су површине црнице биле непрегледне ■

СВАКЕ НЕДЕЉЕ НА РТВ ПОЛИТИКА

ПОЖУРИ ПОЛАКО

Деца, Чуперко и Родићи

„Пожури полако“, нова емисија дечијег програма РТВ Политика недељом у 11 часова плод је ауторске радионице Родић коју чине Нађа Родић, глумица, Сандра Родић-Јанковић, глумица и редитељ, и Алек Родић, глумац и члан позоришта „Душко Радовић“ у Београду. Свака епизода „Пожури полако“ прича је за себе, у свакој емисији расправља се о другој теми – о родитељима, учењу, спорту, о хигијени...

Деца учествују у емисији, из недеље у недељу гостује други вртић или школа. Посебну причу имају Чуперко и Алек који стално расправљају о задатој теми. Лутак Чуперко је толико стваран да неки гледаоци мисле да је он у ствари жив глумац.

Недељом у 11 часова

МЛЕКО У ТЕТРАПАКУ

Да ли можеш да ми кажеш кад је почело да се продаје млеко у тетрапаку?

Филип Јовић
Београд

Џон ван Вормер, власник фабрике играчака у Толеду, у америчкој држави Охајо, отворио је једног дана фрижидер да би узео млеко, али боца му се омакла, а млеко се разлило по кухињи. Дуго је Ван Вормер размишљао о томе како би било практично када би се млеко паковало у пластификован картон. Чим је 1915. године направио „пјур-пек“, како је назвао свој изум, пожурио је да га пријави и патентира. Наредних десет година мучио се док није смислио како да се начини машина за прављење тетрапака. Али, изум овог произвођача играчака није баш одушевљено прихваћен јер су Американци, и не само они, више волели да млеко купују у боцама. Све већа потражња млека и цене стакла које су расле ишле су Ван Вормеру у корист. Убрзо су и друге фабрике почеле масовно да праве тетрапак за „паковање“ млека. То није спречило Џона ван Вормера да се и сам обогати: почетком 1950. године његова фабрика дневно је правила двадесет милиона тетрапака ■

КОПЉЕ СУДБИНЕ

Да ли је Адолф Хитлер поседовао неке значајне предмете као што је, на пример, копље којим је Исус прободен. Како је дошао до њих. Унапред хвала.

МИЛЕ
из Љубиша

Адолф Хитлер, један од најстрашнијих диктатора 20. века, политичар који је на сурови, тачније разарајући начин, можда најбитније утицао на ток новије историје, рођен је 20. априла 1889. године у месту Браунау, северно од Линца.

Рано је отишао од куће и извесно време зарађивао за живот сликајући аквареле и разгледнице града у који се доселио – Беча – безуспешно покушавајући да упише ликовну школу. Ко зна у ком би правцу кренули историјски догађаји да му је пошло за руком да постане студент сликарства! Управо у то доба Хитлер је прочитао легенде о Светом гралу, али и причу о такозваном Лонгиновом копљу или Копљу судбине.

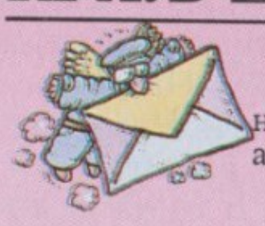
Прича каже да је римски центурион Гај Касије, касније назван Лонгин Копљоноша, згрожен мукама распетог Исуса Христа, зарио копље у његов десни бок да би му прекратио муке. Такав поступак био је уобичајен међу римским војницима на бојном пољу: тако су проверавали да ли је рањени непријатељ мртав јер из мртвог тела крв не тече. Међутим, из Исусовог тела потекли су крв и вода и у том чудесном тренутку ослабљени вид Гаја Касија нагло се поправио. Касније је овај Римљанин прешао у хришћанство, али много занимљивија од његове јесте прича о даљој судбини копља које је употребио на Голготи, а дословно је опчинила Хитлера.

Стицајем околности, током следећих векова, то копље је прелазило из руке у руку разних европских владара. Поменимо највеће, а то су Константин Велики, Аларик Поносити, Теодорик Визигот, Јустинијан, Карло Велики, Фридрих Барбароса, Фридрих II... Наравно, сви су они веровали у магијску моћ копља. Оно је најзад завршило у рукама владара из Хабсбуршке династије и када је Хитлер почео да се занима за његову историју, налазило се у Бечу у музеју Хофбург. Чињеница да се предмет који је тако дубоко повезан са светском историјом налази у његовој близини, узбудила је Хитлера који је већ тада сасвим уронио у мистику – између осталог, сматрао је да је реинкарнација злогласног великаша Ландулфа од Капуе из 9. века – тако да је један од првих потеза које је начинио када је дошао на власт била да копље пренесе ближе себи, у Немачку, тачније у Нирнберг. После Хитлерове пропасти Немачке, копље је ипак враћено у бечки музеј, али овде треба споменути и то да је Хитлерова опчињеност Копљем судбине била само једна карика у ланцу стварања „магијске“ државе – Немачке.

Хитлер и људи око њега дубоко су веровали у своје мистично порекло, долазак Натчовека, теорију о вечитом леду, а занимљиве су биле и њихове везе с Тибетом. Од доласка Хитлера на власт Немци су уприличили бројне експедиције на Тибет, између осталог и зато што су тамошњи калуђери наводно поседовали тајне књиге о пореклу људи. Колико је та веза била јака, сведочи и податак да је нацистички знак – свастика – био, у ствари, тибетански симбол. Коначно, када су борци руске Црвене армије 1945. године у Берлину сломили последњи отпор немачких трупа, међу мртвим непријатељима нашли су готово хиљаду Тибетанаца...■

КРАЉ ЕЛВИС

Драги Забавниче!
Обожавам Елвиса! Молим те да објавиш речи његове песме „Always On My Mind“ (можеш и акорде). Елвис је краљ!
Поздрав

Јаков Милосављевић
Устаничка 135
Београд

Always On My Mind

D A
Maybe I did't treat you
Hm D G
Quite as good as I should have
And maybe I didn't love you
Quite as often as I could have
G D
If I made you feel second best
G D Em A
Girl I'm sorry I was blind,
A Hm A7 D Em, Fism, G
You were always on my mind
G A7 D
You were always on my mind.
And maybe I didn't hold you
All those lonely, lonely times
And I guess I never lod you
I'm so happy that you're mine.
Little things I should said and done
I just never took the time
You were always on my mind
You were always on my mind.
D, A Hm G
Tell me, tell me
D Em G, A7
That your sweet love hasn't died
Give me, give me one more chance to keep you satisfied.
A D
I'll keep you satisfied

(Иначе, ову песму компоновао је амерички кантаутор Вили Нелсон)

ЈЕРУСАЛИМ, ГРАД МИРА И РАТА

Волео бих да нешто више сазнам о Јерусалиму и његовој вероватно занимљивој историји.

Милан Ш.
Зрењанин

Јерусалим, град у данашњем Изреалу, јединствен је по томе што означава свето место за три вере: хришћанство, јудизам и ислам.

Зидине старог града опасују простор на коме је зачета читава данашња јеврејска, хришћанска и муслиманска цивилизација. На том месту налазе се најзначајнији историјски споменици као и места на којима су се, по предању, одиграли догађаји описани у светим књигама – Библији и Курану.

Једно од најпосећенијих места је остатак Соломоновог храма, западни зид, нама познатији као Зид плача. Јевреји из целог света долазе да се моле испред овог зида остављајући поруке на хартији у пукотинама зида. Овде се, такође, моле и хасиди-верници и са дугачким зулуфима, црном брадом и црним одорама и шеширима који личе на цилиндре.

Религија им не дозвољава да суботом раде, тако да су на шабат (субота) чак и лифтови и шпорети програмирани и намештени да раде сами. Петак је дан када се већина јеврејског становништва припрема за суботу јер шабат траје од петка увече до суботе увече. За то време људи се поздрављају са Шабат шалом што би у преводу значило мир за шабат.

Јерусалим у Христово доба, илустрација са насловне стране Света Библија, Нови завет, у издању Хиландарског фонда при Богословском факултету

Посетиоцима је такође занимљива улица којом је Христ прошао када је вођен на погубљење. Њено име је Виа долороса, што значи Пут суза. У улици су означена места на којима је Исус падао носећи крст. Данас се ту налази пијаца.

На брду Голгота, где је разапет Христ, данас се налази црква, а у рупу у земљи где је пободен крст посетиоци стављају руке.

За припаднике исламске вере значајна је џамија Ал Акша, после Мека и Медине највеће свето место муслимана, испред које се налази камен на коме су отисци копита Мухамедовог коња. Предање каже да су то отисци копита коња остављени пре него што се Мухамед винуо у небо. Значајна места за Јевреје су, поред западног зида, Давидов и Соломонов гроб.

Овај град има бурну историју, претрпео је рушења и освајања, а од 1948. године захватила су га чак четири рата.

Пре три хиљаде година Јерусалим је освојио јеврејски цар Давид. После Давидове смрти на власт долази Соломон који почиње да гради храм, „кућу за Божије име“. За то му је требало седам година, а радило је 183.300 људи. У то време то је било највеће светилиште.

Израел се после смрти цара Соломона дели на Краљевство Израел и на Јудеју чија је престоница био Јерусалим.

У 6. веку пре нове ере Вавилонско царство почиње да се развија и постаје велика и моћна сила. Године 587. владар Вавилона Набуходоносор разара Јерусалим и његове становнике тера у изгнанство. Обнавља га, 537. године, Персија која је у то време владала. Да би обновили храм, у Јерусалим се вратило 420.360 људи који су до тада били у изгнанству. Храм је био 516. године пре нове ере.

Александар Велики осваја Јерусалим 332. године и град остаје под туђинском влашћу све до 140. године пре нове ере. Грци

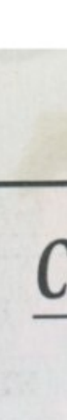
СВИРАЈМО РЕГТАЈМ!

Драги Забавниче!

Свирам клавир – ученик сам шестог разреда ниже музичке школе. Веома ми се допада регтајм и хтео бих да сазнам када је тај музички стил настао.

Андреја Христић
Павла Папа 9
Београд

Регтајм се сматра непосредним претходником џеза, а настао је крајем 19. века у САД, спајањем црначких песама и игара. Била је то музика за плес, најчешће извођена у баровима у којима су свирали обојени музичари. Реч регтајм сачињена је од две речи – rag, што значи крпа, али и задиркивање, и речи time, што значи време, а на известан начин говори о изразито синкопираном и веселом ритму ових композиција. У прво време регтајм је писан искључиво за клавир, а посебно је био популаран у Њу Орлеансу.

Током Првог светског рата регтајм прелази границе САД и доспева до европских концертних сала будући да су га прихватили и такозвани „озбиљни“ композитори међу којима су били Игор Стравински и Дариjус Мијо. Међутим, најпопуларнијим композитором регтајма сматра се самоуки црначки пијаниста Скот Џоплин (1868–1917) који је, између осталих композиција, написао и чувени „Maple Leaf Rag“ ■

РЕШЕЊА

ИЗБАЦИТЕ УЉЕЗА!

„Сто година самоће“ дело је Габријела Гарсије Маркеса (остало су дела Паола Коеља)

ПОГАЂАЉКА

Тејлор

ШИФРА

Тајна шифра гласи: 8 2 3 4

АНАГРАМ

Сандра Булок

ГЕОГРАФСКА ПЛЕТЕНИЦА

Куба, Баку, Лаба, Мали, Лима, Осло, Лаос, Келн, Дака.

СКРИВЕНА УКРШТЕНИЦА

Старина Новак, Велика завала, окато, ОТ, лан, Јохан Штраус, ав, так, Ест, е, Кири, респект, насртати, он, далеко, икада.

АНАГРАМ

Мајска ружа

храм 167. године претварају у палату посвећену грчким херојима. Град је обновљен под владом Хасмонејаца (140–63), а нова утврђења подигнута су од 164. до 135. године пре нове ере.

Римски владар Помпеј 63. године заузима град и за време римске владавине Јерусалим бива обновљен. Али, 70. године војсковођа, а касније цар Тит разара град и једино што остаје од храма је западни зид.

Цар Хадријан II подигао је у рушевинама Јерусалима нови град који је носио назив Aelia Capitolina. **У средњем веку, после краткотрајне владавине Персије, град заузимају Арапи. Према подацима с краја 12. века, Јерусалим је утврђен град у коме живи претежно становништво хришћанске вере.**

Од половине 13. века становништво града је арапско. Под турском влашћу (1517–1917) град се поново развија.

Нажалост, већ неколико година у Израелу се води рат око превласти у појасу Газе. Чести бомбашки напади узнемиравају становништво „града мира“ и других градова. Али, они се и даље међусобно поздрављају са шалом (мир) у нади да ће једнога дана заиста бити тако ■

на ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК **БРОЈ 2674**

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника” изашао је 28. фебруара 1939. године

Генерални директор Дарко Рибникар

Главни и одговорни уредник Зефирино Граси

Издаје ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines (PNM) d.o.o.

Штампа ПОЛИТИКА АД

Заменик главног и одговорног уредника Недељка Сташић

Ликовно графички уредник Душан Глушац

Графички уредник стрипа Горан Војиновић

Редакција Слободанка Делибашић
Бојана Дожић
Мина Илић
Петар Милатовић
Вито Недељковић
Мирјана Огњановић
Биљана Орловић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција Зоран Петканић
Митра Тиљев

Секретаријат Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”
Македонска 29
11001 Београд, П. фах 124

Телефони Секретаријат 3373-249
Техничка редакција 3373-334
централа 3373-111 и 3373-191
претплата 3373-084

Маркетинг агенција Македонска 31/I,
тел. 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец 195,00 дин. 3 месеца 585,00 дин. 6 месеци 1170,00 дин.
Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK Југославија АД Београд је: 265-1100310000080-03 и текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд:205-32172-87
Претплату слати уз обавезну назнаку:
ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК”.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 69 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом*: I група – Европа: 96 EUR. II група – Азија – Африка: 102 EUR. III група – Америка – Аустралија: 108 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ у EUR
за иностранство вршити преко:
(или противвредност осталих валута)

I RAIFFEISEN ZENTRAL BANK
Swift code: RZBAATWW-VIENNA Austria
Корисничка банка: 55.052.658
Raiffeisenbank Југославија АД Београд – Ресавска 22
Swift code: RZBJYUBG
Корисник: 540100–4117372424 (EUR) PNM – ДОО – Београд
или

II DEUTSCHE BANK AG
Swift code: DEUTDEFF – Frankfurt/M
Корисничка банка: 100935966200 Комерцијална банка АД – Београд
Swift code: KOBBYUBG – BLZ 99900158
Корисник: 540100–17372424 (EUR) PNM – ДОО – Београд
Код уплате обавезно навести
Претплата на лист ЗАБАВНИК
Копију уплате и адресу послати на:
ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines – 11000 Београд, 29. новембра 24/I, Југославија или
на факс ++ 381 11 3373-084
Годишњу претплату на лист не примамо.

Интернет адреса: http://www.politika.co.yu
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

РЕКЛИ СУ О СУПРУГАМА И СУПРУЗИМА

МУЖЕВИ НИСУ УБИЈАЛИ СВОЈЕ ЖЕНЕ УХВАЋЕНЕ ДА СЕ ДАЈУ ЗА НОВАЦ, НЕГО ОНЕ КОЈЕ СУ СЕ ДАВАЛЕ ИЗ ДУБОКЕ И ИСКРЕНЕ ЉУБАВИ.
Јован Дучић
наш књижевник
(1871–1943)

СВИ МУЖЕВИ СЕ ДЕЛЕ НА ДОБРЕ И ЛОШЕ. ДОБРИ СУ ОНИ МУЖЕВИ ЧИЈЕ ЖЕНЕ ХОЋЕ ДА ИХ ТРПЕ. СВИ ДРУГИ СУ ЛОШИ.
Душан Радовић
наш књижевник
(1922–1984)

МИСЛИМ ДА НИЈЕ СЛУЧАЈНО ШТО МУЖЕВИ ДЕСЕТ НАЈБОЉЕ ОБУЧЕНИХ ЖЕНА НА СВЕТУ НИСУ НА ЛИСТИ НАЈБОЉЕ ОБУЧЕНИХ МУШКАРАЦА.
Дени Кеј
амерички глумац
(1913–1987)

НЕ ЗНАМ ШТА ЈЕ, АЛ' МОРА ДА САМ ГРЕШКОМ НЕШТО ДОБРО УРАДИО!

ИДЕАЛАН МУЖ ЈЕ ОНАЈ КОЈИ НЕ ПУШИ, НЕ ПИЈЕ, НЕ ИГРА КАРТЕ, НЕ ОКРЕЋЕ СЕ ЗА ДРУГИМ ЖЕНАМА, НЕ ПРЕПИРЕ СЕ И – НЕМА ГА.
Марлен Дитрих
америчка глумица
(1904–1995)

КАД СУ ЈЕДНОГ ЧОВЕКА ПРИЈАТЕЉИ ПРЕКОРЕВАЛИ ШТО ЈЕ СВОЈУ ЛЕПУ, ЧЕСТИТУ И БОГАТУ СУПРУГУ ЗАНЕМАРИО, ПОКАЗАО ИМ ЈЕ СВОЈЕ НОВЕ САНДАЛЕ И РЕКАО: „ЗАР И ОВО НИЈЕ НОВО И ЛЕПО, АЛИ НИКО НЕ ЗНА КАКО МЕ ОБЕ САНДАЛЕ ЖУЉАЈУ?"
Плутарх
грчки писац и филозоф
(46–120)

ЦМОК!

СУПРУГЕ СУ ВРСТА ЉУДИ КОЈА МИСЛИ ДА НЕ ПЛЕШЕ ДОВОЉНО.
Гручо Маркс
амерички комичар
(1890–1977)

ИМА ЖЕНА КОЈЕ СЕ НЕ ПЛАШЕ МУЖЕВА, АЛИ СЕ ПЛАШЕ РАЗНИХ БУБА. ЈЕДАН МУЖ ЈЕ ПОЈЕО ТАКВУ БУБУ НАОЧИГЛЕД ЖЕНЕ, АЛИ НИЈЕ ПОМОГЛО. ОНА СЕ И ДАЉЕ ПЛАШИ САМО БУБА.
Душан Радовић
наш књижевник
(1922–1984)

КАД ЖЕНА НЕ МОЖЕ ДА ИЗАЂЕ НА КРАЈ СА СВОЈОМ ДЕЦОМ, ОНДА ПОЧИЊЕ ДА ПРЕВАСПИТАВА – МУЖА.
Селма Лагерлеф
шведска књижевница
(1858–1940)

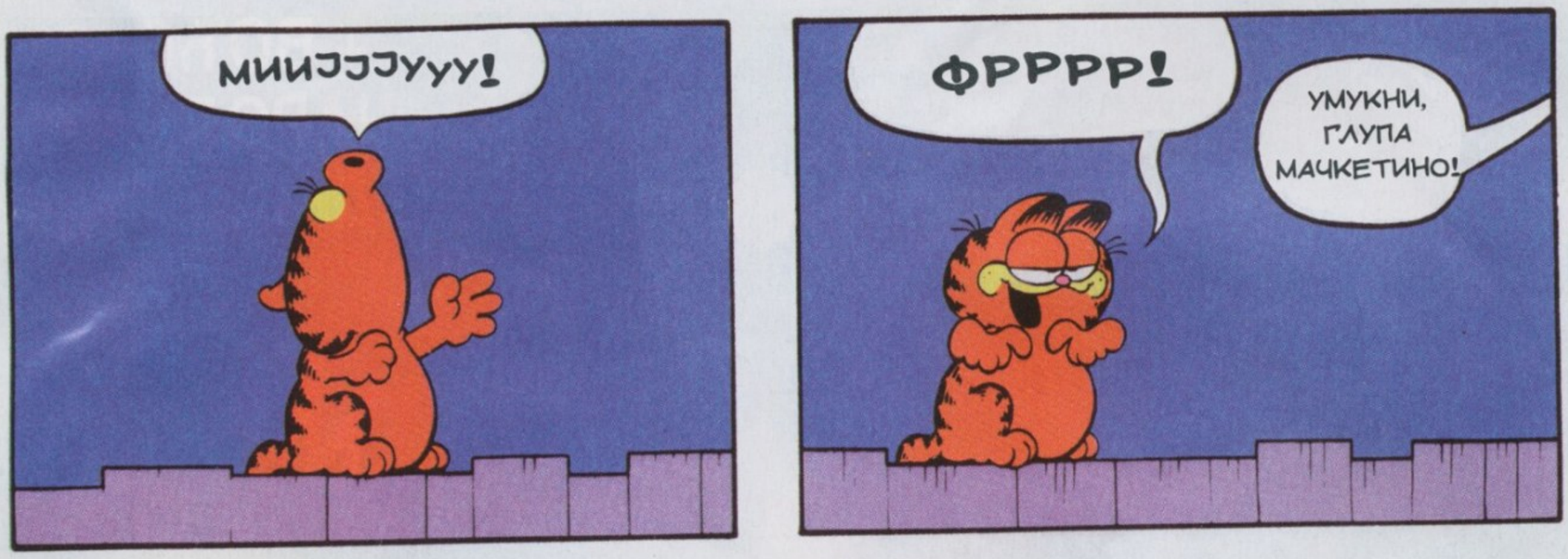
НЕКА НАС БОГОВИ ОБДАРЕ СПОСОБНОШЋУ ДА НА СВОЈЕ СУПРУГЕ ГЛЕДАМО ТУЂИМ ОЧИМА.
Вил Дурант
амерички књижевник и филозоф
(1885–1981)

ЖЕНА МОРА ДА ЗНА ДА ЋУТИ. БЕЗ ЋУТАЊА БРАК ЈЕ КАО АУТОМОБИЛ БЕЗ КОЧНИЦА.
Шарл Азнавур
француски шансоњер
(рођен 1924)

ГАРФИЛД

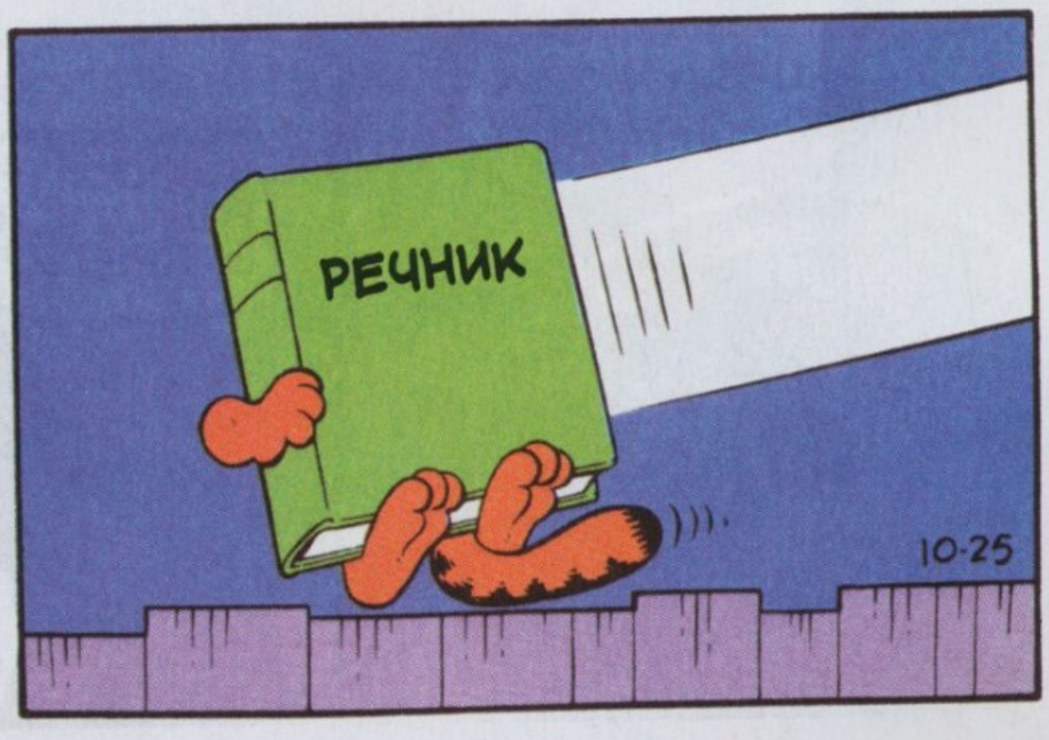
BY JIM DAVIS

IVILEK
ЗНА
ШТА ОН
ХОЋЕ:
КРЕМ ЈОГУРТ
+ ВОЋЕ
= ЧАРОЛИЈА
ДЕСЕРТ
MMMM...
IVILEK
Višnja
Desert
KREM JOGURT